

1

Collectaneum
Rerum gestarum et Eventuum
Cartusiae Bruxellensis
cum aliis externis tum Patriae tum Ordinis

Volumen secundum
Anno Domini 1629

Ad amorem Dei et proximi plerumque
corda..... plus exempla quam verba excitant
ut.....

Possumus etiam quodammodo de Historia
Ecclesiae....., quod idem S. Gregorius de sacra
scriptura protulit..... solum virtutes hominum
asserere, sed et nonnunquam..... in[notescere].
ut in victoria quid imitando..... et in lapsi-
bus quid debeamus timere lib. 2 Moral.

Prologus.

Frater Petrus de Val Cartusianorum Bruxellensium minimus chara Posteritati Deum timere et in constanti Statutorum Ordinis observantia charitatis augmentum et omne bonum.

Quandoquidem, quae de origine, fundatione et progressu, ruina nec non et restauratione hujus domus Cartusiae Bruxellensis diversis ex chartis, calendariis et monumentis multa tempore, magno labore collegi, priori volumine nequiverim comprehendere, jam ea prosecutus recapitulationis loco describam fundationis tabulas a magifico oppidi Bruxellensis Senatu nobis traditas cum Bulla Pontificis maximi, qui fundationem et dotationem approbavit et ratam habuit, ne in aere videamus aedificium nostrum construere sed super firmam petram, adversus quam nec prota inferi praevalerent. Unum praeterea est, de quo charam posteritatem commonefactam esse..... videlicet modernum Procuratorem D. Jo. Tépenny omnes registros..... chartas domus quam diligentissime exere, ut exactam terrarum reddituum et bonorum tempo.

3

procurat acquirat notitiam ac in scriptis ordinate redigat,
ad quæ officiales et qui horum indiquerent remitto, neque
quod supra me est, nimis improbitate requiratur; quod
si tamen horum copiam et notitiam majorem habuissem,
strictius me hos inter limites continuissem nunc vero multa
per digressum sparsim in Patria, in Ordine aut alibi
facta hic placuit inserere; quo non modo temporis major-
em notitiam verum etiam quibuscumque hæc legentibus
animi conferat voluptatem. Idipsum Crithemium et alios
auctores fecisse invenio, alias præterea facti superiori volu-
mine rationem luculentiorum reddidi, atque hic et
illie excusationem admittite chara posteritas, nostrisque
laboribus fruere atque in sempiternum vive.

Copia litterae erectionis et bonorum translationis
novae domus Cartusienfis nostrae Dominae de Gratia
extra Bruxellam ex theutonico in latinum fideliter
translatae.

Universis et singulis praesentes litteras visuris aut auditoris
Burgimaster Scalini et Consules oppidi Bruxellensis salu-
tem cum notitia veritatis. Sicuti nuper videlicet 22^o die
mensis Martii anno Domini millesimo quadringentesimo
quingagesimo quarto ante Pascha per praedecessores nostros
legislatores, et per venerabiles viros consiliarios oppidi Bruxel-
lensis in notabili numero congregatos unanimiter ordinatum
et conclusum extitit quod extra muros et intra liberta-
tem dicti oppidi desuper locum nominatum Ten Schoete,
in quo paucos efflucos tempore una pulchra nova capella
Beatae Mariae de gratia est constructa ad Dei, ejusdem-
que Genitricis honorem et gloriam erigi, constitui et pro sep-
tem Religiosis fratribus presbyteris primitus fundari deberet
unum novum monasterium Cartusienfe, in quantum
tres priores videlicet Capellae juxta Angiam Gandavi et
Antverpiae ex parte Ordinis ad hoc constituti, adhaec
etiam suos adhiberent voluntatem et consensum prout
etiam postea fecerunt transportationem et assignationem
bonorum hic inferius narratorum ad opus ejusdem novi
monasterii acceptanda et recipienda sub tali videlicet liber-
tate assisiarum et aliarum impositionum qualens

5

habent Capitulum Aderlectense, monasterium S. Clare et mo-
nasterium S. Elizabeth in Bruxella aut alterum eorundem
et alterius sub omnibus talibus formis, modis et conventionibus,
quales per eosdem nostros predecessores decuper ordinati sunt
et conventi et hic inferius estat repetiti. Et predictum novum
monasterium quod primitus pro uno opere levi et emen-
dabili inceptum extitit, nunc tam per appropriatum caritates
bonorum hominum quam per illos quingentos florenos Rhe-
nenses, quos predecessores nostri regimine in festo S. Joan-
nis Baptiste ultime preterito recesserunt per ordinationem
bonorum virorum consiliariorum oppidi 27 die mensis
Aprilis ultime preterita ad opus dicti novi monasterii
dederunt et assignaverunt. Et per illos alios centum florenos
rhenenses quos nos pro utensilibus et provisionibus cellarum
dictae nove domus nuperime de bonis oppidi dedimus ad
talem statum sit perductum, quod in profecto Ratiuitates
B. Marie Virginis ultime preterito, in predicto novo
monasterio Henricus de Loe qui a Prioratu domus Ca-
pelle prope Angiam nuperime ad preces nostras
per Patrem Cartusiae deoneratus et in Rectorem
predictae nove domus seu novi monasterii est consti-
tutus, et cum eo sex alie devote et notabiles persone
Religiosi et Presbyteri Ordinis Cartusienis predicti ex
diversis domibus cum uno Converso et disolus Donatis
venerint et sint constituti, sic mox ipsis in loco venienti-
bus ipsi predictum locum apprehenderunt, et divinum
officium, et quod alias eorum Ordo requirit inceperunt

et assumpserunt, quod quotidie valde honeste et devote prosequuntur et Deo auxiliante deinceps continuabunt in dies. Hoc est quod nos ad Dei suaeque benedictae Matris gloriam et honorem praedictum monasterium cum omnibus Religiosis Conversis, Donatis et familiaribus qui in praedicto monasterio nunc venerunt et habitationem receperunt, ac qui in posterum ibidem venient et commorabuntur cum omnibus bonis nunc ac postmodum ad idem novum monasterium spectantes ac sub nostris districtu ac potestate jacentes in nostram specialem protectionem et defensionem suscepimus et suscipimus. Recognoscentes quod nos eidem novo monasterio inveniundo approbationem et consensum quos praedictus Dominus noster Cameracensis ad preces nostras ad opus praedictarum ordinationis et foundationis dedit et concessit donavimus et assignavimus et praesentibus litteris pro nunc et ad perpetuum ac haereditarie contulimus et assignavimus illa bona quae hic sequuntur et subscripta sunt videlicet in primis domistadium cum domibus superstantibus cum omnibus bonis mobilibus ad eandem domum spectantibus, quibus quidam fratres saccati morari consueverunt et morari fuerunt sicut Buselle in longa via lapidea iuxta ac retro capellam beatae Mariae Magdalene, ita longum et latum prout ibidem situatum existit, et dicti fratres saccati illud inhabitare consueverunt. Item omnia bona haereditaria et immobilia actiones jura redditus ad haec spectantes quos seu quae ab antiquis temporibus dicti fratres saccati tenere et possidere consueverunt valentes et ascendentes.

7

tes pro destinatione occurrentis temporis annuatim et hereditarie
ultra onus decem modiorum siliginis quae tempore transacto
per oppidum pro reparatione praedictae Capellae beate Mariae
Magdalene donata sunt et assignata, et ultra onus duarum
auearum et unius obuli Domino duci annuatim exeun.

ad summam quatuor modiorum tritici octuaginta unius modiorum
siliginis, quindecim modiorum avenae ac decem et septem
librarum unius solidi et sex denariorum grossorum Braban-
tium cum litteris et scripturis ad praedicta bona spectantibus.

Item ultra praescripta bona sunt dicto monasterio assignata
et per nostrum consensum collata dicta capella nostra

Domina de gratia eo tempore quo nondum extitit con-
secrata cum omni suo appertu ac omnis terrae redditus domus
feodalia mobilia et bona ad dictam capellam spectantia, et
omnia alia bona quae ad opus praedictae capellae quovis-
modo empta et acquisita fuerunt cum omnibus suis con-
suetudinibus recognoscetes pro nobis et successoribus nostris nullam
amplius administrationem, aut quidquid juris de praedictis
bonis seu eorum aliquibus habere vel retinere quovismodo,
promittentes bona fide pro nobis et dictis nostris successoribus
quod nos fratres dicti monasterii novi qui ad praesens
ibidem sunt aut in futurum venient omnia praedicta
bona quantum in nobis est sequi faciemus, et eis uti
permitteremus pacifice et quiete sub modis et conditionibus
contentis in principali ordinatione hic immediate subse-
quentibus et declaratis videlicet primo quod in praedicto
monasterio pro nunc nec in futurum ultra numerum

vinginti cellarum nec ultra numerum 30 Religiosorum
 presbyterorum ad omen magis edificabitur, neque quis in
 eodem ut Religiosus domus animo ibidem commemorandi reci-
 pietur et secundum hujus numerum et non aliter poterit
 ibidem monasterium amodo incipi, disponi, edificari et per-
 fici, nisi de expressis voluntate et consensu legislatorum Bruxel-
 lentium et consiliariorum ejusdem oppidi pro tempore existen-
 tium predictus numerus cellarum et Religiosorum augetur.
 Item quod predicti Religiosi qui in predicto monasterio
 venerunt seu in posterum venient, nec aliquis alius ad
 eorum opus ultra bona fratrum sacrorum et ea quae
 predicta Capella pro nunc habet, nunc nec in poste-
 rum intra oppidum libertatem aut Ammaniam Bruxellensem
 sine unanimi consensu et voluntate oppidi et consiliariorum
 ejusdem nulla plura bona immobilia nec hereditarios
 redditus emere poterunt quam usque ad summam du-
 centorum denariorum aureorum dictorum Ryders an-
 nuatim et hereditarie aut ejusdem valoris ad opus fun-
 dationis septem novarum cellarum convertentem. Item
 casu quo predicti Religiosi dicti monasterii in posterum
 ultra fundationem dictarum quatuordecim cellarum aut
 pro elemosyna, quae ante portam pauperibus solet erogari,
 aliqua bona immobilia seu hereditarios redditus intra oppi-
 dum libertatem aut Ammaniam emerint seu emere
 voluerint, quod hoc etiam facere poterunt sicut aliae reli-
 giosae personae et monasteria hujus Patriae ad quitatio-
 nem videlicet denarii pro decem et octo ac sub onere
~~procurie~~ principis et alio onere quo vicinis continget obligari. Item

9

quod Religiosi dictae domus Cartusiensis per seipsum nec per eorum superiores nec vigore privilegiorum nec alius unquam in posterum aliqua bona hereditaria quae fratres saccati nunc tenuerunt vel circiter praedictam Capellam sunt comparata, et quae praedicti Cartusienses habebunt nullo modo poterunt vendere alienare, onerare, subimpignorare nec permutare pro quavis necessitate nec pro aliqua utilitate quae ipsis eorum ordini aut monasterio inde proset advenire sine consensu, scitu et voluntate legislatorum dicti oppidi. Item quod ad praedictum monasterium nunquam in posterum aliquod opus seu aedificium habens notabilem firmitatem seu fortitudinem resistendi poterit inchoari neque perfici sine scitu voluntatis et consensu oppidi supradicti. Et casu quo praedicti Religiosi alias ad eorum praedictum monasterium aliquam talem structuram facere seu carpentare voluerint qualem habent alia monasteria eorum Ordinis circumvicina tunc fieri facient et debebunt talem structuram et carpentariam per Magistros tempore existentes in officio lathomorum vel carpentatorum in Bruxella, qui hoc facere tenebuntur pro pretio et salario competentis secundum quod mutuo convenient, vel ad ordinationem seu taxationem legislatorum, salvo quod Donati et Conversi dicti monasterii sine reprehensione officiorum omnia talia et alia opera facere poterunt, et ad ea adjuvare et ad opus dicti monasterii sine fraude. Item quod praedicti Religiosi qui in praedicto monasterio nunc sunt aut in posterum erunt commorantes portam suam claudere tenebuntur quolibet sero per dimidiam ante clausuram portarum oppidi Bruxellensis, et clausam tenere, et de mane non

poterunt eam aperire nisi per dimidiam horam post apertionem
 jamdicti oppidi. Et si aliqui præterea ipsis aliqua mali vel
 oneris ingesserit, vel improverit verbo vel facto illud reputabitur
 et corrigetur secundum quantitatem delicti tanquam contra op-
 pidum perpetrati, nisi esset quod predictum monasterium
 pro eorum opere aut bonis aut personis ad ordinem seu
 predictum eorum monasterium spectantibus aut etiam
 pro amicis Ordinis specialibus aliquem intrmittere vellet.
 Item quod predictum monasterium imperpetuum amodo
 obligatum erit et manebit predictam suam Capellam no-
 stræ Domine de gratia honeste tenere et observare de
 omnibus refectionibus et indigentis. Et cum his expensis suis
 procurare quod qualibet die per annum deinceps in præ-
dicta capella nostræ Domine missa celebrabitur per aliquem
fratrem sæcularem vel religionum presbyterum quem idem
monasterium ordinare voluerit vel et per aliquem alium
qui ex devotione propria vel ab aliis Christi fidelibus ad
hoc deputatus ibidem celebrare vellet vel deberet. Item quod
Religiosi prædicti monasterii qui pro tempore erunt pro
speciali recompensatione et reparatione hujus presentis fun-
dationis perpetuis temporibus erunt et manebunt obligati ad hono-
rem Dei quolibet anno cum devotione solemniter tanquam
in sancto die Pentecostes cum integro conventu celebrare et
decantare unam missam, et quilibet presbyter ad hoc
dispositus nisi ad aliam missam celebrandam ex præcepto
Ordinis fuerit adstrictus similiter unam missam Sancti
Spiritus legere et celebrare tenebitur. Semper videlicet
deinceps in die electionis futurorum scabinorum et etiam

pari modo fiet similis missa et officium Sancti Spiritus quo-
 libet anno in vigilia S. Joannis Baptistae pro salute, honore, con-
 cordia et regimini oppidi Bruxellensis anni futuri. Nec non quo-
 libet anno in festo S. Huberti celebrare specialem et solemnem
 missam de Requiem cum pleno officio quilibet presbyter qui
 praedicto modo dispositus fuerit talem legere missam de Requiem
 qualem legere et celebrare tenetur ipso die commemorationis ani-
 marum, et hoc pro animabus omnium incolarum oppidi
 Bruxellensis qui pro tunc viam carnis universae erunt in-
 gressi, et ob hujusmodi assignationem et foundationem peti-
 mus et desideramus incolas hujus oppidi pro nunc existentes,
 et qui pro tempore erunt participes fieri omnium divinorum
 officiorum et aliorum bonorum operum quae in praedicto novo
 monasterio Cartusensi vel per fratres ejusdem monasterii per-
 petuis temporibus praeut et promovebuntur. In cuius rei Testimo-
 nium, Nos Magister omnium scalini et consules praedicti sigil-
 lum oppidi Bruxellensis ad causas praesentibus litteris duximus
 apponendum. Datum 14 die mensis Octobris anno Domini
 millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto.

Bulla Pii II.

Pius Episcopus servus servorum Dei ad futuram rei memoriam. Pastoralis officii debitum nos excitat et inducit ut ea quae pro sacra Religionis propagatione ac divini cultus augmento, nec non pro statu prospero monasteriorum aliorumque piorum locorum nec non personarum in illis sub regulari observantia, studio pro vite, degentium utilitate provide facta sunt, firma perpetuo et illibata persistent, Apostolice munimine solidemus. Sane pro parte dilectorum filiorum Ricardus et fratrum monasterii B. Mariae prope et extra muros oppidi Brunellensis, Cameracensis diocesis nobis nuper exhibita petitio continebat. Quod dudum dilecti filii Burgimagistri, Scabini, Consules, et Rectores ejusdem oppidi tunc existentes ad laudem et honorem Dei, ejusque matris beatae Mariae Virginis et omnium sanctorum quoddam manasterium seu cenobium pro septem fratribus ac tribus aut quatuor Ordinis Cartusienis Conversis sub regulari observantia ejusdem Ordinis Altissimo famulantibus, de consensu et voluntate tam dilectorum filiorum nobilium virorum Philippi Ducis Burgundiae quin etiam Caroli Comitis de Charlois cum suis consortibus ad hujusmodi cenobii fundationem affectuose auxilium, consilium et assensum pie praebentium, apud Capellam B. Mariae de gratia infra metas parochiae parochialis Ecclesiae sancti Petri Anderlechtensis juxta et extra dictum oppidum de novo erigi construere et edificari fecerunt, et pro eorundem fratrum sustentatione omnia bona tam mobilia quam immobilia antiquitus ad usum

pauperum peregrinorum Brunelle transcuntium per quosdam
 fratres S. Nicolai, quorum nunc memoria non habetur, hospita-
 liter in dicto oppido dispensata, et postmodum consentient vel sal-
 tem permittente tunc Episcopo Cameracensi, elapsis tamen cen-
 tum annis et ultra ad usum quorundam fratrum saccitorum
 nuncupatorum nullius tamen regule deputata (ipsis fratribus
 saccitis de necessitate vite primo contentatis) facta erectaque monasterio
 Capellam prefatam, in qua assidue divina celebrantur cum ap-
 propriatis et oblationibus, quibus tam ipsa Capella quam monaste-
 rium huiusmodi pro maiori parte constructa sunt et quotidie
 conservantur cum aliis pertinentiis suis omnibus iuxta modum
 fratrum ordinationis per eos in dicta fundatione editae dona-
 runt et assignarunt prout in diversis tam per ordinarium
 super consensu quam Burgimagistros, Leebinos, Consules et Re-
 ctiores prefatos super ordinatione, et aliis infundatione predicta
 expressis confectis instrumentis publicis, quorum tenores habere
 volumus pro expressis dicitur plenius contineri. Quare pro parte
 fratrum in eodem erecto monasterio commorantium nobis fuit
 humiliter supplicatum ut fundationi, erectioni, donationi et assi-
 gnationi predictis pro illorum subsistentia firmiore Apostolice
 robor confirmationis adijcere, aliasque in premisis opportune
 providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitur qui divina cultum nostris potissime temporibus
 vigere et augeri supremis affectibus desideramus, huiusmodi
 supplicationibus inclinati fundationem, erectionem, donationem
 et assignationem predictas ratas et gratas habentes, illas ac
 omnia et singula eas concernentia in prefato instrumentis
 contenta et inde secuta quaecumque auctoritate Apostolica et

ex certa scientia tenore presentium confirmamus et approbamus
 ac presentis scripti patrocinio communimus suppletentes omnes
 et singulos defectus tam juris quam facti si qui forsan inter-
 venerint in eisdem et nihilominus omnibus et singulis nunc et
 pro tempore in dicto monasterio seu canobus degentibus fratribus
 et personis ut omnibus et singulis privilegiis indulgentiis libertatibus
 exemptionibus, gratis et indultis aliis monasterio et domibus ac per-
 sonis prefati Ordinis Cartusienis per sedem Apostolicam vel
 alias in genere vel in specie concessis uti et gaudere possint
 et valeant eadem auctoritate indulgemus: non obstantibus con-
 stitutionibus et ordinationibus Apostolicis ceterisque contrariis
 quibuscumque. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam
 nostre confirmationis, approbationis, communitionis, suppletio-
 nis et concessionis infringere vel omni ausu temerarie con-
 traire. Si quis autem hoc attentare presumpserit indignatio-
 nem Omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli Apostolo-
 rum eius se noverit incursurum. Datum Romae apud
 S. Petrum anno incarnationis Domini millesimo quadrin-
 gesimo quinquagesimo octavo, quinto Idus Januarii, Ponti-
 ficatus nostri anno primo.

Petrus Venerabilis in prologo libri secundi de miraculis.

Ideo ; et supra quam multis forte credibile sit temporis
 multorum irascor, qui cum scientia litteris atque eloquio
 abundant, miranda Omnipotentis Dei opera, quae saepe in
 diversis terrarum partibus ad instructionem Ecclesiae fiunt,
 memoriae posterorum mandare scribendo pigritantur.

Et cum antiquus mos fuerit, non solum apud primos Christiane fidei fratres, et etiam apud gentes ut quaeque digna memoria litteris traderent, isti nec Christianorum nec paganorum studia imitantes in universa suis temporibus occidentia quae succedentibus non parum possent esse utilia, languentes animo perire permittunt. Cumque dicat divinus Psalmus: Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua, hoc est laudare de omnibus operibus tuis; quomodo de illis operibus Deus laudabitur quae referuntur? quomodo ab his qui ea non viderunt scientur, nisi dicantur? Quomodo in memoria recedentium et succedentium temporum permanere poterunt, nisi scribantur? Et cum omnia sive bona sive mala quae vel volente vel permittente Deo in mundo fiunt ipsius glorificationi; et Ecclesiae edificationi inservire debeant se et homines latuerent quomodo de his aut Deus glorificabitur aut Ecclesia edificabitur. Ad tantum autem jam infruetivosa huius silentii segnitudo pervenit ut quaecumque in Ecclesia Dei sive in regno christiano a quadringentis vel quingentis ferme annis facta sunt, universa prope nobis et omnibus ignota sunt. tanta enim apparet distantia nostrorum temporum et priorum, ut quae ante quingentos et mille annos gesta sunt nobis notissima, quae vero exinde ipsis quaque diebus nostris acta sunt prorsus ignota sint. Inde est quod historicis antiquis, Ecclesiasticis gestis, libris multiplicis doctrinae, Patrum instructiones et exempla continentibus abundamus, eorum autem quae temporibus nostris contigerunt nescio si vel unum habeamus. scrutabantur priores illi rerum utilium ^{scriptores} (indagatores) diligentissimi etiam apud remotas gentes et ignotas linguas si quid inde dignum et humanis commodis inser-

riens possint eruere unde Aegyptii Graecorum Graeci Latinorum, Latini Graecorum et Haebaeorum et aliarum gentium linguas et scientiam studiosae indagantes invicem sibi quae necessaria cognoscebant, variis scriptis diversisque translationibus communica-
bant. At e converso Latini nec non solum non peregrina-
rimantur, sed nec sibi proxima cognoscere vel aliis ea
scripto vel verbo commendare dignantur.

Carolus V Imperator Anno 1519 Francofurti conveniunt Electores Principes et
lor renuntiatur. 28 Junii feria 3 in Maximiliani Caesaris locum elegerunt Ca-
rolum Austriacum principem potentissimum. Multum
laboravit Gallorum Rex Franciscus ut is honos ipsi defer-
retur, nec deerunt, qui illi favere viderentur, sed Carolus
ei antelateo. Fortis ea res exituali illi bello causam dedisse
quod brevi postea inter illos exarsit. Mercurius est ad Ca-
rolum tunc in Hispania degentem Fredericus Palatinus qui
eum et oblatum honorem suscipere, et in Germaniam iter
maturare hortaretur. Respondet Mercurianus Gatinarius Ca-
roli Conciliarius, admittere regem Carolum grato animo
Sanctorum de se Principum iudicium, delegatumque
amplissimum onerosissimumque honorem amore commu-
nis patriae recipere, curaturumque rebus in Hispania
mature constitutis primo quoque tempore iter in
Germaniam acceleret. Cumque in eundem fore modum
septem viros rescripsisset liberaliter donatum Palatinum
dimittit.

Austriaci rebel- Austriaci Caesare Maximiliano rex in terram condito
lant. primi omnium tumultuare inceperunt Pontus Henterus

valde traducit Praefectum seu Priorem Cartusianorum Maurubacensium quod rupto claustris in publicum provalaverit, ignorans Priorem in Maurubach Princeps Imperii extare ac sui muneris esse publicis comitis interesse, quae tamen munera et dignitates periculosas esse notitia vocationi vel ex hoc uno addiscimus.

9 Septembris Illustis ac generosus Dominus D. Henricus Comes de Nassau veniens Diestemio cum Domino ac Magistro Hieronymo Vander Noot Brabantiae Cancellario, et cum aliis quibusque Dominis Concilii Brabantiae apud Cartusianos cui oppidum Lovaniense propinavit vinum Renense ac Belnense satis abundanter; post prandium autem statim profectus est Brussellas jussitque Patribus Lovaniensibus die sequenti dari per oeconomum suum 14 Renenses communes.

16 Mensis ejusdem obit in eadem domo V. Pater D. Eustachius a Sancto Crudone Prior domus Montis Leon Ordinis nostri prope Fiericream professor et Procurator sepultus ibidem.

19 ejusdem mensis sepulta quoque fuit in coemiterio nostro fer Schuete quadam virgo dicta Ida quae servivit domui et juvenibus habitantibus in Anderlaco per annos 17 absque ^{ulla} retributione vel mercede solummodo victu et vestitu contenta.

Honesta matrona Christina Vander Seelliae relicta 40 annis Porsyn Delfhiensis mater D. Theodorici secundi Prioris domus Lovaniensis dedit eidem domui centum florenas aureas.

Conventus noster Brussellensis acquisivit sub sigillo de Itterbecke

dominicum cum suis pertinentiis quantitatis trium jochalium
inde recepit 8 Penenses guldenses sub data 19 Maii 1519.

Item Joannes Goossens nomine Conventus emit unum
jornale terre in Lenneke S. Martini 29 Maii.

Anno 1520 die 8 Januarii quae fuit Dominica infra
octavas Epiphaniae, obiit vesperi circa horam nonam
Venerandus Dominus et magister noster D. Briart Atens
sacrae paginae professor eximius Ecclesiae S. P. Lovanii cano-
nicus... et Academiae Lovaniensis Vicecancellarius caput et senior
facultatis Theologiae semper amicus et factor Cartusiae
Lovaniensis, sepultus est autem feria 9 sequenti mane ante
cellam S. Procuratoris in eodem loco ubi Pater ejus fue-
rat sepultus anno 1512, sicut etiam indicat lapis sepulchra-
lis ejus talis est inscriptio:

Hic jacet sepultus honorabilis et eximius vir Joannes de
Briart de Atho artium magister et sacrae paginae pro-
fessor, qui obiit anno 1520 8 Januarii cum suo patre
Antonio Briart qui obiit anno 1512 19 Novembris. Porro
facultas Theologiae curavit illis celebrandas per nostros
solemnis exequias pro defuncto presentibus omnibus Ma-
gistris nostris multoque licentiatos et baccalauris sacrae
theologiae in festo sanctae Agnetis Virginis et Martyris,
praeseruntque simul magnifice ac propinaverunt vi-
num Conventui.

Haeredes autem et amici defuncti posuerunt e re-
gione sepulturae videlicet in muro cellae S. Proc-
uratoris ad sinistram latus ingredientium cellam val-
de piam imaginem seu representationem spinae

coronationis Christi opere statuaria nullis quidem coloribus depictam sed solum dealbatam alioqui satis ingeniose et laboriose sculptam; sunt autem in ea 9 personae scilicet 4 ministri crudeliter Salvatorem nostrum spiribus coronantes. Deinde Magister Joannes Briart et pater ejus orantes flexis genibus et a tergo eorum. J. Joannes Baptista cum S. Antonio, infra vero legitur in deaurato lapide hoc Epitaphium. Scilicet eximius inhiat mors undique rebus

Quicquid et excessum est, occidit ante diem.

Hoc si quando alias, nunc heu dolor! experimento
Gymnasium didicit Lovaniense gravi.

Unus erat, solusque adeo venerandus Athenis

Haud alium proles cui reperire parem:

Divina legis (Sui, qua integritate?) professor:

Maxima Theologica, primaque fama Scholae.

Hoc sine nil quondam secretorum arbitro agebat

Margaris Anglorum Regibus orta Atavis.

Ecce autem clero Vicecancellarius omni

Dum invigilat; rapiunt invida fata dirum.

Clauditur hoc etiam tumulo, Pater illius, amicus

Conspicuis, complens bis prope lustra novem.

In parvis ostiis quibus imago clauditur depicti sunt ad vivum Joannes de Lens et uxor ejus Elizabetha Briart qui etiam in eodem loco postea sepulti sunt.

Et priusquam ab hac domo recedamus dicamus 12 Martii. Repetitorium ibidem inceptum fuisse et sequenti anno completum cum cubiculo hospitum ibidem contiguo et parte parvi claustrii ab eodem latere. In quad

apud Comes Henricus de Rarum persolvit 2000 Renenses illos debitas ex contractu inito. Et quia hæc summa non suffecit, venerabilis sacerdos D. Guilielmus de Uden contulit 50 Renenses et similiter honesta matrona Alberta vidua Gilberti Waddinsk 50 Renenses, Conventus his addidit 146 Renenses et 5 stipendios summa 2246 Renenses 5.

Carolus Princeps Romanorum Imperatorum electus in Belgium transmissurus Hadrianum Florentium Cardinalem pueritia sua formatorem sibi Hispanice cum imperio profecit. Hinc mense Aprilis solvens ex Hispania secundo novis decado in Angliam sponte trajicit. Ubi honorificentissime ab Henrico Rege ereptus triduoque ea in insula transacto classem repetit, præpetique remigio in Zelandiam advolans Gandavum appulit Ferdinandum fratrem et Margaritam Amitam, qui illum inibi expectabant adeoque universum Belgium non mediocriter ^{laetificaturus} letaturus.

In Hispaniis ob Caroli absentiam magni motus popularis seditionis præcipui Duces Jo. Padilla ex prima nobilitate Coletuna et Zamora Episcopus Antonius Acunia. Multæ urbes et oppida in partes accesserunt. Multis locis inter regios et populares commissa certamina donec ad villam Alariam anno proximo decimo Calendas Maii victis perduellibus debellatum est capto utroque duce eoque.

Edictum Caroli V quo Hoc anno (alii 1536) in regionibus inferioribus Germaniæ Regiæ cautum est in regio Catholica Magistrati subjectis constitutio Caroli quinti Imperatoris lata est qua cautum ne quis subditorum quovis modis inferioribus Germaniæ ne cuiquam bona sua immobilia alienare aut transferre possit

liceat ex clericis, p^{ro} ad opus monasteriorum, Ecclesiarum, Collegiorum, Conventuum aut
 sessionibus auferri Ecclesiasticarum personarum sine consensu suae Majestatis et civita-
 sine Regis Provin- tum sub quibus hujusmodi bona sita sunt, neve per quam-
 ciarumque con- eumque speciem successionis, ultima voluntatis aut donationis devol-
 senuer. ventur aut obveniant monasteriis Collegiis aut Capitulis adjecta
 clausula decreti irritantis quicquid in contrarium praedictorum
 fiet. adversus quam constitutionem ut contra stimulum frustra
 quis nitetur in nimis ex actu et praecisa observatione hujus
 ordinationis, quae hoc colore ex sententia Bartoldi et aliorum non
 paucorum etiam sustinetur quod ea ordinatio non sit directe con-
 cepta contra Ecclesias et monasteria, ut esset si statutum esset, ne
 Ecclesia aut monasteria bonorum talium sint capacia, sed
 concepta super bonis temporalibus jurisdictioni, superioritati et po-
 testati statuentis Principis subjectis, ne scilicet bona talia in
 Ecclesiam alienentur vel obveniant, quasi liceat nec a ratione
 alienum sit de rebus propriis aut superioritati nostrae subjectis
 cuique statuere quod vult. Cum igitur lex seu ordinatio ita
 sit promulgata, sequo animo ferenda est etiamsi Religioni du-
 rior videri possit.

In Capitulo nostro generali annuo confirmatur ordinatio
 praecedentis anni his verbis ordinationem anno praeterito factam,
 quae incipit Ne ordinata per Capitulum generale lauda-
 mus, probamus et confirmamus praecipientes et injungentes ob-
 meritum sanctae obedientiae. Visitatoribus et Convisitatoribus
 singularium Provinciarum Ordinis vel eis qui pro praedictis
 Visitatoribus et eorum Provinciis Capitulo generali et nunc et
 in posterum interfuerint quatenus chartam Capituli quo-
 dem anni plenam et integram et cum suo originali bene

correctam vel cum exemplaribus jam correctis in quantum tamen eorum Provincias respective concernit sine aliqua ejusmodi parte in aliqua sui parte abbreviatione seu detractone secum referant, et eam per domus dictarum suarum Provinciarum more Ordinis legi, publicari et registrari faciant ne quis in posterum de voluntate Ordinis et ordinationibus ejusdem Capituli generalis ignorantiae causam saltem validam praetendere possit aut valeat. Obierunt circa hunc annum.

^{R^{omus}} in Christo Pater D. Laurentius Alamandi Episcopus Gratianopolitanus conservator Ordinis et benefactor Cartusiae. Hic, ni fallor, tanto amore prosecutus est ^{officium} Patrem D. Franciscum de Puteo quemdam et vicarium suum et quarundam possessionum fructus ei assignaverit ad vitam.

Et magnificus Dominus Eminens de Peron Comes perpetuus Abauhuarensis et Regis Ungariae. Palatinus domorum Ordinis in Hungaria existentium Protector et benefactor.

Cominii moritur Joannes Despreuterius Grammaticorum sui temporis coryphaeus ejus tumulum hoc disticho cononstavit Hadrianus Hequetus Carmelita

Hic jacet unoculus, visu praestantia Argo
Flandrica quem Ninive protulit, at caruit.

Caesar Leodium Carolus Caesar exacta in Belgio destate Leodium 12 Octobris appulit. Huic Erardus Antistes clero ac populo comitatus ad suburbia portae S. Walburgis solemnī pompa obviam venit, eumque suam in aulam deduxit, ubi regali epulo

21 (alias 23) Octobris multique ab Ecclesia et civitate donis honoratus fuit. Die sequenti grami Impe- quenti sacro Missae officio, necnon solemnī supplicationi ratoria ornatus interfuit cereum manibus gestans, Erardo venerabile

Sacramentum deferente Leodio Cræjectum eodem Erardo comitante, et inde Aquisgranum inaugurandus proficiscitur sævibat id temporis Aquisgrani et in vicinia pestes, quæ circa Cardum dehortabantur Electores, ne eo loci inauguraretur, at ille legem a Carolo IV latam neque posse neque velle mutare respondit.

Itaque Ecclesiastici Electores Palatinus multique alii Principes viri Aquisgranum venerunt, Carolum intantum exceperunt de more Canonici et 4 medicantium Ordinis, ac ad sumorum Templum deduxerunt, ubi prisco ritu sub corona ferrea coram B^{ne} Virginis imagine expressis in crucis modum brachiis provolutus tam diu hæsit donec hymnus Te Deum decantatus fuisset, inde sacrarium cum Electoribus ingressus solitum juramentum obavit, et altera die celebrato missæ sacrificio reliquæ ceremoniæ præactæ quarum omnium spectatrix aderat Margarita Cæsaris amita, Belgarum Gubernatrix. Ferdinandus frater Bruxellis remansit.

Fine mensis Octobris, Cæsar dimissis septem-viris Coloniam veniens Imperii, conventum Wormatiæ in sextum Januarii diem anni 1531 indicit.

27 Octobris obiit Lovanii magister Joannes Stephani Nivelensis legum Doctor, fuitque sepultus in magno claustro Cartusie nostræ ante cellam P. Prioris, ad murum posita est imago cruciferi, a cuius sinistro latere cernitur effigies ejusdem Doctoris Joannis flexis genibus orantis astante illi a tergo S. Joanne Apostolo, a dextro autem latere stat S. Anna cum S. S. Joachimo et S. Josepho, suntque statuæ omnes paulo majores uno pede satis eleganter sculptæ atque depictæ infra quas legitur hoc Epitaphium.

Clarus Joannes jacet hoc sub marmore, Doctor ille
 Minellanus, qui pensionarius almi Lovanii, inde tenens
 primas in jure cathedras civili, florens etiamnum atque
 integer aevi, morte cadit, magnus quondam, nunc pulvis
 et umbra, sed fruatur Christo pia mens hoc denique firmum
 est.

In Schuet 22 Novembris fuerunt recepti ad professionem
 Donatorum Ghibertus van Praet qui fuerat plusquam 30 annos
 Præbendarius satis simplex sed fortis ad laborem et frater
 Petrus Guesel de Minis qui fuerat Præbendarius sex annos
 habens fratrem germanum Monachum et Vicarium hujus
 domus. Hic quoque ad laborem fortis et utilis fuit, et
 postea cocus extitit, suppleverunt in duo Donatorum locum
 demortuorum præterito anno.

Ex parte D. Petri Jeeckaert monachi hujus domus venditum
 est quoddam domitodium dictum den Wintermon in via seu
 platea Lovaniensi unde Conventus annue adhuc habet duos
 florenos.

Wormaticæ Co. Anno 1521, Carolus Imperator Comitibus Wormaticæ
 mita in quibus celebrat: ad quæ fide publica accepta et Lutherus venit sed
 Lutherus proserium multis blasphemis confectis in Saxoniam redisset
 betur. Carolus Imperator ipsum proseripit.

Guilielmus Initio hujus Conventus moritur Wormaticæ Guilielmus Cro-
 Crovus uterque viacus Achimæsul ac Cardinalis Coletanus vir magne
 moritur Achie. apud Cæsarem authoritatis. Successit Alfonsus Fonseca
 piscopus Coletanus magno vir animo Comprestella, translatus ad Ecclesie
 et Cheuræ Dⁿⁱ Casa Coletanæ gubernacula.
 ris nutritus 27 Maii. Sequiturque eum mense Maio alter Guilielmus Crovia-

eius Otheae Dominus, primus Arschoti Marchio, Caesaris nutritus, pacis cum Franco stabilendae author semper ardentissimus ejus exequias Caesarem praesentia sua exornasse scribit Lypsius ad caecem sui Lovanii dum seite depingit arcem Heverlensem

Ejus vidua ex ejus conditor fuit sicut et Monasterii Coelestinorum. Ejus parte fundat. vidua Illustris Domina Magdalena de Hamal edificavit mēbris domus Lo. dictatemi Ecclesiae domus nostrae Lovaniensis cum sacristia Lovaniensis postea S. Crucis Capitulo, parvo claustro cum tribus sacellis ad fuit.

Cur Domus Universitas Lovaniensis tum sponte sua tum per Caesarem Lovaniensis cum officii admonita Lutheri scripta hoc tempore haereseos damnat, Universitate editis in lucem certis articulis, quos non multo post eruditissimis commentariis Ricardus Capperus magnum Universitatis illius ornamentum illustravit. In initio hujus anni die 21 Februarii Cartusia nostra illic cum Universitate incorporata est sub certis conditionibus ejus exemplar ibidem servatur.

Hoc anno etiam Parisienses theologi in solenni conventu Lutheri scripta damnarunt licet longe secus Lutherus et ejus amiculi sperassent. Contra hos scripsit Philippus Melancthon juvenis Apologiam pro Lutero hac inscriptione Adversus furiosum Parisiensem Theologastorum decretum.

Hoc anno sermonem habuit V. P. Guilielmus Pibautius Visitator hujus Provinciae et prior domus Hollandiae, in Majori Cartusia tempore Capituli generalis cui ita se conven- tualibus dictae domus probavit ut hoc anno in Priorem et Generalem totius Ordinis eligeretur sicut infra dicitur.

Res autem memorata digna accidit sabbatho post dictam

- Capitulum finitum, (quod incidit in 4^o die Maii) quando elemosyna dari solet ut 122 et ultra pauperes utriusque sexus sese invicem oppresserint et mortui sint circa pontem Cartusiae pro quibus indicitur tricenarium sequenti Capitulo.

Circa hunc annum obierunt ^{R^{mus}} in Christo Pater et D. Hippelius Cardinalis Estensis ex fundatoribus domus Ferrariae.

Et Dominus Raymundus de pedio benefactor novae plantationis Ruthena.

- Et Nobilis Domina Rodegunda Gossembrotin magna benefactrix Aulae Mariae in Russia. [3. Martii obiit honesta domicella Margareta Popponis de Wemelingae sepulta in majore clauastro Cartusiae Lovaniensis prope os tium nole cuius fuit benefactrix.

- Hoc anno mense Maio Ferdinandus Austriae Archidux Caesaris frater Lintzei Austria oppido in uxorem ducit Annam Ludovici Bohemicae et Hungariae Regis sororem unicam. Ludovicus vero Rudae in uxorem ducit Mariam Austriacam dicti Ferdinandi ac Caesaris sororem iis vivo Vladislao ac Cesare Maximiliano desponsatas. Ut vero Caesar Carolus fratris sui Ferdinandi honestaret nuptias pro hereditaria ei portione utranque concedit Austriam cum omnibus quae inde in Germania despondent Provinciis.

Navarra Re- Ex bello populari castella novum in Vasconibus bellum
gnum Rex Fran. exitit. Arcibus superiori tempore a nobis eversis, et superiori
eae, armis su- anno adversus populares tormentis et militari praesidio Pompelone
ligit. detractis Francicus Galliae Rex ut Henricum in majorem

regnum reponeret Andream Spanosum C. deti Lautrechii mino-
rem fratrem eum copius ea parte in Hispaniam immisit.
Prona omnia et facilia fuere. Pompelonem regni caput a Pro-
rege Antonio Manrico desertam continuo in protestatam redegit
Arcis munitio opponebatur. In ea oppugnatione tormenti ictu
Ignatius Loiola e nobilitate Cantabrie tunc miles deinde
Societatis Jesu fundator compulso lapide cruce altero confecto
altero vulnerato extremum vite periculum adit. Omnino
Ignatio saucio aux ad deditiois condiciones redacta est. Quo
die Ignatius fratrum minimus glande ictus est ab hoste et
vulneratus a corpore (is dies fuit feria altera Pentecostes 13 Kal.
Junii ut et ex precedenti paragrapho colligere potest) eo videtur ab
almo Spiritu amore ictus et sauciatus in animo, quod et illi
salutis et celeberrime Societatis Jesu foundationis initium fuit.
Quosdam nuper humani generis hostis Lutherum ad Ecclesie
eversionem, et ecce Deus ad inimici caput conterendam So-
cietatem illam ex milite graviter vulnerato in aciem ducit.

Societatis Jesu
origo.

Navarre regnum
ab Hispanis re-
cuperatur.

Dux Gallus successu elatus in Castellæ fines irruens
Lugrumium diu obsedit. Perum nostrorum accursu soluta
obsidione ad Peniegam prope Pompelonem victus acie
et captus est, copisque dissipatis Vascones eum urbe ipsa
Pompelone ad Hispanorum imperium redierunt.

Res domesticas repetamus hoc anno ipso die Georgii ince-
perunt lathomi operare pro Ecclesia perficienda, et fece-
runt quinque fenestras et locum ubi summum altare
stetit et hinc usque ad annum 1524 Prior domus
duobus millibus florenorum sibi a Mercurino Cancellario datus
fecit magnas preparationes laterum et alborum lapidum. Fuit

autem quidam famulus lathomorum dictus Gypserknape qui habuit magnam familiaritatem cum quodam Monacho dicto Hubertus de Lacu, cum quo fecerat conventionem ut forum pergeret versus Romam ita ut in profesto S. Petri ad Vincula ille servus supradictus expectavit Hubertum supra campum retro cellam qui frater projecerat diversa vestimenta et alia per murum. Prior fugam suspicatus ex eo quod dictus Hubertus curasset fieri togam nigram Bruxellæ a quadam matrona quam sibi deferri jussit simul ut essent vigiles in campo duo donati qui omnia quæ Hubertus projecerat cepserunt, et mirum quod tandem circa undecimam horam noctis potuerit aufugere cum quadam summa pecuniarum quam idem lucratus fuerat ex imaginibus quas fecerat occulte et sine scitu Prioris. Tandem idem servus recessit ab eò Mecklinia, et idem frater Hubertus pervenit Romam sed interim correptus a Domino incurrit gravem infirmitatem et sic devenit ad domum Ordinis nostri prope Argentinam, atque ibidem receptus salva penitentia Ordinis, qua transacto secundam in eadem domo fecit professionem scribens Priori hujus domus et petens humiliter sibi indulgeri de scandalo huic domui per ipsum facto sicque ibidem conversatus est ut meruerit postmodum fungi officio vicarii et usque ad obitum ibidem perseveravit. Quod Deus peccatores infirmitatibus alioque plagis

Testatum omnibus esto quod anno 1521 sub Augusti mensis finem R. R. P. P. D. Guilielmus Bibautius Prior tum adhuc D. Hollandiæ ceterum paulo post eodem anno elatus in Priorem D. C. Majoris et D. Carolus prior D. Capella prope Augiam Visitatores D. Cuthonia ipso Visitacionis tempore protestationem olim factam per R. P. Priorem C. et Capitulum gen. ut Monachi D. Libæ S. Martini semel annis singulis tempore spatiamenti possint parochiam Hæmelwerdegheer ditionis Domini Francisci Brassemii Equitis curati concesserint, quam gratiam confirmavit R. P. quos Perrot, hoc anno 1633.

castigat ut corrigantur evidentissimus quoque testis est paralyticus ille Evangelicus qui propter sua peccata 38 annorum infirmitate percussus jacebat ante probaticam piscinam, et a Jesu tandem curatus hisce verbis dimissus est: Ecce jam sanus factus es noli amplius peccare ne tibi quid deterius eveniat, quam vocem in confite re nostra prevaluisse ipsius perseverantia testata est.

Concessio Impera- Hoc anno Imperator concessit nobis privilegium emendi
toris emendi certos II^e florenos non redimibiles et II^e redimibiles, et ipsos amortizavit
fundos. sub onere ut celebraremus perpetuum ari sui Maximiliani
Imperatoris electi et anniversarium patris sui Philippi regis
Castellae etc. Non fuit modica difficultas impetrandi licentiam pro-
pter edictum superioris anni sed Dominus Cancellarius multum
fuit nobis adiutorio.

Obit in Majori Die 15 Septembris in Majori Cartusia humanis rebus excess-
Cartusia R. P. D. sit Reverendus admodum Pater S. Franciscus de Puteo nullis
Franciscus de P. morbis ante finem vite longo tempore cruciatus postquam
seo ejusdem domum Cartusiae et universum Ordinem 18 annis recessisset,
Prior et benefa- ut de ejus gestis pauca recapitulemus Domum illam S. Ste-
etor nec non phani, in qua noster Princeps Bruno felix migravit ad
universalis Ordinis Christum alienis manibus longissimo tempore occupatam
mator et Pastor. mira diligentia atque industria recuperare Cartusia-
noque Ordini aggregare et conjungere ipso juvante
(ut par erat) ordine studuit ipso quoque diligentia B. Pa-
ter Bruno, cui multa devotione addictus erat in sanctorum
numerum per Apostolicam sedem repositus est cujus quo-
que vitam aperto sermone edidit. Domus insuper Majoris
Cartusiae fortuito incendio magna ea parte consumpta

longe melius quam antea fuerat ejus industria ac imperio Ordinis instaurata est, nec silentio prætermittendum quod Ordo in suo tenore magis ac magis perseveraret tertiam Statutorum compilationem edidisse in qua observari quæstiones diu ante exagitatas elucidasse, ac resolvere, propterea a Capitulo sequentis anni multum per omnem modum commendatum fuit cui non solum tertius Monachatus constitutus est, sed insuper privatis singulorum sacrificiis et publicis omnium precibus enixius commendatus tanquam benefactor primo domus Cartusie deinde universalis Ordinis amator et Pastor.

In B. P. Francisci locum ab omnibus electoribus unanimiter suffectus est D. Guilielmus Bibautus professor domus Gandensis et Prior domus B. Mariæ prope montem S. Gertrudis in Hollandia primarius Visitator hujus Provincie Beulhonie, de quo pauca præfari habeo.

Guilielmus Bibautus natione Flander oppido perquam Ghileto e parentibus ingenio prognatus omnibus liberalibus artibus a teneris annis imbutus quippe qui cum esset puer annorum novem Lovanium a parentibus studiorum causa missus est: moxque adeo sensim una cum ætate prudentia

Quid præstitum sit in Breviario hoc anno 1431 impresso et 12 Aprilis absoluto explicat typographus ad calcem ejusdem sic aiens: Habetis per celebres Cartusiani hoc eorum Breviarium pulcherrimis characteribus excusum, altero jam dudum exarato longe excellentius. Nam ea quæ ætatum illarum, inculto admodum, præposteræque gerit tramite: illa ipsa recens istud congruo digestoque exhibet ordine: ut præ magna parvæque Responsoria, singule Antiphonæ, capitula quoque et orationes, et id genus similia hætenus in illo confusa: in isto peculiarem nunc sortiuntur sedem, quo fit, ut hujusmodi passim indagandi fastidiosa illa pristina inquisitio comprehendere sublata sit. Quamobrem Patres celeberrimi laboriosam hanc translationem perpendite, et quanta proinde facilitate posthac gaudetis, Dominoque Hæcario Vallis Viridis gratulamini.

ceterisque virtutibus (quæ merito generales vocantur) adolevit: ut inter suos cives innumeros licet facile eminere, et nomen aliquod decusque gestare potuisset si eum vitæ seipsum sibi sequendum proponisset. Ceterum relictis omnibus studiis curisque mundanis etiamnum juvenis quo maxime tempore plerique omnes ad honores anhelare solent: cum inter æquales in magno haberetur pretio non solum propter eruditionem, quæ tum temporis rara admodum atque ob id magis suspicienda erat: verum etiam propter mores longe placidissimos in eleganti beneque compacto corpore, et ad omnium gratiam facillime promerendam appositissimos: relictis, inquam omnibus quum suis moribus cura strepitu mundano minime convenire sentiret de suæ animæ salute sollicitus Cartusiano sese instituto tradidit. Patres nostri Gandenses hac occasione Ordini nostro se addixisse commemorant. Gandavi quippe ludum literarium cum aperiret in domo pupillarum in platea Brugensi et quodam die discipline semina in suorum auditorum animos jaceret subito flamma, fulguris instar in schola emicuit; quæ frequenter huc illuc se vibrans, per omnes auditorii angulos deterruit: ac postremo ipsum percussura, ita exteruit, ut votum animo conciperet sese inedumis evaderet Cartusianum fore. Unde instar B. Pauli divinitus vocatur ad melioris vitæ semitam veluti manu est ductus. Sed quo anno questio oritur. Petreus in Bibliotheca Cartusiana asserit circa annum 1500, divino obsequio mancipatum et certum est quod ante annum 1505 quo D. Arnoldus Stampion Ordini se addidit capellæ cui plurimum congratulabatur præfatus Bibautius jam Procurator cum ipse iret ad ordines sacros suscipiendos, unde si anno 1504

complebat tantum ætatis annum vigerimum secundum Epi-
 taphium quod in eadem Bibliotheca habetur dicendum
 restat vel non fuisse sacerdotem ante ingressum Ordi-
 nis (quod etiam mihi non constat ex aliquo auctore), nisi
 ex prædictis Patribus Gandensibus) vel initiatum fuisse anno
 ætatis 18 vel 19 quod hinc lilebat. Præterea D. Petreus ex
 probato auctore, sicut non dubito scribit in notis Dorlandi
 in hunc modum: Bibautius adjecta jam ætate bene-
 ficio principis, cujus liberos erudiebat, ad summos honores
 ac dignitates erectus soli Deo placere desiderans Cartusiana
 se familie Gandvi addidit. Quod non de suprema
 Patria Principe Philippo Rege Castellæ intelligendum
 est cum dicat Theodorus ~~Lauer~~ in epistola limenari ser-
 monum Lanspergii B. P. divæ memoriæ Guilielmus
 Bibautius domus Majoris Cartusie imo et Ordinis
 Prior Generalis vir usquequaque doctissimus utpote
 qui olim haud infimorum principum in re litteraria
 præceptor fuerit atque morum institutor quod id
 circa dixi propter eos qui scripserunt Bibautium fuisse
 eruditorem Caroli V et Ferdinandus Imperatorum, nam
 Carolus anno quarto ætatis vix capax fuit disciplina
 et minus Ferdinandus ætate minor et qui non venit ad
 Belgium nisi adulta ætate circa annum 1518. Circa
 igitur initium sæculi 1500 cum statuisset Ordini nostro
 se addicere, non id temere (ut plerique solent) aggressus
 est sed longe ante et locum in quem destinaret habitationem
 corporis deponere: et sodalitatem cum qua victurus esset.

denique ducem sub quo prima spiritualis militie stipendia mereret multa sollicitudine investigavit et aliquousque prius noscitare voluit quam sese semel in id vite genus immitteret non enim eum latebat quam ea magnam in tyrocinio facerent accessionem diligenti meditatione præcognita nec eum fefellerit opinio. Erat ea tempestate atque etiamnum est haud procul a mœnibus civitatis Gandavensis nobile ejus instituti monasterium ad fluenta Lædis amnis: qui amnis muros ejus monasterii præterlabitur et propemodum alluit: cui præsidebat insigni prudentia vir et eruditione minime vulgari D. Petrus Fassorius Bellocasius inter suos populares et ejusdem Ordinis Patres præclari nominis: quem Philippus Dux Burgundie, et idem post Rex Castellæ pater Imperatoris Caroli V suum præceptorem nuncupare solebat quod ejus pueritie Lovanii olim pedagogus et in litteris probosque moribus institutor fuisset. Ad hujus itaque magisterium noster Bibautius sese recepit ratus id quod erat; fore ut sub tali tantoque Duce formatus facile in virum qualem is Ordo requirebat, evaderet. Nam permagni refert cui se viro formandum permittas. Sub hoc igitur quantum brevi profecerit quantisque quotidianis auctibus in omni probitate succreverit non ita longo post intervallo patuit. Nam post paucos annos suum ille primo Vicarium, ac deinde totius domus oconomum instituit. In quibus administrationibus adeo sese prudenter et honeste gessit ut ab eodem sit in Priorem domus Hollandie ad montem S. Gertudis prefectus. Deinde factus brevi post socius in

iss Provincialibus visitationibus ita spectabilis emicuit, ut primus totius
 Provinciae Leuthonicae constitutus sit. Postremo quum illud munus
 splendide ad annos haud ita quidem multos obivisset et mo-
 nachis domus primariae Cartusianorum notus esse cepisset, quod
 alternis annis eo proficisci pro consuetudine deluerat, ad
 primam statim occasionem a morte bonae memoriae
 D. Francisci a Puteo communi omnium domus illius
 fratrum consensu in primarium totius Ordinis Cartusiani
 Priorem delectus est, ad quem requirendum venerunt a
 domo Cartusiae duo Monachi et unus Donatus equestris,
 cui cum tradidissent litteras anxius et sollicitus ille primo
 pro onere deinde pro itinere, quod latrociniis et bellis
 infame erat, cum Patre Fassorio Gandensi Priore pro-
 fectus est Aldenardum ubi tunc Carolus V Imperator noster
 agebat: cui denuntiat electionem de se factam rogatque
 an assensum electioni praebere, et an illuc proficisci
 praeteretur quippe in hostile solum. (nam per eosdem
 Bellum inter etiam in Belgio exarsit bellum inter potentissimos chri-
 Casarem et Fran- stiani orbis principes Franciscum Valesium Gallorum
 eorum Regem. Regem et Carolum Imperatorem, vel quia Gallus procla-
 tum sibi in Imperio Carolum aegre ferret, vel quia
 illustrandi dominio occasionem quaderet et tunc Carolus
 expugnabat Tornacum) et fuit concessum. Assumptis igitur
 duobus vice comitibus Donato uno ex domo Capellae et
 altero ex domo S. Getrudis cum tribus illis profectus abiit
 non per Burgundiam sed per Germaniam, ne ubique
 periculum incurreret.

Rex igitur Franciscus sub finem aetatis venit in Ar-

teciam et cepit Rapalmam, Buchinium, Heerdinum et Rentiacum ut obsessis Cornacensibus succurreret sed ad eos pervenire non potuit.

Cornacum a Carolo Cesare undique circumvallatum, majoribusque tormentis per unum dumtaxat diem asserime quassatum ab Gallis deditur, feriis Divo Andrea Apostolo sacris, nam Francus hanc urbem redemptam suscepit de manibus Anglorum anno 1419 8 Februarii.

Chorus seu odeum cathedralis Ecclesie Antuepiensis instauratur Cesare primum foundationis lapidem jaciente. [Idem Caesar ad veterem normam Imperii Romani, nummo eudi jubet ut Regalis aureus aequivaleret solido Romano, quem fieri jussit Justianus Imperator, et ex consequenti ceteros nummos. Id fieri primum cepit Antuepiense quod imperii esset Marchionatus a Justiano institutus.

In Italia conjunctis Caesar Pontifexque viribus Francos Parma Placentiaque eiciunt hasque civitates Ecclesie Romanae restituant. Mediolanum mense Novembri capiunt, ac tandem Franciscum Sfortiam in Insulam Ducatum quem continuis sex annis Franci possederant, reducunt. His rebus feliciter peractis Leo Papa epotato veneno in ipso aetate flore e vivis excedit quum novem per annos Petri navem praestans nauclerus gubernasset. Grata Leonis memoria posteris fuit propter redditam Italiae pacem et amplificata litterarum studia, Romanam academiam instauratam conquisitis magno undique artium ingenuarum professoribus, et nobis praecipue Cartusianis propter relatam Parentem nostrum Buononem in numerum

sanctorum quibus ut anima ipsius societur in caelo Deum
deprecor.

14 Decembris obiit Lovanii venerabilis et grandævus vir
Magister Aegidius Heyrus sacerdos et sacellanus Ecclesie
S. Petri magnus fautor Ordinis nostri et benefactor domus
ibidem cui legavit quinque Renenses annui census et unum
calicem.

Hoc anno circa initium Novembris ad domum nostram
per Schuet divertit ille Religiosus Hispanus Ordinis S. Hiero-
nymy, de quo erit sermo sequenti anno.

Hoc anno aliqua permutatio facta est inter D. M. He-
ronymum Vander Noot Cancellarium Brabantiae et con-
ventum, extat littera de data 8 Decembris anni 1521.

Hadrianus Caesaris Anno 1522 ad quartum Idus Januarii unanimi consensu
institutor summus Hadrianus Belga Cardinalis S. Joannis et Pauli a collegiis
Ecclesie Pontifex Cardinalibus Pontifex est renunciatus quamvis absens rebus Hi-
creatur. spaniae distractus, Caroli V in teneris unguiculis eruditor. Hic
mirari licet quomodo Belgae hac tempestate ad supremum
honoris apicem promoveantur quique in sua statu:
Princeps ad Imperii fastigium, Brabantiae ad primatum sui
Ordinis; Hadrianus tandem ad supremam Petri cathedram
erehitur eoque dilatavit fortuna Caroli V Caesaris ut etiam
- milites sub ipso invicti et propterea a Francisco Rege Galliae
conducti fuerint, quos cum Principe fortunam mutasse as-
serit Paulus Jovius.

Obiit honorabilis et Die 14 mensis Martii obiit Bergis à Bonam honestus vir
circumpectus vir ac probus mercator Gisbertus Aegidii de Pottere Buscollucensis
Gisbertus Aegidii magnus amicus et promotor Cartusiae Lovaniensis sicut et frater

De electione Adriani Pont. haec habet D. Molanus: Denique Leone mortuo homo exterius
et in finibus Germaniae natus Roma incognitus, nec visus unquam, a quibusdam nec de
nomine notus tanto denique locorum spatio disitus stupentibus Patribus uno tantum
reclamante quoad incognitus nominare non proset, nullo aut amicorum aut primi-
pum studio sed solius Dei dispositione 38 suffragiis Pontifex maximus est renunciatus

de Postere magnus eius Walterus defunctus anno 1494. Hi namque fundaverunt, exacerunt et
 benefactor domus dotaverunt ibidem unam cellam cum oratorio suo, nec non dimidiam
 lapidum et alter templi cum omnibus necessariis scilicet cum testudine campanili
 fundator. summo altari, ponderoso calice, pulchro missali, pretiosa casula et
 ceteris necessariis ornamentis. Insuper prefatus Ghibertus erexit solus ma-
 jorem partem majoris claustrii a parte Ecclesie ac fere totam
 domum hospitii cum culina, de quibus et aliis multis beneficiis
 saepius in diversis locis superius dictum est. Sepultus est in eodem
 oppido Bergensi apud Minoritas in eodem sepulchro cum fra-
 tre suo Waltero. Requiescant in pace.

22 Maii obiit venerabilis vir Magister Judocus Cloet decretorum
 Doctor et Ecclesie S. Gudula canonicus et cantor, benefactor hujus
 domus nostrae Bruxellensis habitusque Monachatum per Provinciam.

In annuo generali Capitulo nostro ordinatum fuit ut Donati
 sine proprio vivant et de necessariis eis provideatur. Quae autem
 de obedientia, fidelitate continentia, atque aliis quibusdam arti-
 culis, prout in Statutis habentur sub poena carceris vel expulsio-
 nis ipsi Donati observent, et Praesidentes eorum observari faciant.
 Praesidentes etiam super eorundem Donatorum statu in Statutis
 expresso de cetero non disparent aut litteras seu instrumenta
 contra formam Ordinis faciant. Quae enim contra Statuta fiunt
 merito pro infectis haberi debent. Cum nemo plus juris in
 alium transferre potest quam ipsi competere noscitur, ve-
 rum quia et ipsi Donati privilegiis, Indulgentiis et liber-
 tatibus Ordinis gaudent ideo infra duos menses post hanc
 acceptam chartam si nullum jam portaverint Religiosum
 habitum in assumendo Donati domus Cartusiae se conforment.
 Quod si qui huic ordinationi non acquieverint ad quales-

eumque obedientias Ordinis jam habitas vel habendas inhabiles et privandos declaramus nihilominus agricultura aut alio domorum suarum laboribus manualibus munitur atque a ceterorum obedientium Donatorum convictu separantur donec resipiscunt.

Sequitur alia ordinatio prolixior valde qua monentur Priores et officiales omnes ut velint aliquid contribuere ad edificationem Cartuice Romanae, quae favore et beneficentia ^{Promi} Domini Bernardini Cardinalis S. Crucis ac Episcopi Astensis eousque protracta erat ut quotidie septem in ea Religiosi confratres nostri presbyteri ibi dehabitarent die ac nocte divinum officium praeragentes, pro quorum sustentatione Visitatores Provinciae Lombardi propinquioris et remotioris jubentur exigere Dominicis dictarum Provinciae ducatos 70.

Circa hunc annum obit illustris et magnificus D. Fredericus de Egmonda Comes de Bueron magnus benefactor domus Sophiae.

Item Domina Hilwidis Ducissa relicta Illustris Domini de Spolia Comitis perpetui Palatini quae multum contulit Dominicis in Hungaria.

Item Domina Joanna Vasseur magna benefactrix domus Monialium prope Gosnayum; vita quoque defunctus fuit circa haec tempora D. Hermannus Heynacken Prior Dominicus diestensis et Co-visitator Provinciae.

Hoc anno Caesar iter in Hispaniam parans Belgas Margaretæ amicae regendas committit in Imperio Ferdinandum fratrem legatum constituit.

Niddelburgi Felandiae classe centum quinquaginta navium,

quæ ventum ex oriente spectabat parata quatuor millia Germanorum ac duo millia Belgarum peditum imponit sequentibus non paucis voluntariis. jubente Hamptonii Angliæ oppido maritimo Casarem expectare. Is enim 24. Maii Brugis Flandriæ terrestri itinere profectus Reoportum inde Dunberkam tandem Calctum venit exceptusque est magno cum honore a Regis Angliæ Legatis, postero die concessa navi spatio 4 horarum Calcto Doveram in Angliam appellit paucis paginis pompa describi non posset, quam Casario honorandi causa Londinenses Regis jussu appararere. Arcuum triumphalium non erat numerus, necibus latinis ac vernaculis Regibus congratulantes legebaturque inter alia et hoc distichon:

Carolus, Henricus vivant, defensor uterque
Henricus fidei Carolus Ecclesie.

Circa hoc tempus puto anno superiori Henricus ejus nominis octavus Angliæ Rex magno zelo ardens cum omnium admiratione docte solideque scripsit in Lutherum eo nomine a Pontifice Leone X et amplissimo Cardinalium senatu Catholicæ fidei defensor tunc appellatus. Hoc audito Lutherus omnis pudoris et modestiæ oblitus libro pestilentissimo insolentissime in eum invecus est, utque ejus elevet auctoritatem, non solum Ecclesie Anglicanæ Henricianæ insultat, sed est omnibus Papistis Thomistis antiquis Patribus, ipsismet (quæ fuit ejus animi impotentia) Angelis bonis et malis.

De Henrico autem rege merito illud decantatur: Dici beatus
Ante obitum nemo, supernaque funera debet.

Quum integrum fere mensem Casar in Angliâ egisset quarta

julii classem conscendit in decimo sexto in portum D. Andree apud Astures intulit.

26 Augusti Valledolatum veniens incredibili honore ac pompa ab omni hominum genere excipitur. Spectacula vero ea ratione erant composita ut culpam rebellionis deprecari, gratiam ac veniam pompa ipsa regere videretur. Postridie Calendas Septembris Caesar Cordacillam intreat, matremque summa cum reverentia salutans pro Patre Philippo anniversarium Deo sacrificium fieri jubet egenisque liberaliter auxilium dividit.

Hoc anno ut habet liber nostra foundationis (quamvis ex sequentibus putarem precedens) circa festum Reliquiarum, venit ad domum istam quidam Religiosus de Hispania Ordinis S. Hieronymi dictus frater Petrus sub cruce (non de Leon) nobilis ut asserunt cum litteris Imperatoris ut eundem reciperemus ejusdem expensis, sed nihil inde recepimus, habuit Capellanum sacerdotem qui vocabatur F. Gaspar et conversum ejusdem Ordinis. Erat vir devotus sed multum verbosus. Postquam Imperator venerat Brussellam multi magni Domini ac vulgares de Hispania visitaverunt eum quibus dabat monita salutis, et aliquando accessit ad Imperatorem qui dedit ulli audientiam per spatium unius aut duarum horarum (vel tunc non hospitabatur adhuc apud nos, vel certe contigit hoc superiori anno) yactabat se multa facturum pro ista clamo sed parum aut nihil fecit. Interim

Bernardinus Caravajal titulum S. Crucis adeptus Basilicam illam restituit, ornavit, altaria creavit, et monasterii porticus condidit. Astensis Episcopus et Sacri Collegii Princeps Romae migravit e vita Clemente VII Pont. sepultus Romae in eccle. S. Crucis in Hierusalem Vincentia Pampilona in ejus funere orante, ubi hoc legitur Epitaphium: Bernardino Caravajal natione Hispano patria Placentini, episcopo astensi Cardinali S. Crucis ob egregias virtutes doctrinamque in sacris litteris singularem ab Alexandro VI Pont. Max. in numerum patrum vocato pluribus legationibus pro Republica Christiana funesto integre sapienter, prospera fortuna, moderate, adversante constantior uso, per omnem vitam pie ac religiose vixit an. 64, menses 3, dies 8, obiit 17. cal. Jun. 1522.

recepit nulla munuscula praesertim a mulieribus nominatim a
 Domina Emmeri..... calicem ac diversa pella, Domina etiam
 Erat potius vidua Regina D'Aragon visitavit eum, fuitque in domo ista usque
 Regis Ferdinandi. ad finem Maii anni sequentis 1523 sic quidem habet liber fun-
 dationis, sed haec describendo animadverto errorem esse mani-
 festum in anno et quidem praecedenti anno venisse ad
 domum nostram, ibique exegisse hyemem, atque usque
 ad finem Maii hujus anni 1522 mansisse certum. Sequitur
 enim: In tantum autem seduxit Procuratorem hujus domus
 D. Judocum Fabri ut secum adduxerit sine licentia Prioris
 sui; quando venit idem frater Petrus Gandarum cum Pro-
 curatore nostro quadam die veneris habuerunt tale respon-
 sum ab Imperatore quod die sabbatho sequenti locaverunt
 eorum, cum quo perrexerunt versus Alemanniam. Constat
 autem ex praecedentibus et probatis historicis hoc eodem mense
 et anno ex Flandria Casarem discessisse versus Hispaniam:
 sed prosequamur historiam, videbimus statim vindictam ad-
 fuisse praeforibus: quando idem frater Petrus et cum eo Pro-
 curator noster venirent de Namur puto Namurcum quidam
 miles qui venerat cum eo ex Hispania cum tribus malis
 plenis omnium bonorum recessit ab eo, et idem fecit Con-
 versus frater Joannes cum famulo dicti militis, et dimiserunt
 eum vacuum, dignum erat ut qui alienum sublitum
 subtraxisset proprios amitteret, et nemo mansit cum eo nisi
 Procurator noster praescriptus et capellanus ejus qui modico
 tempore postea etiam ab eo recessit, sic mendicantes ostiatim
 perrexerunt versus Romam, et tandem pervenerunt ad quoddam

parvum monasterium distans una die ab urbe. Inde misit
 dictus frater Petrus fratrem Judaeum Neapolim ad D. Abingwal
 Viceregem petens ab eo ut illi provideret de aliquo loco ubi
 posset vacare orationibus et contemplationibus, qui eo perrexit per
 mare multas contumelias a securis et turcis sustinens (qui in
 trimeris ut verisimile est laborant) tandem ad Viceregem per-
 venit et adventus ejus causam cognoscens misit unum de servi-
 toribus suis ad fratrem Petrum sub cruce cum vestimentis et
 aliis rebus quas ibidem habuit. Cum autem venissent ad
 praedictum monasterium invenerunt eum mortuum, re-
 versus servus nuntiavit hoc Domino suo: frater autem Judaeus
 inde multum perplexus et contristatus secundam nau-
 fragii tabulam apprehendit paenitentiam et perrexit ad
 Visitatorem Lombardiae remotioris Piorum domus prope Ape-
 liam qui reconciliavit eum Ordini, et ex licentia Reverendi
 Patris iit Romam ad Monasterium S. Crucis inde scripsit
 Priori hujus domus, quod ab eodem fratre Petro eremita fuisset
 deceptus et seductus, quanquam scribat eum claruisse
 miraculis post mortem, si ita est oportebat excusare ob bo-
 nam intentionem, non in eum culpam rejicere, quia
 adhuc forte Cartusianis licet ad vitam anachoreticam transire.
 Qui scripsit haec invehitur nihilominus in praedictum Ju-
 daeum propter scandalum illatum domui discedendo abique
 licentia, et damnum, et inhoneste dimittens Ordinem et domum
 qua constitutus fuerat a juventute in Anderlaco et postea mis-
 sus Lovanium capensis ejusdem domus, et sic retribuit mala
 pro bonis, verum humanum est peccare, resiquit, et ita se ges-

sit in Italia ut in duabus domibus Ordinis scilicet padulae et J. Jacobi in insula de Capro meruerit praefici in Priorem in qua postrema obiit 9 Septembris 1532.

Hinc obiter, benevole lector, animadvertite quam necessarium sit ad chronologiam instituendam, et temporis rationem in eundem nostra saecularibus interserere nisi velimus toto quod aiunt caelo oberrare.

Post D. Judoci Inmet recessum ordinatus fuit in Procuratorem hujus ^{Domus} Domini Henricus Doy.

Eodem tempore quaedam Pedisequa Regina Aragoniae dedit Dominae nostrae de gratia casulam de sericeo rubeo et albo, quam adhuc nos habere putabam, et fuisse eam quam dixerat in recessu suo nos brevi habituros praedictus Religiosus Hispanus.

Ree hac ingratitude D. Judoci ita fuere offensi aut puillanimes facti venerabilis Prior et Conventus noster in Schuet, ut desisterint pueros enutrire in scholis, quia charitatem potius auferent in propria domo eos educantes, et eis paedagogum digna mercede providentes, ut patet ex subjuncto instrumento.

Contractus Capituli Universis et singulis presentes litteras respecturis seu auditoris Dei-
Anderlechtensis de canus ^{et} Capitulum Ecclesiae collegiatae beati Petri Anderlechtensis iuxta
juvenibus schola. Bruxellas Cameracensis diocesis salutem in Domino cum innotitia
ribus in sacello veritatis. Notum facimus quod cum iterum nobis verbo denuo.
nostrae Dominae que scripto sequenti sub tenore. Petunt humiliter Pater Prior
de gratia ^{totusque} Conventus nostrae Dominae de gratia Ordinis Cartu-
sienensis ut ea charitate et propter Deum possint corporaliter
sustentare novem pauperes scholares et eosdem in caetera doctrinis
et moribus instruere, atque ut iidem novem juvenes praefati

1522

possint in Capella nostra Domina de gratia predicta quotidie laudes et interdum missam ex devotione cantare, non in augmentum juris eorundem fratrum nec in diminutionem juris Ecclesie Anderlectensis sed semper salvo jure cuiuslibet etiam cum tali conditione quod si in posterum comperitur fuerit aliquid mercedis vel lucri vel questus hae de causa propter instructionem novem pauperum praefatorum praefato monasterio advenisse hoc sedet in jure Capituli Anderlectensis praefati. Pro parte antedictorum Dominorum Patris Prioris totiusque Conventus nostrae Dominae de gratia Ordinis Cartusienensis supplicantium existit quatenus ipsis ex charitate et propter Deum facultatem et licentiam sustentandi in eorum monasterio novem pauperes scholares eorundemque in cantu dapista et bonis moribus inotruendi, atque ut iidem novem juvenes praefati possint in Capella nostra Dominae de gratia predicta quotidie Laudes et interdum Missam ex devotione cantare cum et sub conditionibus superscriptis prout et quemadmodum in dicta praecedente supplicationis schedula plenius et latius continetur et habetur concedere et impartiri vellemus et dignaremur. Nos igitur Decanus et Capitulum praefati ad dictorum Dominorum Patris Prioris et Conventus supplicantium instantiam precibus et persuasionibus venerabilium et religiosorum virorum D.D. Petri Prioris Domus Vallis regalis juxta Gandavum nec non Michaelis Prioris Sylvae S. Martini juxta Geraldimontem Vicarii Provinciae Leuthoniae dictum Conventum nostrae Dominae de gratia pro tunc visitantis sub octavam hujus mensis Octobris, dum nobis factis inducti, et inclinati, volentesque dictis supplicantibus bona nostra temporalia libenter seminare ut bonorum ipsorum spiritualia.

lum participes fieri possemus eisdem Priori et Conventui sub
 predictis in superinserta supplicatione conditionibus expressis ut
 spatium octodecim annorum continuorum et sibi invicem coheren-
 tium, et non ullo respectu fuco vel preterite plura sine et
 absque aliqua spe recompense alere ac eisdem in cantu gramma-
 tica et bonis moribus instruere; eisdemque in Capella nostra
 Domine de gratia quotidia hora nocturna laudes Divae Vir-
 ginis, et interdum Mariam ex devotione (dummodo tamen Do-
 minicis et festivis diebus atque vel circa nonam horam compleatur,
 et per hoc divino cultui in nostra Anderlectensi Ecclesia, mi-
 nime praeficiatur) decantare possint et valeant. Salvo insuper
 quod in recognitionem jurisdictionis jurisdictionatus seu juris ar-
 chidiaconalis et dignitatis nostrae collegiatae Ecclesia Anderlectensis
 dicti Prior et Conventus bona fide singulis Natalibus Domini
 nostri Jesu Christi dicto termino octodecim annorum,
 quorum primas cedet natali proximo anno millesimo quin-
 quagesimo vicesimo secundo, sibi invicem coherenter durantium
 annorum et non ultra in singula capita scholarium per eos
 ut praemittitur pro tempore futurorum unum caponem in specie
 seu plurimis legitimum et deliberabilem nobis Decano et
 Capitulo predictis quot annis effectualiter persolvere et deliberare
 tenebuntur. Ad eandem solutionem se et sua ac dictorum
 monasterii bona mobilia et immobilia praesentia et futura
 obligantes et quibuscumque iudicibus ecclesiasticis submittentibus
 Sane intellecto quod si ad duodecim numerum praefactum
 non foverint vel in toto vel in parte dictam scholarium
 portionem et laudum ac missae decantationem intermisserint
 tunc et in eum eventum pro reata et numero capitum sive

1522

scholarium (modum ultra duodecim) huiusmodi capones solvent et deliberabunt, gratiose ad dictorum Venerabilium Patrum instantiam ac pietatis intuitu annuimus, consensimus et facultatem dedimus, prout annuimus, consentimus et facultatem damus per presentes. In quorum omnium fidem edar et munimen duplices huius tenoris litteras et nobis et ipsis Patri Priori et Conventui predictis militatur, dicti Patri et Notarii nostri subscriptione unacum eorundem sigillis munitas fieri et nostri appensione sigilli corroborari iussimus. Datum decima tertia die mensis Octobris anno millesimo quingentesimo viceesimo secundo.

Subscripsit

Fr. Meerhout Prior

De mandato et ex relatione Dominorum Decani et capituli nec Patri seu Prioris nomine Conventus prefatorum premissa affirmantium et approbantium subscripsit

Cornelius a Lajude Apostolica auctoritate nec non Dominorum Decani et Capituli Notarius juratur.

Notandum pueros hos non per personas Ordinis fuisse instructos sed per secularem sacerdotem, qui a nostris utebatur et stipendium merebatur unde et adhuc anno 1565 invenio in quodam compute deberi Domino Mathie instructori juvenum nostrorum super integro anno 24 Ronenses guldones 5 stuyvers unde etiam constat terminum prefatum fuisse prologatum et ego ipse vidi sacerdotem secularem senem qui dicebatur fuisse pedagogum juvenum in Schest.

Hoc item anno fuerunt in Schest recepti ad statum Praebendiarum duo primus Guirinus de Brussella et alter frater Willel-

mixto Van Zuene etiam Bruxellensis sub spe quod futuri essent
 Donati tempore suo. Sed pater ipsius Quirini transtulit filium
 suum ad domum Antuerpiensem ubi habuit fratrem sacer-
 dotem, ex quo non volebamus eum recipere ad statum Donati
 propter certam causam.

Obiit 3 Decembris Lovanii honesta Matrona Alberta II Delfensis
 vidua Magistri Gilberti Waddinek sepulta cum se marito suo in
 priori Ecclesia Cartusianorum quibus benefecerunt in vita, et
 ipsa adhuc post mortem legavit seo parvos cyathos argenteos pro
 instrumentis pacis.

Christianus Danica Norvegia et Suecia Rex cum impoten-
 ter rempublicam administrasset Frederico Holsatia Duce ejus Pa-
 truo ac Libeensis in ipsum arma summentibus regnis pel-
 litur ac cum uxore Isabella Caroli V Imperatoris sorore ac liberis
 hoc anno Mechliniam venit. Post quem Fredericus a Danis et
 Norvegiae Gustavus vero Stenonis Svarii senioris nepos a Suecia
 Reges salutati sunt Decembris 24 profesto natalis Christi elara
 Bahodus (ut Horatius vocat) ab Solimano Curcarum Imperatore ingenti
 Christianorum damno capitur.

Conventus emit hoc anno duas tertias partes tredecim jorna-
 lum terre lapideae quidem Vtinkel et accepit inheredationem
 eorum officiaris Episcopi Cameracensis 13 Septembris.

Item aliam tertiam partem predictorum 13 jornalium
 Conventus accepit in possessionem eorum scabonis Capituli Nivel-
 lensis prima Augusti, ponuntur haec sub titulo bonorum in
 Diebeck. Item hos modios siliginis pertinentes ad fundationis bona.

1523

Ducis Borbonii Anno 1523 Carolus Dux Bourbonius Regia stirpe Princeps editus ad Casarem satiusque Galliae equitum Magister capitali odio erga Franciscum Regem concepto ad Caroli Caesaris ducis in Italiam transfugit, multi fuerunt apparatus Belli sed vix quidquam Fuis occidua effectum praeterquam quod Joannes Tassenarius Fissiam occidua Caesaris acquirit adentalem universam Caroli V Imperatoris nomine subegerit; sed sula finem anni proli dolor ex vulnere obiit.

Duo ob haerem Anno superiore Antuerpiae Monachi Ordinis S. Augustini Brussellae flammis habitantes infecti opinionibus Martini Lutheri jussu Margareta causti. Austriae Belgarum Gubernaticis a civibus urbe pelluntur, monasteriumque funditus diruitur, et hoc anno duo ex his ob pertinaciam Brussellis flammis causti sunt.

D. Henricus In profecto Annuntiationis gloriose Virginis Mariae predilectus Ellini vicarius Pater Henricus Ellini de Hoorn quondam Pastor in Loenen domus Ultrajecti monachus et vicarius domus nostri Ordinis Ultrajecti animam et quondam Deo reddidit intra secundam et tertiam horam post prandium Prior domus presente Conventu et litaniam dicente, fuerat olim prior domus Campensis pie Campensis. moritur.

Circa octavas Venerabilis Sacramenti honesta matrona Amstriaensis Catharina vidua D. Fokerdij duos filios monachos in Cartiva Lovaniensi visitans liberaliter tractavit Conventum, et inu- per dedit 30 stuferos annui redditus redimibiles denarios 18 ad emen- dum et distribuendum Monachis et Conversis oleum olivarum sin- gulis annis in Adventu et Quadragesima prout pecunia rese- extenderet, et plures personae aut pauciores forent, aut oleum levioris aut carioris pretii, forte quia.

Hoc anno R. P. D. Guilielmus Bibantius concessit Religiosis ut post Adventum et Quadragesimam. Si quid residuum habuerint ex oleo

oliviarum in Adventu seu Quadragesima ministrata possint illud servare et uti predicto extra predicta tempora.

Hadrianus Pontifex Regibus Hispania fecit potestatem legendi Epistolas et presentandi Diploma octavo Idus Septembris concessum. Dedit etiam ut trium militarium ordinum prefectura ab aliis Pontificibus ad tempus concessa, deinde Castelle Regibus propria perpetuaque esset. Pontifex ipse postidie Idus Septembris Romae obiit Ecclesiasticis sacramentis prius religiose acceptis, praefuit annum unum, menses octo, dies sex, vir dignus qui Pontificatus pluribus annis praesideret praeterquam quod per totum Ordinem habuit Licentiarium etiam in provincia Leuthoniae habuit plenum cum psal. Monachatum, Elogium sepulchro inscriptum apponam.

Hadrianus VI Pont. Max. Crajecto insigni inferioris Germaniae urbe oriundus dum humanarum rerum maxime aversatur splendorem, ultro a proceribus ob incomparabilem sacrarum litterarum scientiam, ac prope divinam castissimi animi moderationem, Carolo V Caesari Augusti Praeceptor, Ecclesiae Dertusensi Antistes, sacri senatus Patribus collega, Hispaniarum Regnis Praeses; Reipublicae denique Christianae divinitus Pontifex abrens adscitus. Vivit annos 64, menses 6, dies 13; decessit 13 calendas Octobris anno a partu Virgineo 1523 Pontificatus sui anno 2. Wilhelmus Cnehuot illius benignitate et auspiciis tituli S. Joannis et Pauli Presbyter Cardinalis Dertusensis f. c.

In ejus locum successit Clemens VII Florentinus Juliani Medices filius ad 18 calendas Decembris.

In festo S. Simonis et iudee obiit D. Firminus Cornant Mechliniensis, oriundus ex Hamonia, qui in hac domo filium sibi cognominum monachum habuit in cuius professione domui contulit quodringentos

Cabit D. Firmi- Ponenens, dedit etiam lectorium aeneum quod constitutum erat
 nus Cozmant in medio chori satis pretiosum, erant in eo tres imagines
 benefactor hujus aeneae una B. Virginis Mariae, altera S. Joannis Baptistae, tertia
 domus. S. Hugonis Episcopi Lincolnienis sustinebat liliam in hoc
 lectorio aquila. Praeterea post obitum reliquit medietatem
 omnium bonorum suorum.

Anno Domini 1524 ineunte Quadragesima Leodii (cujus
 diocesis pars magna erat Brabantia) diploma Pontificum
 promulgatur, quo Clemens VII plenariam peccatorum re-
 missionem iis omnibus indulget qui contritione et peccatorum
 suorum sacerdoti facta confessione, nec non triduo jejunio
 preparati sacram communionem perciperent oraturi pro
 Lutheranorum conversione, concordia Principum Christiano-
 rum, et felici pontificatus sui successu.

Ordinatio quoque per Capitulum nostrum generale pia
 valde et proluxa facta est cujus sensus et summa haec est:
 De recipiendis apostatis qui a fide ad Lutheranismum dese-
 ruerunt si redierint, si non redierint praecipitur officialibus
 omnibus, ut si opus fuerit invocato etiam brachio saeculari capiant
 vel capi faciant. Quibus et multum commendatur misericordia,
 et ad extremum justitia. Denique preces instituuntur pro
 iisdem per totum Ordinem, et forte illae a Summo Pon-
 tifice demandatae. [Denique in charta Capitulo subjungitur
 extraordinaria et inusitata paternitica oratio ad personas omnes
 Provinciae Leuthoniae, quibus Diffinitores Capituli generalis pre-
 cantur et optant spiritum consilii et fortitudinis, et videtur
 esse salva Ro. P. Bibantii qui suis fatiatis cavebat et primum.

hoc anno praesidere capitulo generali quantum potui
colligere ex quibusdam scriptis

Venerandis Patribus et fratribus nostris Provinciae Cœlthonicæ
In Christo Jesu vobis charissimis spiritum consilii
et fortitudinis.

Quoniam superioribus annis in quibusdam Germanicæ par-
tibus suborta est doctrina quædam nova, et ab Ecclésiastico ritu
hactenus observato satis peregrina quæ in dies magis ac magis in
humanas mentes serpit unde non modica simultas in Ecclé-
sia Christi succrevit, invalensque quotidie et multorum animæ
periclitantur nos pro Dei honore animarum salute et Ordinis
nostri decore hac stabilitate anxie solliciti hortamur vos fra-
tres in Domino charissimi, et in visceribus Jesu Christi rogamus
ut secundum Apostoli Pauli traditionem obedientiam Præpositis
vestris et subjectionem vos eis. Ipsi enim per^{se} vigilant, quasi ratio-
nem pro animalibus vestris reddituri, ut et eam gaudium hoc,
faciant et non gementes; Hoc enim facta obedientia vestra,
sicut olim, ita et modo in omni loco divulgata ad emulationem
provocavit plurimas, ut resipiscant ab erroribus suis, et ad agnitio-
nem veritatis conversi sicut filii charissimi imitatores fiant Jesu
Christi, qui in diebus carnis suæ usque ad mortem crucis non
solum obediens Patri suo cœlesti, sed etiam Virgini Matri subditus
fuit vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia ejus; Nam
qui se dicit in Christo manere, debet sicut ille ambulavit, et
ipse ambulare, ne illud eveniat illis, qui superbiunt et
inobedientes sunt, quod in Deuteronomio scribitur: Qui superbiunt
volens obedire sacerdotum imperio, qui eo tempore ministrant

Domino Deo tuo, decreto iudicis morietur homo ille, ut auferatur malum de medio Israel, cunctaque populus audiens timebit ut nullus deinceps intumeat superbia. Hæc autem verba cum vera sint et fidelissima in cordibus vestris velut animalia munda ruminetis attendentes Ordinem vestrum, vota vestra confessionem vestram bonam, quam coram multis testibus Deo et Ordini nostro fecistis: Deum etiam maturius considerate si charitatem primam retinentes secundum spiritum ambulatis; Debitorum enim istis non carni ut secundum carnem vivatis, quia si secundum carnem viveritis moriemini: manifesta enim sunt opera carnis, quæ ut nostis in epistola ad Galatas plenius recensentur, qui vero talia opera carnis agunt regnum Dei non consequentur. Vos autem sicut confidimus vivitis spiritu et spiritu ambulatis, et facta carnis per spirituales disciplinas mortificatis. Porro quia in pace vocavit nos Deus, quæ pacis sunt sectemini, et nolite contendere verbo, quia nos non talem consuetudinem non habemus neque Ecclesia Dei, ut circa quæstiones et pugnas verborum languescamus solitariam enim assumpsistis, quibus legem prescribens Propheta Domini, Sedebit, inquit, solitarius et tacet, et levabit se supra se cum silentio præstolans salutare Dei. His sic se habentibus non est vestrum illarum quæstionum difficultates dissolvere, aut veritatem definire, quæ non sine profunda indagine multo labore et vehementi studio in generalibus Ecclesiæ Christi conciliis à sanctissimis Patribus et doctissimis viris plenissime sunt disputata et definita: a quorum etenim sententia discedere et in aliam nedum a Romana Ecclesia vel generali concilio approbatam decessere, ac de talibus disputando unam

partem defendere, alteram impugnare, hoca Cartusiana simplici-
tate quam habemus in Christo longe debet esse alienum. Nichil igitur
horum faciatis in alteram partem declinando ne ea de re decer-
nentes quae excedit mensuram quam mensus est vobis Dominus
cum subnatione audiat: mures egressi de suis cavernis po-
nunt in cælum os suum tanquam si formam habeant scientiæ
et veritatis in lege, cum magis debeant istiusmodi laborare in
gemitu suo, et per singulas noctes lachrymis stratum suum
rigare. Pugnent autem in campo cum Josue qui ad huius-
modi pugnam verborum sunt vocati; vos vero cum Moysè
in monte aut cum Samuele in templo conquiescatis. Si enim
culpatur homo qui iudicat fratrem suum aut spernit, quanto
magis putatis deteriora mereri supplicia eum qui innititur pru-
dentia sua et iudicat eos, quos Dominus constituit super familiam
suam, quibus et data est potestas à Domino imperandi quae
ad rem pertinet. Per viscera ergo misericordiae Dei obsecramus
vos fratres sancti et electi a Deo ne moveamini a sancto pro-
posito vestro et a loco quo vocat vos Dominus, donec ille qui
profunda fluviorum veritatur et abscondita perducit in lucem
Ecclesiae Catholicae sponsae suae, incerta et occulta sapientiae
suae manifestaverit, et tunc scilicet universalis Ecclesiae decreto
illam viam teneatis et legem, quam Spiritus Sanctus per ora
Sanctorum suorum iudicabit omnibus vobis. Venerabilis omnium
mater vestra Cartusiana Religio bonorum memoria digna
nunquam ad profanas novitatum voces, aures apposuit, nun-
quam excidit a propria firmitate nunquam supra omnes do-
centes se intellexit, nunquam fuit nec est similiter subtractionis

filia in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ. Quæ
 pia Mater, vestra licet a quibusdam se contemptam vident
 non potest tamen oblitisci filiorum uteri sui, sed usque
 hodie sine ira et disceptatione levat puras manus ad Deum
 pro his qui declinaverunt ab ea: Pater ignosce eis quia
 nesciunt quid faciunt. nec mirum, decrevit enim calamum
 quassatum non conterere magis autem studet quod confractum
 est alligare. Illam igitur imitantes Ecclesiam Dei au-
 diatis, ejus mandatis obtemperetis, pro solius veritate et pace sine
 intermissione oratis. Fiat et obsecratio vestra ad Deum pro ipsis in
 salutem, qui ad horam recesserunt a vobis ut in æternum re-
 cipiatis illos ad vos revertentes ac tandem fiat unum ovile, et
 unus pastor permaneat omnibus nobis et vobis Jesus Christus
 qui fecit utraque unum et mandat benedictus Deus in æternum.
 Bene valete, nostri memores in orationibus vestris apud Deum.
 Datum Cartusie, sedente Capitulo nostro generali, die 28 men-
 sis Aprilis anno Domini 1524, sic subsignatum G. Prior Car-
 tusie. Diffinitores Capituli generalis.

Fr. Joannes Bynehois, Scriba Capituli generalis.

Ab ea tempore quo D. Joannes Heethoud præsidere cepit huic
 domui scilicet ab anno 1517 non lego eum quemquam rece-
 pisse ad Ordinem pro Monacho usque ad hunc annum 1524
 ut merito septem anni sterilitatis dici possint. Recepit Prior
 D. Joannes Zuero hoc anno, 24 Junii D. Joannem Zuero Bruxellensem, qui et
 recipientis pro Mo. anno revoluto professus est, ex testamento ejus et ^{manuscripto} haluimus
 nacho in Schect. annue 44 Renenses alios 32 dederunt pro reparatione cellæ et
 ambitus et 12 ad emendandum opera B. Hieronymi, et si quid am.

Legi testamentum hujus conditum anno 1525 22 Junii quamvis forte aliter
 alibi legerim.

plius. Videtur initio aliquod specimen Religionis dedisse quondam qui-
dem numeretur inter vicarios hujus domus; sed postea permisit se
decipi collida fraude Novatorum hujus sæculi. Merito poterat illi di-
cere V. P. Pater quod Jacobus quondam filio suo Ruben, Zuena
primogenitus meus et principium doloris mei. et R. P. Bibratus, quid
docere potuit si tunc supervisit feci admonitiones, adhibui preces,
incensi terrores, commendavi misericordiam, miseri vinum et oleum,
curavimus Babylonem et non est curata, aut quid ultra debui
facere vinæ meæ et non feci. Vide Ezech. 33.

Et quia meum lectorem contristari de mala receptione dicti
Zenæ subiungam aliam precundionem quæ facta hoc anno
in domo Ultrajectina, siquidem in festo beati Gildæ Apostoli
D. Joannes Arnoldi de Cræjecto, Camelaer ac Viff ipsius ci-
vitatis, habitum nostri Ordinis suscepit in exemplum plurimo-
rum stupentibus cunctis et admirantibus qui anno sequenti
emisit professionem et progressu temporis electus est in prio-
rem domus Monachorum, ibique multas injurias et violentias ab
hæreticis Lutheranis passus est quas patienter sustinuit constans
permansit usque ad mortem. In multisque aliis sanctis et
electis prævaluit vox Pastoris.

Circa hunc annum obiit Illustris Dominus Guilielmus Inglebens
Eques miratus Dominus Clifforde (forte Clifford) magnus benefactor
Ordinis qui construxit in domo Montis gratie Provinciae Angliæ
quinque cellas Monachorum et habuit plenum Monachatum.

Item nobilis Domina Francisca de Lutzenburg uxor Domini
Philippi de Bonestein de qua plura inferius dicemus, cum ad obi-
tum mariti ipsius pervenerimus.

1524

Hoc anno, prout notatur in libro fundationis, serenissimus Princeps Carolus Romanorum Aragonum Castellae utriusque Sicilia Rex etc. Burgundiae et Brabantiae Dux etc. contulit domui huius tria millia ducatorum aureorum pro perfectione Ecclesiae pia cum ad hoc inducente causa et generoso Canellario suae Magistatus mercurino de Gattinaria sub certis tamen oneribus, videlicet quod perpetuis temporibus singulis diebus celebraretur una Missa ad placitum cum penultima oratione Caesarisae Magistati con-
 quente in Capella nostrae Domine de gratia. Post obitum vero dicti Imperatoris cum penultima oratione Deus cui proprium in singulari. Item quod procurabimus ipsi a nostro Capitulo generali plenum cum proalteris Monachatum quod et factum est.

Patris Domini Notatur hoc anno in domo Calendario ad quartum Calen-
 Egidius Daveluy das Aprilis Anniversariam Domini Egidii Daveloy et parentum
 Magister Curiae ejuset pro quibus intendit qui contulit 500 Leones ad edificacionem
 Imperatoris edificacionem cellae et 700 Leones ad redditus emendos ex quibus
 vit et dotavit cellam sex ordinavit ad pitantiam. Verum haec donatio scribitur in
 in Schuet. libro fundationis prius facta anno 1526 unde venia mihi tri-
 buenda est si non omnia suis locis collocata inveniat lector.

Terminatio aliquor. Hoc eodem anno 1524 terminati sunt processus de Bergioria
 rum processuum, amicali Domini de concilio nos ad hoc inducentibus scilicet
 quod daremus ad certos terminos L Leones.

Item processus inter monasteria Dargentou et Gardineta et nostrum
 de jure quod pretendebant in curti dicta Sitterboeck, quod
 ipsi duobus monasteriis daremus semel centum Leones communes,
 et renunciant omni juri suo quod et factum est cum litteris
 deuper confectis sigillis utriusque conventus signatis et munitis.

22 Maii obiit in Haga Comitum in Hollandia venerabilis sacerdos Magister Thomas de Zwaenburg Ecclesiae B. Mariae in Geeroliet canonicus, vir laudabilis conversationis magnus amicus et benefactor domus Lovaniensis et pauperum. Transportavit enim ac donatione inter vivos irrevocabili praedicto Conventui 23 libras Flandriae hereditarii redditus redimibiles denario 16 constituentes pro summa capitali — 2112 Penenses ex quibus distribuendi sunt pauperibus ad portam singulis annis — 60 Penenses sive 10 librae Flandriae.

Item postea dedit adhuc unum redditum 12 Penensium redimibilem denario 18 cuius nummi capitales sunt 216 Penenses.

Item rursus postea diversis temporibus tam in redditibus annuis quam in prompta pecunia dedit usque ad valorem 3264 Penensium ea conditione ut ex eis distribuerebantur adhuc pauperibus ad portam singulis annis 90 Penenses. Ex his praeterea pecuniis ac redditibus designavit certam summam pro structura et dotatione duarum cellarum, quarum prima erecta est 1519 altera completa est anno 1528, habet in principio cuiusque mensis Anniversarium.

8 Junii obiit alter dictae domus benefactor Magister Martinus de Haerlem viduus, qui legavit eis 40 Penenses hereditarii redditus.

Et 3 Septembris V. S. Arnoldus Grootte sacerdos Canonicus Ecclesiae B. Mariae in oppido Antuerpiensi dictis Patribus Lovaniensibus donavit coronas communes semel qualibet corona valente 24 stuferos, sed obiit 1 Maii.

Congregatio Clericorum regularium Theatinorum Romae primum inchoata a Clemente VII confirmatur teste Emefio. Debet ea nomen, originem atque augmentum Joanni Petro Carafa,

illustri apud Neapolitanam familia nato, qui post Paulus IV Pontifex fuit. Is relicto Episcopatu Cheatino Capitano Vincentino, Bonifacio Pedemontano et Paulo Romano hominibus piis et nobilibus se socium adiunserat.

Sub finem hujus anni Franciscus I Francia Rex rursus Mediolano protitus est.

D. Joannes Yolrandi Eodem anno 1524 V. Pater Joannes Yolrandi de Haerlem Prior Ultrajectinus professor et Prior domus nostrae ultrajectinae satis sedulo obiit in festo S. Joannis festo S. Joannis Evangelistae circa horam primam pomeridianam; Evangelistae post siquidem mane ejusdem diei, interfuerat Capitulo et post lectam chartam lectam chartam et admonitionem factam tactus est apoplexia ad plerumque, et sex oris tantum supervixit, praefuit laudabiliter monitionis defectu domui novem annis cum dimidio, vixit in Ordine circumtaetus apoplexia. ter 13 annis, successorem habuit V. P. D. Petrum Gas, de quo infra.

Anno 1525 Joannes Lusitanus rex Calharinam duxit Cardi Augusti sororem nuptiae Estremoti nonis Februarii confecto insigni apparatu ex multis filiis ex hoc conjugio natis Joannes, Maria tantum ad justam pervenere aetatem.

Subjungo verba quae in libro foundationis nostrae habentur: circa istud tempus et annis praeteritis fuit maxima guerra inter Serenissimum Principem Carolum Imperatorem electum et Franciscum Regem Francia nunc in istis partibus, nunc in Hispania, nunc in Italia. Rex Francia Franciscus obtinuerat dolo regnum Navaræ, sed in brevi ab Hispanis expulso est. Et noster Princeps obtinuit ducatum Mediolanensem tandem ceteris omissis in obsidione civitatis Papie, eam rex Francia obsedit

quinque menses habens in comitatu bene 60 millia armatorum ut ferebatur tandem per ducom Borbonia, qui ab ipso rege ex certa causa defecerat et Vieregem Apulie scilicet Noringenal ipso die. S. Mathie circa auroram elevatus et ipse Rex Francia captus est et ductus in Hispaniam ubi per annum integrum fuit. Interempti et submersi sunt ad octo millia horum et pene tota nobilitas Francia perit. Anno sequenti scilicet 1526 misit in ostagium Imperatori duos filios suos scilicet Selpinum primogenitum suum et nato secundum ut de tractatu satisfaceret Imperatori. Hæc ubi.

Henricus Labretus Rex Vasconum et ipse captus et Cicinensi arce corrupto custode evasit. Ea victoria Hispanis et Germanis effusius letandi materiam præbuit quod in diem natalem Caroli Caesaris victoris, qui est S. Mathie Jacer, incidisset.

Ejus victoria existat illud vetus Chronographicum

Ag VI La Con CVL Ca VII t LIIIVM.

Verum Caesar ut illam victoriam intellesit statim ad templum ivit Deo exercituum gratias acturus. Postidie sacrosanctum Eucharistie sacramentum frequentissimo in cætu sumpsit: Campanarum sonitu, ignibus, aliisque modis lætitiæ signa edidit, et palam dixit, triumphum ex solis nostræ Religionis hostibus esse ducendum, omnes ut obstupescerent summo perire et mirarentur ab adolescente Principe accidit fortuna tam ingentem favorem tanta cum animi cum modestia perferre potuisse.

Hic movere liceat cum nonnisi duo Gallie Reges ab hostibus Christianis prælio capti commemorantur Joannes nimirum in Potaviensi,

et Franciscus in Papiensi pugna cetera Flandrorum gloria con-
 sigisse, ut in proelio capti, militumque manibus sint exterriti
 hic a Carolo ^{de Lamo} Laiono Kingovalii Domino, ut diximus, Gallo Flan-
 dro ille a Dionysio Hourbecuno Germano-Flandro. Huius Regie
 calamitatis annum numerali disticho pulchre expressit doctissimus
 Paschasius Berselius S. Laurentii prope Leodium religiosus
 Verbs honor perille qVld Candida LILLa MarCent
 Pro Zeph Iro Baean Ga LILCVs orbIs habot.

Gallicum Chron. Et Matthias LIVus Francols a Charles qVI est son frant Chats
 Eodem anno paulo ante Dominicam Palmarum, Geldri
 patriam Leodiensem et Namurcensem ingressi, ut in Galliam
 se conferrent, Namurcenses superbo et elato animo (forte ob pre-
 dictam victoriam) in Geldros conspirant, innoxiant, verum a
 Geldris strenue propulsati, multique ex suis caesis, ac inter-
 fectis, quo majori imminente periculo sibi prospicerent, depositis
 abjectisque calceis in fugam turpem se confecerunt, unde vox de
 vulgo concepta, quae etiamnum durat La journée des savattes,
 id est dies solearum abjectarum.

V. P. Joannes Del- Redeamus ad nostros. V. P. Joannes Petri Delfensis professione et
 fensis primus natione propter senium et nimiam suam debilitatem postquam
 Prior domus Lova novellam plantationem Lovaniensem 30 annis laudabiliter receivet
 niensis ob senium ab officio Prioris ad magnam suam instantiam absolutus fuit
 petit et accipit mi- circa principium Quadragesimae, incertum vero quando
 misericordiam ab aut ibi obierit.
 officio Prioratus. Huic successit V. P. Theodoricus Pasint Amsterdammensis professor et
 Procurator ejusdem domus Lovaniensis 18 Martii electus a Conventu.

libro.

Eodem Quadragesimo S. Henricus Mutsaert Prior domus Antuerpiensis dedit cuilibet Monacho unam pintam olei olivarum, et hæc prima elemosyna sub S. Theodorico.

Eodem tempore S. Daniel a Nova terra Prior domus Diestensis dedit eidem Conventui unum ducatum aureum, et præterea tres Renenses.

15 Aprilis Illustrissima Domina Magdalena de Hamal relicta S. Guilielmi de Croij Domini Chervicæ dedit eisdem Patribus integram annam vini Renensis pro qua solvit 9 Renenses.

In octavis Pasche eadem Domina visitavit Conventum, comitantibus eam ^{fratre} S. Cameracensi Abbate Affliginiensi, Domino de Grimberg et nonnullis aliis ex familia sua, qui ibidem sumperunt refectioem, et prædicta Domina dedit eis aliquam pecuniam, sed et multa magna beneficia præstitit omnis.

9 Maii naturæ concessit Venerabilis admodum Pater S. Gregorius Reischius utriusque juris Doctor celeberrimus qui edidit Margaritam Philosophicam fuitque ante ingressum Ordinis Maximiliano Imperatoris a confessionibus, ejus et ultimam confessionem excepit. Deinde Cartusie Truburgensis professor et Prior nec non Visitator Provincie Rheni, qui multa Ordini præstitit inter curant imprimi Statuta et Privilegia Ordinis, ejus anima requiescat in pace. Vide Bibliotheca Cartusiana.

Ultima ejusdem mensis Maii obiit Lovanii præclarissimus vir ac eruditus Dominus et magister noster Martinus Doppius filius quondam Bartholomæi de Naeldungh, artium et S. Theologie Doctor famosissimus, nec non Ecclesie in Ouderschie in

Hollandia Pastor vigilantissimus: qui anno aetatis suae 30 accepit Lovanii insignia sui doctoratus, anno vero aetatis 40 diem clauit extremum.

Hic dedit Cartusianis ibidem omnes fere Doctores sacros veteres in 50 vel 60 voluminibus optime compactis, et insuper 200 florenos Philippicos in auro.

Sepultus est apud eodem in magno claustrum ad latus Petri Coelkies videlicet prope januam qua intramus ea magno claustrum in paruum prout patet ex lapide sepulchrali in cuius ambitu haec leguntur:

Conduntur hoc saxo ossa eximii Magistri Martini Dorpii a Naeldryck artium et sacrae theologiae professoris, qui obiit ultimo Maii anno 1525.

Ex opposito quoque dicti sepulchri scilicet in muro templi ad sinistram latus ingredientium paruum claustrum appositae est insignis imago sculpta in lapide, auroque et variis coloribus depicta, representans historiam Conversionis S. Pauli, ubi cernitur S. Paulus insidens equo semiprostrato cum 7 comitibus ex quibus tres sunt equites praeseferentes magnam perturbationem. Deinde cernitur etiam ibidem effigies ejusdem Domini et Magistri nostri Martini Dorpii fleas genibus orantis astante sibi a tergo S. Martino Episcopo in habitu Pontificali. Denique infra dictam representationem sculptum est in lapide deaurato sequens Epitaphium ab Erasmo Rotterodamo compositum hoc modo:

Martinus ubi terras reliquit Dorpius
 Luam orba partem flet parens Hollandia
 Theologus ordo luget extinctum decus.

Crispeis Candore candidis cum Gratia
 Cantum Patronum cum lachrymis desiderunt.
 Lovaniensis omnis opplorans schola
 Lydus suum requirit: O mors, inquam,
 Cruelis, atrox, sava, iniqua, et invida,
 Itan' ante tempus floridam arborem secans,
 Tot dotibus, tot spebus orbis omnium
 Suspensa vota? Premite luctus impior:
 Non perit ille, vivit, ac dotes suas
 Nunc tuto habet, subductus aro pressimo.
 Lora nostra flenda est, gratulandum est Dorpio.
 Haec terra servat mentis hospitium pia
 Corpusculum, quod ad canora buccinae
 Vocem refundens, optima reddet fide.

Antonius Episcopus Portuensis Cardinalis de monte Papiensis Pro-
 tector Ordinis nostri impetravit a Summo Pontifice Clemente VIII
 nostras Indulgentias Jubilei visitantibus quatuor altaria suorum
 monasteriorum trigies, concedit insuper (id quod viva vocis oraculo
 sibi a Summo Pontifice facto concessum attestatur) ut ordo noster
 possit absolvere a casibus omnibus Sedi Apostolicæ reservatis. Indul-
 tum scripsit suo nomine et sic incipit: Antonius miseratione
 divina Episcopus Portuensis, etc.

Sufficiet hoc semel observasse quod et observatu dignum est,
 solitas dari officialibus quotannis viginti quinque licentias magnas
 et totidem parvas, ut possint exire terminos suos super annum.
 Quod et Jansonius Doctor Lovaniensis affinis iusti sæculo solebat
 festari observatum fuisse, seque miratum frequenter Priorem

Amstelrodamensem huius consuetudinis tenacissimum

Revocantur Privilegia a Sede Apostolica concessa, per quae fas erat personis Ordinis nostri 22 aetatis suae anno completo ad sacrum presbyteratus ordinem promoveri. Prohibetur ut nemo deinceps illo privilegio utatur et ne ante 25 fiat sacerdos.

Antiquum Sta- Item Statutum illud quod habetur 2^a parte antiquorum Sta-
tutum de non tutorum c. 21 et incipit: Si domus aut quaelibet Ordinis nostri per-
scribendo ad Ro- sona. Volumus et ordinamus ut in pleno suo rigore permaneat,
manam curiam super quo (inquiunt diffinitores) conscientias Praesidentium onera-
sacrosanctur. mus. Donam illud S. ad longum, et super eo quaestioneulam

tractabo quae lectori forte non erit injucunda nec inutilis, va-
lebitque ad antiquorum Patrum auctoritatem conservandam.

Si domus aut quaelibet nostri Ordinis persona per se vel per
alium litterata Romana curia sine licentia Capituli generalis
postulaverit, seu curiam Romanam adierit, vel per se alio-
ne quibuslibet qualicumque ex causa Domino Papa scribere
presumpserit societate totius Ordinis privetur, nisi Capitulo eam
reconciliare placuerit vel aliter corrigendo punire. Donus tamen
Cartusiae auctoritate Capituli generalis praedictam licentiam dare
poterit super annum, et eadem uti pro sua et Ordinis
magna necessitate. Haec ubi.

Joannes Andreas Doctor admodum celeberrimus inter Canonistas tenet Summum Pontificem Romanum non posse concedere cuiquam Prelato vel Ordini privilegium ut non accedat vel recumat ad azilium Sedis Apostolicae. Hinc desumpsit occasionem aliquam murmurandi contra Statuta et Ordinationes Ordinis Cisterciensis, quod ea non patiantur Religiosum quemquam ad Sedem

Apostolicam recurrere, quod certe mihi quoque videtur nimis
 scrupulose quandoque observatum, nam cum Simon Prior de
 Monte Dei Ordinis nostri et Bernardus de Coilo dicti Ordinis Cister-
 tiensis missi fuissent a Papa ad Regem Angliæ pro reconciliatione
 G. Thomæ Archiepiscopi Cantuariensis, et rescriberet Simon ad
 Papam quid egisset, ait inter alia: Rogatus frater Bernardus sicut
 nos ut negotii seriem vobis scriberet: respondit quod in Ordine
 suo inhibetur est, ne quis fratrum pro aliquo negotio vobis
 vel aliis scribat, sed dicturum se spondit coram Nuntio vestro

Magistro Lombardo, qui ei litteras vestras tradidit, et qui vobis
 rem gestam sicut his qui presens interfuit fideliter significabit.
 Hæc ex Baronio in Annalibus Ecclesiæ. Felinus similiter invehitur
 in Cartusiensium Statuta, quod ea puniant Religiosos illos qui
 a Summo Pontifice Bullas impetraverunt. Nescia quomodo et hi viri
 docti et Doctores non invehantur in testamentum quoque B. Patris
 Francisci nec illud irritent et damnent, ut qui in eo fratibus suis
 interdicit in virtute sanctæ obedientiæ ne per seipsum aut per in-
 terpositam personam impetrent litteras a curia Romana. Videtur
 enim alienum hoc a pietate imo sapere crudelitatem quod
 liberis animis, et iis qui Christi libertate sunt donati libertas adimitur
 eundi cum fasciculo querularum et dolorum ad eam quæ ma-
 ter est, et quæ præ ceteris orbis Ecclesiis viscera charitatis habet Catho-
 licam Romanam Ecclesiam. Verum si bene considerentur et
 pressius examinentur, quæ et quanta ex hoc sequi possint
 incommoda, non erit quod quis hanc ordinationem damnet
 tanquam bono regimini contrariam. Dum enim Monacho soli-
 tario occasiones aufert ne perperam quid faciat, quod per appella-

siones et excursus ad Romanam curiam fieri potest magne pie-
 tatis est in hoc esse crudellem Ordinem dum resecat licentiam qua
 proterant abuti. Atque ideo dico summum Pontificem posse cum
 iis eodem modo dispensare, quo Pater se privat filio, non
 privans se jurisdictione quam habet in eum, dum illum
 committit et tradit Pedagogo in Patre Patrem dissimulans et
 imperium in filium alteri tradens retento tantum titulo
 Patris et Domini cedensque filio suum alteri, vult ut filius
 se posthabita deferat illi, quia sic expedit filio ut profi-
 ciat, proficitque per hoc sine dubio dum extimescit Magistrum,
 et nihilominus Patrem reverentur. Similia privilegia dat et
 concedit Ecclesia Ordinibus velut Pedagogis, quorum rigor et disci-
 plina sola saginat filios, et contenta est solo eorum profectu et
 salute spirituali oblita potestatis et auctoritatis suae, qua libenter
 se abdicat ut omnes salvos faciat. Ipse Dominus, et Redemptor
 noster Christus eorum intuitu non solum exiit se omni
 honore et exinanivit se formam servi accipiens, sed obtulit
 insuper id quod antiquissimum habuit et pretiosissimum
 vitam et animam suam. Nec hoc solum, sed rescidit,
 auctoritatem suam, quam tamen non amisit. Nec Ecclesia
 quidem sponsa ejus aliquid magnum, vel insolitum
 facit aut tribuit, quando cedit jure suo, nec enim illud
 amittit. Quandoquidem certum et illud est quantumcumque
 magna Religioni concesserit privilegia, remanet tamen penes
 eam jus et dominium in exemptos quosvis ordines, quibus ut
 mater auctoritativa potestate principatur, ita ut contrarium
 asserere sit aperta haeresis: nec enim est in alio aliquo salus

aut vita quam in hoc tempore quo nos regit et regnat Ecclesia a
 cuius uberibus pleni spei pendemus. Præinde dici non potest
 pugnare cum libertate Christiana vel immunitate Ecclesiastica,
 si quid sancti Patres (accedente Ecclesie consensu) constituerint aut
 instituerint ad profectum melioris vite, promotionemque salutis
 eterne Religiosorum prout sentit Innocentius Papa quartus. Accedit
 quod Statuta nostra approbata fuerunt per Clementem IV et Ge-
 gorium XIII et alios Pontifices Romanos.

Considerata in se non sapiunt inobedientiam, nec se subtra-
 hunt imperio Summi Pontificis nec hoc illo modo vult ordo.
 Neque vero Religiosis suis adimit libertatem scribendi ad Pontifi-
 cem, quando casus ita postulat vel negotium id requirit, ne-
 que prohibet quo minus ad eum recurrere possint in necessi-
 tatebus urgentioribus sed per Statuta præponit et docet quid observare
 debeant quando tali quid occurrit, ac denique quomodo se ha-
 bere debeant in tali casu. Cavendum enim est illis ne incio
 Capitulo generali scribant ad Curiam, sed primum ante omnia
 communicent qua de re scribere velint. nec enim decens est, sed
 impertinens ac indiscretionis vitium plerumque quod omnes et
 singuli velint sibi licitum esse quoties libitum fuerit scribere; si
 collibuerit ipsis ab ovo incipere, chimeras et somnia capitis vel
 castella quæ edificaverint in Hispania describere et (prout ait
 ille) varias inducere formas, ut nec pes nec caput uni reddatur
 formæ quæ omnia fortasse patet una nocte sibi memoria
 excidere, qui tantam imprudentiam nec dicam imprudentiam
 in eis tulerit? vel arbitum istud ad confirmandam audaciam eis
 aperuerit? Quod si tamen negotia talis ac tam prægrantis sint
 consequentia ut non temere sint unicuique revelanda, sed soli et

uni Papæ tantum habes ut Pater Generalis in tali casu velit audire ut promittat potius se licentiam scribendi confestim daturum, dummodo prius significetur quæ vel quanta sit necessitas quæ ad hoc impellit. Et quidem si scribendi necessitas sit evidens in tali casu, qui dilationem vel procrastinationem non patitur vel ubi periculum esset in mora. Hæc ex ipsi ex vita S. Baunonis Hispanice per D. Joannem de Madriaga edita in excusationem priorum patrum. Sed optima sæpe instituta exituali exitu terminantur: quævis de hoc universaliter mihi non constat. Cæmen Reverendus Pater noster Generalis anno 1607 ex præcepto Pauli declaravit omnes incurrere in censuras bullæ eandem Domini qui litterarum ad Sedem Apostolicam et Illustrissimum Protectorem Ordinis directarum transmissionem quoquammodo impedirent, nec moderationem hujus decreti potuerunt obtinere; sine responsum.

Sivecumque de litteris ad S. D. N. Protectorem Ordinis et alios Superiores Romanæ cuius libere scribendis vel non intercipiendis sancita sunt: S. D. N. decrevit impugnari nequaquam posse nec immutari debere. Verum habebitur semper ratio de authoritate Generalis et Capituli. Et sic recursus corroborata est dicta ordinatio his verbis. Item quantum ad ordinationem illam quæ mentionem facit de scribendo ad Sedem Apostolicam, nec non ad præfatum Illustrissimum D. Protectorem nostri Ordinis volumus eam strictè servari, declarantes tamen censuram excommunicationis in ea appositam ad jus esse restringendam.

Obiit circa hoc tempus spectabilis Dominus Ribaudius Jurium

Bibantius juris Doctor Parisiis et Consiliarius Regius in Parlamento ac vicepro-
 Doctor et Con. etor qui utrum affinis fuerit Reverendo Patri incertum habe-
 siliarius Regius mus.

Parisiis.

Fuit in domo Capella receptus anno 1478 ad statum Mona-
 chi S. Joannes Lelloe secularis sacerdos oriundus de prope Nivel-
 lam, postquam fecit professionem in Ordine fuit per aliquod
 tempus aditus templi et postea Procurator domus, a quo mi-
 nisterio absolutus factus est Cantor chori, quod ministerium
 multo annis administravit, quia sicut robustus erat corpore,
 sic etiam fortem habebat vocem satisque bonam, si bene
 regere scivisset eam et gubernare. Deinde postquam obiit Boerinea
 Vicarius domus hujus (scilicet Capella) anno 1501 successit illi in
 hoc ministerium, ac deinceps multoties fuit magister et institutor
 Novitiorum, quibus prima Ordinis Cartusiani tractabat elementa,
 observationes et caeremonias quomodo deberent eas observare nocte et
 die ubique temporum ubique locorum. Atque tentationibus multis
 interim et infirmitatibus et afflictionibus et agrotationibus frequenter
 afficiebatur, quibus tandem incommodis ejus alioqui ferocitas succurabatur,
 domitabatur, mitigabatur sic ut in annis senilibus animositate
 ejus reflacescente placidus et lenis esset. Infirmitates enim et
 afflictiones si moderate tolerantur introducunt in animam
 hominis favente Deo multam virtutem, patientiam, probationem,
 spem bonam erga Deum, namque virtus per patientiam per-
 ficitur, et ita fit quod scriptum est: Beatus vir qui suffert tentatio-
 nem quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vitae quam
 promittit Dominus iis, a quibus fuerit dilectus. Et ideo monebat
 Paulus Apostolus discipulum suum Timotheum dicens: Esto participus

afflictionum Evangelii juxta potentiam Dei, qui salvos fecit nos, et vocavit vocatione sancta. Et iterum: Qui igitur feras afflictiones ut bonus miles Jesu Christi nam si commortui sumus inquit et convivemus, si sufferimus et coregnavimus. Item divus Ignatius ad S. Polycarpum ita scripsit: Ita firmus sicut incus, magni enim athletae est vapulare et vincere haec ille. Qui vero tentationes et afflictiones fere moderate recusant nimis inquiete agunt, quia non nisi per multas afflictiones oportet nos intrare in regnum Dei, sic enim oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam quanto magis homines peccatores in adversis debent esse patientes, siquidem afflictiones admonent hominem, ut a malo resipiscat, et cum Psalmista cantillet Deo, Cogitavi vias meas et converti pedes meos in testimonia tua, q. d. Quando cogi cogitare qualiter haecenus vixi, quam saepe et longe direcessi a via veritatis ac justitiae corde contrito indolui et in animo meo proposui. diu cepi non secundum voluntatem meam, neque secundum voluntatem stultorum hominum sed secundum tua, Domine, praecipita vivere, quae praecipita nobis testimonia sunt tuae voluntatis et quid acceptum sit tibi nos evidenter edocent.

Job. 2.

Quapropter aequo dicamus animo: Si bona suscepimus de manu Domini: mala autem quare non sustineamus? Operce praetium igitur mihi facturus videor si deos hoc loco versus alias a me factos (sunt verba S. Joannis Ammonii) adscribere:

Qui mala pro Christo proorsus nunc fere recusant
Cum Christo in Patria non laetabuntur et olim.

Sed redeamus unde paupulum digressi sumus. Inter alias incommoditates quibus afflictabatur S. Joannes Lella prodigra saepe fuit

illi permolesto qua circiter vitæ suæ finem sic erat attemperatus, ut non nisi exire admodum quiverit ambulare, idque non abique scipione. Denique postremo die quo vixit inter nos erat secundus dies minutionum mense julio, et post prandium quidam fratres ibant ad campos, ipse vero manebat domi, illo tempore ego etiam ita ^{scitificam} ~~scitificam~~ ^{patiebar} ut extra monasterii septa non irem. Ipse pergebat in hortum pomorum, et percoqua supra unum aut alterum collegit: non erat quidem segetus corpore, sed pedibus dumtaxat firmis non fuit. Inabulabat autem scipione fultus, deinde venit ad portam ostenditque nobis fructum novum. Deinde post sequihoram cum esset nobiscum in choro circa finem divini officii velociter quantum valuit exivit e templo sic ut aliqui mirarentur. Et cœna facta unusquisque fuit in sua quiete. At matutino tempore infirmarius ut vidit non adesse Vicarium in choro properavit ad cellam ejus. Et ecce ibi neque cuculla, neque tunica superiore vestitus jacuit homo ante lectum suum. defunctus quem infirmarius prius offendit pedibus quam usurparit oculis. Nam etiam cum laterna venit oculos tamen ad lectum coniecit non ad solum ubi jacuit pedibus versus lectum, capite versus lectulum quem vocant misericordiam, ad cuius stipitem, ut opinamur læsus habebat vulnus in capite non magnum quidem, quia testa capitis non erat fracta seu proluta dumtaxat soluta cum modica sanguinis effusione. Et ibi sicut autumnus vesperi cecidit quando exuebat vestimenta sua exteriora parans se sumpturus coenam, quandoquidem et mensa parata erat sibusque mensæ appositis et illibatus, qui pro cœna vesperi cum pota fuit ministratus. Et iste quidem hoc modo decessit IV Nonas junii 1525.

In domo vero nostra ~~San~~ Schest obiit 18 Augusti in festo S. Agapiti Martiris D. Henricus de Roy monachus et aliquando sacrista qui 56 annis laudabiliter vixit in Ordine. De eo nihil amplius habeo. Vir strenuus in divinis per tres aut quatuor annos circa finem vite suae multum pressus est ex calculo et alia in virga et fundamento et quasi martyr discebatur.

Item 3 Septembris eodem anno viam universae carnis in genus est frater Gerardus Gysel Donatus et auriga.

6 Octobris in festo S. P. N. Brunonis recte monachali donatus est S. Adrianus Vanden Hoeven Lovaniensis.

Hoc quoque anno in visitatione D. Henricus Roy fuit absolutus ab officio Procuratoris et D. Rogidius de Nivivis alias Kuesel fuit institutus in Procuratorem qui pro tunc fuit Vicarius, et idem D. Henricus Roy Procurator absolutus in vicarium ordinatus, propter senium ut apparet quamvis haec descripserim ex libro foundationis, non bene tamen concordant cum signatura Religiosorum quae infra anno 1527 subditur.

Rusticorum Ger- Hujus anni aestate bellum rusticum in Suevia primo ortum, ac manarum ad 100000 per universam Germaniam instar contagiosae luis serpens magna clades. Nobilium ac rusticorum clade est gestum finitumque. Cecidere enim diversis locis ductu variorum Principum ultra centum quinquaginta millia rusticorum. Per hos combustae et destructae domus Ordinis imprimis Hildesemensis et Croverensis et aliae. Ex dicta domo claustris B. Mariae prope Hildesem D. Adrianus Uterwerdt de Gocwin venit ad domum Ultrajectensem et ibi fecit secundam professionem sequenti anno, verum anno 1535 remissus

est ad domum primæ professionis. Tempus adnotat Joannes Carion dicens: Captus erat Gallus cocum eum rure cohortes.

Albertus Marchio
Brandenburg. fit
Lutheranus.

Albertus Marchio Brandenburgensis Ordinis Teutonicorum Magister ad Lutheri heresim deficit ex Magistro Ordinis Sive Prussia (quæ Provincia erat Equitum Teutonicorum) a Sigismundo Polonice Rege nuncupatus, et Dorothea Frederici Danicæ Regis filia turpiter ducta. Quod in maximum catholicæ fidei detrimentum ^{evenit} successit.

Pax Madritana inv.
Franciscum Re-
gem.

Anno 1526 quiescebat Europa a belli malis. Franciscus Gallicæ Rex ter Casarem et in Hispania atque Madriti in arce captivus tenebatur. Aloysia Franciscum Re- mater rerum in Gallia pro filio moderatrix de ejus libertate sollicita, filiam Margaritam Caroli Alansorii ducis viduam legavit in Hispaniam. Ejus diligentia et auctoritate postmodum Idus Januariæ fœdus in has leges factum est. Belgas a Gallis Regibus jura petere nefas esto. Gallus Mediolano, Genæ, Asta abstinete, Burgundiam Carolo reddito. Ejus sororem Eleonoram ducito dote ducentis aureorum millibus. Carolus Borbonius in gratiam recipitur, cum eo de rebus inter eos controversis agito.

Leges has Casari utilissimas ac honorificas nullus non Casarianorum summopere probabat: id tantum reprehendebant, quod non ad earum satisfactionem Rex nisi juris potestatisque sui factus adigeretur. Non enim dubitabant imo ita eventurum rationabatur Gatinaria (benefactor noster) quin Rex in libertate constitutus iis tantum esset staturus, quæ sibi et regno utilia (est factum est) fore judicaret, rationemque aliquam tempore in futurum, qua obsides majori existimationis ac Regni commodo esset

Pax Madritana sive Belgia divulgata fuit 14 feb. die Cinerum: data continetur hoc verum juncta computum Gallicum

LVCe Valentini Ca Mera Ce tibi CIta pax est

Sed quæ cito post cecidit stabili non stetit illa gradu.

Franci enim proceres persuaserunt regi non esse standum coactis permissionibus offerendum pretium redemptionis.

liberatus.

Mense Martio Franciscus Rex liber e custodia dimittitur datus ut convenerat, Francisco et Henrico filiis obviis facturumque quae erat pollicitus.

Caesari Cardis cum Interca Hispali ad 5 Nonas Martii Caesar recipit Elizabetham filiam Elizabethae Lusitanae nati maximam Emanuelis Portugalis Regis quam Ferdinandus Galabridae Dux jam liber et Alphonsus Fonseca Archiepiscopus Coletanus ex Lusitania adduxerant, videlicet 10 Januarii sponsalia ibidem fuisse celebrata quam nunc, praesente urbis praesule ingenti totius Hispaniae ordinum laetitia, quod dudum has expectierant nuptias Carolus uxorem ducit et alia quinque sponsalia irrita abire.

10 Martii in hac domo diem clausit extremum D. Jacobus Coorman Gandensis natione, in professione legit domui 389 grossos Brabantiae (vel florenas). Vixit 31 annos in Ordine, fuit legator librorum.

Non recipiendi al. Hoc anno R. P. Bernardinus de monte Mureto Provincialis minister tenus Religionis S. Bonaventurae profectus est ad Cartusiam dum ibi haberentur comitia profecti in nostrum Ordinem, atque obtulit libellam supplicem Capitulo generali, in Ordinem atque quo exposuit et declaravit incommoda quaedam non parva, licentia R. Patris quae diebus illis in Ordine sui facturam succreverant per quorundam suorum Religiosorum instabilitatem, qui frequentissimi ad nostrum Institutum transierant; et ad istud adhuc alii anhelabant. Quare supplicavit Patribus ne in praeteritum quemquam facile admitterent, nisi suas obtentas et signatas licentias haberent. Et ex illo ordinata est ne de cetero quispiam cuiuscumque nominis fuerit in aliena religione profectus recipiatur ad Ordinem nisi ex consensu Capituli generalis.

Decretum fuit atque statutum legem Salicam et iuramentum Regis in sua praesentia natione retinere et impedire proventus alienationem alicuius domini ab aliquo Regno unum. Allegatae fuerunt a consiliariis francis et multis aliae auctoritates legum quarum Cancellarius Hereticus nullam rationem, quia vis major Regem captivum jure belli redigerat disabatque et mordicus afferebat Regna et Principatus non vindicari nec retineri legibus nec hominum commercio sed armis.

Cursus fluminis hic quidem sistitur sed alibi erupit copiosius, aliter Deus hominibus bonæ voluntatis providet, siquidem eodem Tempore 28 Maii pie societati capuccinorum initium dedit per fratrem Mathæum a Bassa nobili Umborum familia qui in cœnobio Montis Forontii apud montem Feltrium in Umbria sumpsit vestem divi Francisci colore subeinericio approbante hunc Ordinem Clemente VII authenticis tabulis et litteris 5 calendis Junias ejusdem anni, de qua re quidam sic scripsit:

Ecce capuccini Mathæus nominis auctor
 Seraphici lumen suscitavit ipse foci.

Oluit hoc anno Henricus Eleri qui per annos viginti fuit Prior Cartusie Rostochiana ac Saxonie Provinciæ Visitator. Scripsit Vitam D. N. Jesu Christi ejusque sanctissimæ Genitricis Mariæ.

Et in monasterio nostro ter Schuet ultima filii fato concedit D. Arnoldus Calek plenus dierum, oriundus de Ducatu Clevensi, ante ingressum Ordinis frater Hieronimitanus in Nazareth hic Bruxellis sed nondum promotus ad sacerdotium professus est Ordinem nostrum prima Maii anno 1468, postea fuit sacrista hujus domus et Vicarius Lovanii. Anno vero 1514 ad suam instantiam quia volebat ibi facere secundam professionem remissus est Bruxellas, in summa vixit in Ordine 60 annis.

20 Septembris suscepit habitum Ordinis nostri S. Everardus Velthoven et sequenti anno professus in locum succedens D. Arnoldi quique majus eo nactus est postea officium in domo Lovaniensi videlicet Prioratum.

Item fuit receptus ad statum Donati frater Wilhelmus de Beekere alias de Luena Bruxellensis ipso die Decollationis S. Joannis

Baptistæ et qui fuit sactor, ex cuius parte habet Conventus duas
blavias scilicet 26 stufers, 2 plecten.

Circa festum S. Dionysii obiit Lovanii honesta ac nobili
Domina Catharina ab Oppendorp relicta Domini Joannis de
Bolois militis fundatrix monasterii Clarissarum in oppido Lo-
vaniensi et magna benefactrix multorum aliorum monasteriorum
piorum locorum, atque pauperum, quæ præter foundationem et
dotationem unius cellæ in Cartusia Lovaniensi. Reliquit adhuc
in suo testamento tria bonaria terre cum uno journali.

Ludovicus Hun- Solimanus qui Selimo patri successerat Turcarum Imperator ad
garis et Bohemæ Budam Ludovicum Regem Hungarum, acie vicit. Quo in pa-
rese 29 Augusti a lude cum fugeret hausto non modo ea urbs est amissa sed
Turca exsus et a novo dissidio S. successore respública penitus afflictata est.
tis anno 20. Pars procerum Ferdinandum præferat extincti sororium pars

Quingue episcopi Joannem Vainodam, unde diuturna bella extiterunt. Maria Au-
gnus Archiepiscopus striaca, liberis non genitis, in Austriam ad fratrem Ferdinandum
Ladislavus Guignon est reversa.

sis 3 generalis du- Hoc anno Conventus noster acquisivit unum molendinum
ces exercitus. cum suis pertinentiis 19 Maii coram Scabinis Bruxellensibus.

Molendinum tot Michael Baudier Gallicus auctor ut ostendat quantum iniquitas
Ossegem acquiri in regno Hungariæ prævaluerit hoc tempore neque ab ea
tur. recesserint tam horrendo flagello percussis narrat quendam
Andream Orbanes qui præfuerat archi Strigonensi, suppellectilem
Reginæ Mariæ quam jusserat ultra danubium deferri, audito
hoc fristi nuntio, non solum diripiisse sed etiam pedisequias
Regina stuprum intulisse atque illurisse etc. Variis scomatibus.

Cum toto Episcopatus tempore Erardus princeps et Episcopus

opus Leodiensis operibus vel novis extruendis vel veteribus instaurandis intentus fuisset monumenti quoque sibi condendi novissima parte oculis habens non immemora esse voluit. igitur anno salutis nostrae 1527 cereum auro elaboratum variis sculpturis insigni, ut pretio sic significatione notabile sibi fieri curavit: videtur ipso chori cathedralis medio virtutum iconibus ad latera adjunctis ac dualibus figuris elegantissime superpositis, una ipsius Erardi in genua manus junctas provaluti caelum spectantis, altera mortis digito ipsum compellentis, non ipsi Erardo tantum quoad vivit sed et spectantibus omnibus vivam et salutarem instantis mortis futuraeque vitae ad quam nobis continuis virtutum exercitiis inspirandum est, memoriam ingerens.

Philippus Clivius alias de Ravestain multa bella gessit in Flandria contra Maximilianum Imperatorem quod non servaret conditiones pacis quas juraverat Flandris dum ex captivitate Brugensi exivit liber quae repetenda sunt ex prioris volumine et historicis maxime Ponto heutero, qui de eo

Itaque, considerans ad annum 1494 concludit. Post Hivam redditam rans praedictus (quod Cesari reconciliato non satis fideret) ad Carolum Philippus Clivius Francorum Regem se contulit, ac ab eo Genua ligurum me quod tanta tegredi proficitur: ubi nil memoria dignum, quemadmodum Principum dum nec contra Curias gessit, per omnem vitam postea frequentia in bello infelix. Francis enim Genua pulsus in Franciam viridi Valle est reversus, nullaque auctoritate nec dignitate ornatus, sita in ne-inglorius inter eos egit, tandemque sine liberis moriens ante Genis, bona omnia cognato Clivia Duci reliquit haec ille. Ex (quod est monente sequentibus tamen patet quod non inglorius inter Francos, rium Pegularium)

divinis laudibus religiosoque studio officere proset circa annum 1520 palatium ad orientalem caenobii plagam regali mole comotus sit quadrato lapide undique decoratum atque monumenta ipsius Philippi Clivi et uxoris eius Franciscae tum in Palatio tum in vestibus chori fenestris aliisque ornamentis praesim litteris P. F. expressa cernere, palatium restauravit post 100 annos Isabella nostra princeps.

sed pacificus inter Belgas vitam duxerit, et ante duos annos anno scilicet 1525 Caudonenses Erardo a Marea principi Leodiensi reconciliaverat. Reliqua ex chronico domus Capelle accipe: Ad annum usque septimum supra sequimillesimum major pars nostrae porticus quae est ante cellas Monachorum nondum erat testudinata et asseribus contabulata, siquidem à cella cui titulus est G usque ad cellam cui titulus est C restabat opus imperfectum non quod perfecti omnino esset necessarium sed tantum fieri potuit ad decorem. Porro id temporis quum vir magnificus et generosus D. Philippus de Ravestain, et illustris matrona Domina Francisca de Lutsemburg uxor ejus plerumque morarentur Angia, ad nos interitum veniebant visitandi gratia, quandoquidem Angiensis Dominium pertinebat ad praedictam illustrem D. Franciscam, quae singulari nos benevolentia prosequebatur, semperque nos dilectos habebat ex animo. Et nonnunquam ipsa quidem cum suis heroinis et famulis absque marito suo venit, nonnunquam autem et D. Philippus cum suis familiaribus sine uxore sua, nonnunquam vero praeter ambo cum suis affuerunt. Deambulantes igitur illi per nostram porticum et videntes opus imperfectum mandaverunt ut quemadmodum probe fuit inceptum ita diligenter quoque perficeretur idque sumptibus eorum. Quosdam enim pecuniae summam à nobis annue recipiebant, quam liberaliter donarunt usque dum praedictum opus consummaretur. Praeterea frequentia non solum ipsi sed etiam multi familiares eorum de nobis bene meriti fuerunt, et hoc praesertim quando nobis exactiones erant impostae a Domino terrae

sua liberis suscepit. unquam aliam tamen uxorem non duxit,
 licet postea prolem adhuc ex qua nescio femina suscepisse dicatur.
 Sed anno 1427 circiter finem Januarii ille quoque vita mortali
 functus obiit sepultusque fuit Bruxellæ juxta uxorem suam
 in monasterio fratrum Predicatorum in mausoleo quod valde
 pulchrum et pretiosum pluribus annis ante obitum suum sibi et
 uxori suæ jusserat præparari. Ubi pro eo quales exequiæ fieri
 videntur celebratae, et quam opulente fuerit parentatum et quam
 innumerabilis ibi populus adfuerit ego narrare vel describere non
 valeo, sed ea tempestate a quibusdam fui admonitus (inquit Jo-
 annes Ammonius) ut memor benevolentiae Somini de Ravenotain
 erga nos et eorum quæ contulit in nos beneficiorum nostramque gra-
 titudinem in eum amicis contestarer. Quare collecto sensu brevis
 Epitaphium scripsi in memoriam ejus quod hoc loco scribendum
 sensui. Tu vero, lector amice, boni consulito.

In memoriam Illustris viri D. Philippi de Ravenotain
 defuncti Epitaphium.

Patria nostra suum flet decessisse Philippum.
 Orbis charo se quasi patre dolet.
 Qui genere illustris, virtute illustrior heros,
 Clarus militia, clarus eratque toga
 justitiam coluit, fuit et pietatis amator,
 Ingenio excellens cultus et eloquio,
 Artibus ingenuis claros celebresque magistros
 Fovit: eoque libens munera digna dedit.
 Extinctam propulus sibi lumen amabile plorat,
 In rebus dubiis quo ducem tutus erat.

Flandria fida dolet, populosa Brabantia luget,
 Hannoni lacrymant, Angia mesta gemit.
 Quis referat quotiens populos simul atque gementes
 Defendit viduas, et bene fecit eis?
 Ut solet esse pius pater in sua pignora mitis,
 Sic in nos facile mente Philippus erat.
 Pro defuncti anima passim lucentibus aris
 Orgia ponuntur grataque dona Deo;
 Et grandes volae resonant in turribus altis,
 Nos uti permaneant ad pietatis opus.
 Orta fuit gemini lux antepenultima Jani
 Cum Lachesis traheres ultima fila viro
 Nos illi requiem aeternam, pacemque precamur
 Opus nunc statio sancta sit aula Dei.

Chorus Cartusiae
 Dic 11 Februarii cepta sunt fundamenta chori Ecclesiae domus
 Lovaniensis con- nostrae Lovaniensis, quem fere totum suis expensis construxit
 struitur munifi- Illustriissima Domina Magdalena de Hamal, vidua Illu-
 entia Illustris strissimi Domini Guilielmi de Croij Domini Cherviae etc.,
 Dominae de exceptis paucis elemosynis ad hoc opus collatis quarum haec
 Hamal. sunt praecipuae.

In primis initio Aprilis Reverendus in Christo Pater D. Gui-
 lielmus Abbas monasterii S. Eudonis misit ad praedictum opus
 semel 200 Roenenses vec.

Item circa idem tempus Magister Joannes Vullinx nota-
 rius Universitatis Lovaniensis D. Joannes Pereman et Conradus
 de Heysere Receptor Illustrissimi Caroli V Romanorum Impe-
 ratoris, tanquam executores testamenti Guilielmi de Gheel ex uxoribus

quo dederunt liberaliter ad prædictum opus choi semel 100 Romanenses cæs.

Abiit quinta die Borbonius Casarcam ductor exercitus dum Florentiam Franco faventem invadere parat, illique confederati Pontifex Veneti, alique Itali præcluso itinere obstant converso agmine Romam invadit, cumque ad easam muro conjunctam scalas adponi jubet crassiore glande trajectus in limine execrabilis victoria suæ occubuit, sic ut incolæ summas omnis acerbitatis perperci calamitates tolerantius ferrent, quod divi tutelæ suas aras defendentibus formentum in inguen damnati cælo hostis dirivisse pile crederent, ne abominabili victoria et truculentissima tot insontium hominum eade lætaretur.

Quumque eo cadente per duas horas veterani acriter pugnassent tandem Germani et Hispani in suburbium deinde in ipsam urbem irrupere, desideratis cum Borbonio mille viris, interfectis vero tam in oppugnatione quam irruptione quatuor Romanorum millibus. Divina et humana militum libidini cessere, in omnem sæculum, ætatemque omni libidinis, sævitæ calamitatis ac cruciatus genere promiscue sævitum.

In primis exemplum esto D. Jacobus N. professor domus de Paulari Ordinis nostri Cartusiensis hospes in domo Romæ, qui ibidem a Lutheranis et malis hominibus post multa tormenta cum nollet sanctæ Crucis reliquias prodere ac manifestare ad columnam lapideam in parvo clauetro dictæ domus (S. Crucis in Hierusalem quam tunc Cartusiani inhabitabant) ligatus est et vivus combustus. — Hæc accepimus a D. Ludovico Corvici

professo domus Leodiensis hospite et Sacrista in domo Lyrana.

Legi quoque Patrem minimum ab eisdem fuisse per
verenda suspensum.

Et in voce tertius Dominici Gravina sic invenio: Bonifacius
a colle (Theatinus) unus ex illis duodecim, qui in barbarica
irruptione sub Borbonio duce, praeceteris martyrii constantiam
ostendit, dum ad truculenti militis furiionem collum extendit
ad vulnus ab evaginato jam gladio excipiendum ~~et~~, qui
tametsi non caesim, sed lato ense percussione percussit, nihilo-
minus ictus vehementia et naturalis mortis horror, vivaque mor-
tis imago, plus animum percussit, quam si revera gladius
caput obtunecasset. Nec martyrii palmam amisit, cum a sicario
improbitate in illud discrimen adductus, uti aut fugione
confoderetur aut absolutionem impetretur quam angustiam non
aliter sopivit, nisi positis genibus, pectus exponendo et tam in-
signem impietatem emolliret, et tam praecleari facinoris coegerit
esse declamatum.

Pontifex obside Clemens Pontifex in Hadriani mausoleo obsessus grandi se pecunia
tur. redemit 6 Junii.

Guilielmus Enkevordius Belgae quem Adrianus sextus Cardinalem
crearat triginta ducentorum millibus se suamque domum redimere
coactus est.

Fuerunt omnia Gravis ea clades fuit, grave dedecus Christiani nominis: ad cuius
invito Caesare nuntium Augustus cum Philippi filii ad 12 calendae Junii
Vallisoleki nati letitiam celebraret, repente ludos cessare iussit. In-
sita pietatis id argumentum fuit, neque sua voluntate tantum
scelus commissum.

21 Maii Vallisobata De Philippi secundi natali hoc extat chronographicum:

Philippus II Hispaniarum Regina Grata Deo solvitur generis spes Clara Philippus
 R. O. V. A. V. L. C. L. A. V. I. C. A. p. I. M. A. p. O. T. I.

Calendis alias secunda die Augusti Maximilianus II Imperator
 et alendi Augusti Ferdinandi I Imperatoris filius ex Anna Ludovici Hungarica et Bohemica Maximimica Regis filia Viennica nascitur.

lianus II Imperator Roster Conventus in Schuet scripsit R. P. Bibautio hanc supplicationem
 ter. hoc anno quam penes me habeo authenticam et subsignatam.

Supplicatio Con- Dominum Jesum vestram ingenuam Paternitatem semper
 ventus Dominice dirigere, consummatoque miseræ peregrinationis cursu sua
 nostre de gratia exuberanti pietate æternaliter coronare. Supplicent cum omni hu-
 ad R. P. Bibautio militate vestre Reverendæ Paternitatis filii frater Joannes Prior imme-
 tum pro fr- ritus et Conventus nostre Dominice de gratia Ordinis Cartusienis
 quentiori curam subscriptas licentias tibi concedi. Primo ut nobis ter in mense radi-
 liceat Statuto contrario non obstante (domum enim fuis magnificam
 civitatem sitam edentes, et laicorum fratrem in bacilonsozem non
 habentes: cogimur nonnunquam diem rasura ordinaria prævenire,
 aliquando differre, et quasi sylvestres dies festos intusai solemnizare
 in scandalum et vituperationem secularium asseribentium illud
 tenacitati non religionis simplicitate, præsertim, hæc his tempestatibus,
 in quibus ferme omnia Religiosorum amplius ostentui haben-
 tur quam honori.

Alteram petitionem quia defalcavit Reverendus Pater et
 quia parvi momenti est subscripserunt

fr. Joannes de Groot
 82 annorum quondam Procurator et Thesaurarius
 fr. Adolphus Colteran

fr. Henricus Hinckart

fr. Firminus Courmant

fr. Philippus Vander Noot

fr. Simon Velain

fr. Aegidius (Cuesel) Thearinus

fr. Athonius (van Ulesombecke) sacrista

Huius supplicationis sic subscripsit Reverendus Pater: Ordinis nostri institutio et observantia non pendet ex iudicio sive scandalo ~~parvulorum~~ ~~permutorum~~ aut eorum sed ex summi atque aeterni Dei nostri sententia. Pro vestra tamen consolatione (si omnino ita volueritis) conceditur. Cartusiae sedente Capitulo generali anno 1527. Prior Cartusiae.

Mortuus D. Adol. Ultimo Maii vitam cum morte commutavit D. Adolphus Cottereau plus Cottereau. Bruxellensis natione, qui profusus anno 1492, legavit domui 50 florenos perpetui census supra Dominium dictum Cobbeghem.

Recepit D. Nec defuit etiam hoc anno alter qui locum ejus suppleret, nam Gaspar de W. 14 Septembris in nostram societatem receptus est D. Gaspar de Wigen gen. et sequenti anno votis se obstrinxit.

Mortuus D. go. Circa hunc annum obiit D. Joannes Meyengaddi profusus domus ames Meyengaddi Cartusci vir utilis Ordini, qui post diversos gestos Prioratus in diversarum domus versis domibus, et diversarum Provinciarum administrationem quam morum Prior et cum fuerat Visitator tandem praefectus est nova plantationi primis Ruthenae, Ruthenae. Eodem anno ipsius collega seu Co-visitator D. Anto. S. Antonius Pontius Pontius Prior et profusus ejusdem domus Cartusci.

Reps. Margarita In domo monialium prope Brujas soror Agnes de Utenhoive Cudaris mater quae 60 annis vixit in Ordine; obiit et Margarita Cudaris mater R. P. Bibautii. R. P. Guilielmi Bibautii.

Bursus hoc anno praees per universum Ordinem instituta pro oporitate et personis Ordinis si fide deficientibus.

Hoc quoque anno Carolus de Lannoy Mingovalla Coparcha pestilenti febre extinguitur. Hic ille est qui captivum Regem Franciae in Hispanias perduxit. Hinc propter operam ista in bello egregie navatam amplis in Italia possessionibus ab Imperatore est donatus atque Gulmonensis princeps creatus. Eodem anno Ultra-

jectensis ditto Caesaris Belgicis Provinciis adjungitur. Novembrio 11 foedus inter Francum atque Anglum indur atque in Caesarem pariter conjuatur.

Per eoderm dies Henricus VIII Anglia Rex uxorem Caesaris materteram repudiat Pontifice et Theologis factum valde improbantibus, quod in Anglia haereseon et consequentium calamitatum, quae in hunc usque diem perseverant initium dedit.

Rex Franciae inclinante aestate Odetum Lutrechium in Italiam misit qui suis et Venetorum viribus Alexandriam et Cicinum occupavit. Atqui Romae adhuc grassabantur Caesaris milites Lautrechi successu excitati cum se abunde praeda libidine, vino et auro satiassent insuper singuli duos a Vastis aureos accepissent Ducum se imperiis subicientes Romanam deserunt.

Circa hoc tempus obiit S. Simon monachus professor domus Nurembergensis hospes in Herbepoli qui multas et graves a Lutheranis persecutiones usque ad mortem pro Ecclesia Dei patienter sustinuit et habitum universarium perpetuum in Provincia Alemaniae inferioris 10 Augusti, et quantum colligo obitus ipsius contigit praecedenti anno 1526.

Anno 1528 mense Januario Bourgis in Hispania Franciae et Angliae Regum legati bellum Carolo Caesari indicunt praesentibus oratoribus Venetorum ac Florentiae.

Hinc Galli in Artesiam, et nostri vicissim in Picardiam populabundi excursunt, et omnia quaeque rapinis et incendiis

Arx Gravelinga. complent. [Gravelinga arx nova firmissimis muribus propugnaculis
tatis Flandriae impendio constructa.

Geldrici belli
finis. Per eisdem diebus Geldri Ultrajecto ejectione, et tandem
pax cum eis inita post 30 et eo amplius annorum bella
cum Belgis habito.

Eodem tempore Episcopus Ultrajectensis omnem ditionem
suam transtulit in jus Ducis Brabantiae, accedente non
solum regionis status, verum etiam Romani Pontificis consensu.
Toto jurisdictione spiritualis mansit Episcopo et praeterea redi-
tus annui non contemnendi.

Domestica. Hoc anno obiit Convisitator Provinciae Dominus Cornelius
Clericus professor et prior domus Brugensis.

Commendatur et animatur plurimum Prior domus Gan-
davi D. Petrus Vassorius Visitator iterum recentem institutum
ut sicut bene incepit reformare Provinciam pergat in
incepto.

Confirmatur secundo ordinatio de non recipiendis perso-
nis aliorum ordinum.

Item quicumque a Regibus vel magnatibus litteras com-
mendatorias ad Capitulum generale extorquere praesumpserint
declarentur perpetuo inhabiles ad quavis officia. 3^o Ordinatur
ut diebus minutionum nihil detrahatur divino officio. Quarto
ut scribentes Capitula generali conforment sese tertia compi-
lationi Statutorum.

Domus Monia Domus Monialium Melani hoc anno postea incendium
lum Melani commendatur Prioribus et Conventibus.

combusta. 20 Aprilis obiit Petrus Caelsyck donatus huius domus et quondam

coeus, quamvis notetur in Calendario annus 1427, tunc enim temporis more diocesis incipiebatur annus a Paschate, nam invenitur nomen ipsius in carta anni sequentis 1529.

Item in domo contigua Capella B. Mariae Virginis dicebat e vita Margarita Cosmides 96 annorum, quae ^{ben} 40 annis servivit Conventui tam in Anderlaco quam in Schuet praecipue ministrando pueris.

Conquestus erat per litteras Carolus fidem a Gallo violatam non redditis quae erat prolatae in captivitate pollicitus. Mendacii illum Gallus accusat per facialem et ad singulare certamen provocat. Res cum proceribus communicata, respondit Carolus ad veterum calendae Julii, loco etiam certamini designato. Cautior ille neque litteras resignare voluit, neque facialem audire ex Hispania ea causa missum.

Galliae Res Interdum Lotzechius Bononia hieme exacta Neapolim ire pergit. Ut obsidet Neapolim; cum obsessa ea urbe in magna spe totius Provinciae occupandi ibi pestis dicta *da*, pestis processit ea regalis equo ductus, qui Poggii erat, natura, inde Poeken ac Poehes vulgo morbus est dictus) repente in castris grassata magnam copiarum partem cum Duce ipso consumpsit.

Andreas Auria Eo incommodo periculis Andreas Auria Genuensis, Galliae deficit a Rege classis praefectus Caroli auspicia sequi maluit, patriciae libertatis Franciae et Germaniae pulvisque Tregosius fundator eximius. nuam eripuit.

Quamvis acerbo inter Caesarem Italos ac Francos in Italia certatur bello, domi tamen Angli, Franci, Belgae ac Hispani beneficio induciarum quas mensa Julio hujus anni in octo proximos fecerant menses, ac deinde in alios continuarent quiescere.

[Congruum mihi visum est hic subnectere quae in Chronico domus Ca-
 pella legi anno 1528 cum essent induciae inter nostrates et Francos,
 tertio nonas Octobris in profesto annuae dedicationis templi nostri venit
 ab Alota per Ninivem Illustri Domina Domina de Vendom versus
 Angiam. Sed a Ninive sacerdotem sacellanum suum visum pru-
 dentem et prole eruditum praemisit non incomitatum ad nos qui
 Priorem nostrum conveniret, percontareturque num liceret illustri
 Dominae de Vendom cum suis heroinis intrare monasterium no-
 strum. Prior noster hoc audito munito satis attonitus et per-
 plexus quid ageret prorsus ambigebat, nam si non annueret peti-
 tioni metuebat indignationem Dominae et eorum qui cum
 ipsa erant, si vero annueret metuebat censuram patrum
 Ordinis nostri qui severiter ordinaverunt ne mulieres (quo ad
 fieri potest) ingredi claustra Monachorum permittantur. Proinde
 sacellano respondit Prior noster se Patrum Ordinatione impediri,
 nec audere quod petebatur concedere usque dum a Vi-
 sitatore Provinciae nostrae id faciendi copiam haberet, ordina-
 tionemque Patrum ostendit, et rogavit ne quisquam mo-
 leste ferret, quod a praescripto Patrum inconsulte non
 discederemus. Post prandium vero circiter horam secundam
 Prior in colloquium jusset Monachos acceriri. Qui cum
 simul adessent dicit: fratres, adest Domina de Vendom Domi-
 na nostra Angiensis et ingredi possit in claustrum nostrum,
 quam si admisero vos accusabitis me apud Patres proinde
 non ausim facere quod postulat. Attamen in Ecclesiam
 usque anteriorem eamus pariter obviam ei. Atque ita Prior
 indutus cuculla Ecclesiastica cum stola precedebat nos, habens in

manu parvam statuam deauratam S. Michaelis argenteam
 crucem tenentis, in qua parvulus puer est ligni sanctae Cruci-
 cis. Cum autem venissemus ad valvas Ecclesie anterioris ece via
 publica plena currum et equorum, ingenue tumultus homi-
 num et equorum frementium et hinnentium: quippe ducenti
 fere homines in curibus et in equis adesse dicebantur. Ipsa
 ven. Domina de Vendam et filia filii ejus inter duos equos
 posito simul rehebantur. Ut autem Domina vidit Priorem
 nostrum et nos iuxta eum stantes ad januam intra limen
 Modus recipiendi templi flexis genibus osculatur oblatam a Priore crucem
 Dominae terrae praedictae, et Prior etiam flectebat genua quando crucem
 obtulit osculandam, deinde per pauca locuti circa januam
 Domina intravit in templum et in sacellum B. Virginis,
 et sequebatur eam in primis quidem ejus nepotus praedictus
 et sex aut octo Domisella comites ejus, sed quia tunc intrare
 non potuit in chorum ubi cor Patris ejus sepultum est ante
 summum altare ipsa misit illum sacellum suum et
 ibi psalmum De profundis legit et fratres laici obtulerunt
 potum bibere volentibus ipsaque Domina bibit. Et obtenta a
 visitatore licentia quodam sabbato die redit, et in choro
 Humiliter audivit missam, prandium suis sumpibus et per suos
 Domina Engke cocos paravit, monachis pitantiam ministrari jussit, claustrum
 miensis. et cellas quorundam visitavit. Habitator cellae Q dedit Dominae
 horologium de pulveribus testarum ovorum et elephidris
 vitris concinnatum quod valde gratanter accepit Domina.

Haec autem Domina vocabatur Maria primogenita Petri
 Lutemburgensis fani J. Pauli et ligni comitis quae in patris suc-

cessit comitatus et post mortem Franciscæ sororis natu minoris in Enghemia Dominium primas nuptias celebravit cum Jacobo Sabauda Romontii comite quo ex vivis anno 1486 sublato, alteras admisit cum Francisco Borbonio Comite Vendomensis.

Ut autem sciatur quam late dominati fuerint Domini Enghemienses describam Epitaphium sub quo conditum est cor prædicti Domini Petri Luxemburgensis patris dictæ Domine,

Epitaphium Cy gist le cœur de tres-haut et puissant seigneur Pierre de Luxembourg Comte de saint Paul, de Lincy, Conversan de Brieme, in domo Ca. Doisy, de Jondes, de Ghistelle de Bourbourg de Warriston de Dunkerque, de Gravelingne, de Couliux en Bruges, Chastelain de Lilles etc. qui trespassa en sa ville d'Enghien le 25 jour du mois d'Octobre l'an mil quatre cent quatre vingt deux.

Hispani pietas Eodem anno circa tertium nonas Novembris transiit juxta nostras ad duo millia militum Hispanorum, nec quisquam eorum intravit Monasterium, præterquam unus qui petiit Monachorum sacerdotum manus deo seculari, pergebat autem ad Illustrissimum Ferdinandum Principem, et ille unus post annum aut duas fuit rursus in monasterio, et cum Monachis in spatamento.

Habita quoque id temporis Comitia Imperii Spiræ, in quibus actum est de expeditione contra turcas, et pace Religionis: cæterum ita discessum est, ut Ferdinandus Rex non minimo dolore ex amissa Hungaria affectus et reliquis ditionibus suis anxie metuens, nulla auxilia potuerit impetrare, nisi novatores sua sineret retinere dogmata. Quamquam et in hoc con-

Unde Protestantes protestati seu contestati sunt se quibusdam decretis Comitiarum
 hœdicki non posse subscribere, ideoque ad Cæsarem provocare: inde
 cepit nomen Protestantum, quod hodie adhuc in ore multo-
 rum est.

Crescent interim passim per Germaniam specioso protesta-
 tionis et appellationis colore mira insolentia quarum mentionem
 faciens Erasmus, ipse inter alia Erardo Prasuli Leodiensi
 hæc scribit:

Fortasse novum istud non est, quod Joannes Becolampadius
 hic publice uxorem duxit, puellam sane lepidam, idem
 fecit Concionator Augustinentium et nuper Concionator Fran-
 cœvanus. Hæc sane via damnant illum hæresim, qui de-
 stantur conjugium. Unus inter hos erat celebs, qui pridem a
 Magistratu damnatus publicitus in foro virgis cæsus est, fer-
 reum cingulum collo gestans, atque ita per carnificem
 ductus extra portam in exilium; ejeti sunt simul pistor
 illius hospes, et huius uxor, quam arte mira delusam, ut a
 marito secubaret, constuprare solitus, non omnino nescio, ut
 videtur marito. Accipe alteram fabulam. In pago quodam
 cui nomen vicus vetus, rusticus quidam in diversorio dum Eu-
 charistiam edidit, subito exanimatus est. Rem sic actam fuisse
 testes docere: Aedituus quidam rusticus præferbat seriniolum
 plenum panibus consecrandis, quas hostias vocant, huic comes
 erat alter rusticus, qui quondam fuerat Aedituus, ubi ventum
 est ad vicum modo dictum, libuit illi bibere: In diversorio
 petet comes ille ab aedituo hostiam dono, illo contento accepit et
 incipit per ludibrium consecrare: cauponaria videns increpat, ille

nihil (inquit) tua refert, alii, apportas vinum. Ubi redit mulier offendit
hominem collapsum, rogat. quid habeat, respondent illi potantes in
alia mensa, fortassis habet eum synecopis. Mulier adfert acetum,
admovent sed frustra, erat plane mortuus. Haec non est fabula.
Feruntur et alii rumores, verum nolui parum computa scribere.
Saturni Basileae Calendis Octobris 1528.

D. Joannes de Anno 1529 Januarii 15 nomen dedit Ordini D. Joannes
Sordraeo recipi de Sordraeo in domo nostra Sominae nostra de gratia in
tur in Schust Schust.

et Lovanii D. Jo. Ad eundem ordinem receptus fuit in domo Lovaniensi
annes Roboock. D. Joannes Roboock Mechliniensis consanguineus D. Joannis
Robyns Ecclesiae S. Romoldi Decani. Obiit Prior Monachorum
Brugis anno 1560.

Moritur in Idibus Februarii migravit ex hac vita in Schust Joannes
Schust D. Hen. Holus Donatus hujus domus et 25 Junii D. Henricus Hinchaert
necnon Hinchaert de Bruxella Monachus qui in professione reliquit huic
domui circa 40 Renenses perpetui census et plura. Vide ad
annum 1591.

Cumultus Ba. Mense Februarii cives tumultuantur senatores loco movent,
siles et icono imagines confingunt, Hoissam abolent.

clastia. Circa hunc annum obiit nobilis Dominus Roavico de Gusman
magnus fautor ordinis ex stirpe D. Dominici.

Per chartam Capituli nostri Prior domus Antuerpiae absoluitur et
Joannes Janes instituitur Procurator, qui obiit sequenti anno bene-
ficiis dives, ut verisimile est ex sudore Anglico.

In Mediolanensi, ditione bellum varia gerebat fortuna fami divi

Comes S. Pauli, Comes Dominus Terræ Angiensi frustra conatus genuam Paulo capite Lavamque recuperare, ac cum suis confederatorumque copiis et de non ser. Mediolanum obsidere. Quare Papiam cum altera exercitus parte vata fide redier. proficiscitur: quam cum mense Junio occupare iterum conaretur

ab Antonio Lova, qui de ejus consilio ac copiarum diminutione certior factus Mediolano exierat, juxta Ladrrianum pugna superatus ac capitur cum omnibus impedimentis et tormentis. Qua clade territi Franci universa derelicta insubria in Franciam revertuntur.

Circa id temporis venerunt Angiam duo legati cum suis Comitibus missi a Principe de Arayngem cum litteris et diplomatibus ac potestate Imperiali vendicabant sibi, et in suam redigebant potestatem omnia dominia Domini de Vandom, non tantum quæ fuerunt in Angiensi territorio sed etiam in Brabantia et Zelandia, et pro voluntate sua vel eodem vel alios substituerunt qui nomine Domini de Arayngem ministrarent. Hujus autem rei causa talis esse dicebatur: filius Domini de Vandom Comes fani S. Pauli in bello pugnam pro Rege Francie captus fuit ab eis qui pugnabant cum Principe Bourbonio pro Rege Hispaniarum Carolo in Italia. At, in captivitate existens lædio nimis affectus fide promissa per redemptionem quam suo tempore solveret dimissus fuit ad sua redire et Illustis Dominus de Arayngem sproppondit pro eo. Dimissus igitur ille promissam redemptionis pecuniam non solum suo tempore non misit, sed etiam sumptis armis iterum propugnaturus pro Rege Francie processit ad bellum, ubi cum fuisset iterum captus (prouc jam

diminus) distincte redargutus fuit de non servata fide. Qui cum causam pro se diceret sed insufficientem cum predicto Principe de Araynghem habuit litem in foro judiciali et perdidit, eratque summa pecuniarum valde magna, et ad multa aureorum millia ascendens. Deinde paucis post diebus ille Princeps de Arayngem obiit cuius dominium devenit ad Illustris Principem D. Henricum juniorem Dominum de Nassau. Qui cum venisset Angiam, et ibi fuisset ad tempus quodam die veneris (eratque festum S. S. Martyrum Abdon et Sennem) venit ad nos (Cartusianos domus Capellæ) et prandium sumpsit apud nos in cenaculo propinavitque nobis vinura fueruntque cum eo viginti viri. Erat autem graciosus puer annos natus tredecim probe institutus litteris latinis, liberalis educa-
tio nobilium
puerorum.
loquebaturque nobiscum latine in spatamento, cui tunc obtuli (Joannes Ammonius) unum carmen sapphicum quod paucis ante diebus de turture et voluere concinnaveram, et gratanter illud accepit. Ejus Praeceptor M. Otto Bredanus probus adolescens eruditus admodum, qui cum predicto Principe alios etiam adolescentulos instituerat quatuor aut quinque (hi erant ephæbi ipsius Principis, ni fallor) neque solum in grammatica instituit sed etiam in arte musica, et voce liquida modulari carmina Germanicasque inflare fortulos, et alia quæ digna sunt homine libero docuit eos.

Sciendum vero quod Illustris Domina et filius hujus Comes fami S. Pauli non diu pervenerunt sua dominia occupari sed brevi persolutis omnibus cum pace et benevolentia reu-

perarunt.

Cupiebat Carolus Imperator in Italiam navigare. coronam Imperii de manu Pontificis suscepturus. Eo studio cum eo in gratiam ex tanta quamvis injuria redit, praeterea filiam Margaritam furto susceptam Alexandro Mediceo conjugem, Mediceosque pulsos in patriam restitutum.

Simul cum Gallo Rege Cameraci per Legatos instaurato federe filios remisit ad Patrem ducentis aureorum myriacibus acceptis, cum illis Eleonora soror Gallo conjux abiit. Ex hoc tempore Belgae quidem sui juris sunt facti, exempti prorsus a Gallico Imperio. Burgundiae Ducatus penes Gallos mansit.

Solimannus Turca a Joanne Vajvoda (qui in regnum Hungariae sis praetendebat) sollicitatus Budam venit, et arcem quae Germanico tenebatur presidio, cepit, deinde Viennam Austriae obsedit, defendit Philippus Palatinus.

Eodem mense Septembris novum morbi genus quod Sudorem Anglicam vel Anglicam pestem sudatoriam dicere Germaniam et Belgium graviter afflicto. Antuerpia triduo spatio 400 aut 500 homines extinctos testatur Erasmus lib. 26 Epist. 56. Itaque cum solemnem supplicationem clerus Senatus ac populus Antuerpiensis ipso die S. Michaelis placando Deo institueret malum serpere desit in cuius beneficii memoriam etiamnum quotannis isto die solemnem Antuerpienses celebrant supplicationem.

In Chronico domus Capella scriptum invenio quod ad rem facit:

Circiter finem Septembris et initium mensis Octobris multos ho-

mines in Hollandia et Brabantia quaedam agrotatio conripuit
 quae dicebatur Ludor Anglicus; Bruxellenses autem clauserunt tres
 portas versus Antuerpiam et sollicitè vigiliis et execubias agitabant,
 ne hospites illuc advenientes morbum afferent secum. Propterea
 non solum in oppidis sed etiam in praegis ordinatione fuit uti-
 lis in hebdomada ubique tertia feria et quinta habebantur
 publicae supplicationes. Et multi mortales magno timore, mortis
 periculi perquam studiosè confitebantur peccata sua et
 preparantes se venerabile Corpus Christi sumebant.

Oceanus inun-
 datio.

Ultimo quoque die mensis Octobris et biduo sequente
 Oceanus noster exundans magnam Hollandiae, Zelandiae et
 Flandriae partem submersit.

Quis tot signa praedicta a Christo videns non cre-
 didisset finem mundi adesse, et haec quidem initia do-
 lorum sed necdum finis, verum audiamus lamenta-
 tionem praestantissimi viri D. Gudoci Hessi Prioris domus
 Eberhardiae quam declaravit sequenti anno in Cartusia
 coram Patribus congregatis pro Capitulo celebrando.

Lamentatio D. Guamobrem charissimi atque ornatissimi Patres atten-
 tudoci Hessi dite vobis et universo gregi in quo vos Spiritus Sanctus
 Cartusiani de pasuit Episcopos hoc est speculatores ad regendas oves
 miserae statu suas, quas acquisivit sanguine suo. Nunquam enim
 hujus temporis. jam inde ab Ordinis nostri exordio ampliore fuisse
 necessitatem opinor atque nunc sit prospiciendo domi-
 nico gregi. Nam vereor ne tempora spectet iota, quod
 Christus apud Marcum ait: Initia dolorum haec, nam
 gentem adversus gentem surgere, febrem pestilentialem

post natos homines inauditam undique inerudescere;
 homines maxima omnium rerum penuria et inopia
 laborare videmus. Adde lachrymabilem illam cladem
 quam a feroissimo Churea Germania nostra deplorata
 accepit, qui septimo Idus Septembris anni jam elapsi
 (hoc est hujus) Budam Ungarica clarissimam urbem, quae
 Regum sedes est cum castris quo nihil fuit munitius castris
 quam simul ac caedibus stupra, caedes stupris miscuit,
 caesis omnibus ulticibus dedit flammis. Capita urbe et vil-
 cano sacra ultra et citra Danubium latissimas terras
 ferro et igne vastavit, et quod sine lachrymarum fonte
 via effari possum amplius quadraginta millia mulierum
 et puerorum inconditam inermemque multitudinem a
 Buda Viennam versus per fugam salutem quarentem ad
 unum infanda nece peremit. Prædie deinde calendas Octo-
 bris Viennam Pannonia olim, jam Austria urbem præ-
 Viennæ deseri clarissimam ad Danubium sitam, qua nulla ditior, nulla
 populosior, nulla denique Australium civitatum ve-
 tustior regionis caput a Flavio consule conditam numerosis-
 simis copiis inopinato aggressus fossis vallisque circunde-
 dit et obedit. Quadringenta equitum militumque millia
 in ejus fuisse exercitus traditur. Et tanta vi omni telo-
 rum et formentorum genere interdus et noctu per
 quindecim perpetuos dies urbem oppugnare cepit, ut nisi
 Deus Optimus Maximus aliter disposuisset actum esset de
 Vienna et subinde de tota Austria. In Viennensi agro
 per tredecim miliaria omnia igni ferroque depopulatus est.

Quidelicet Curæ Vernebatur varia percussuum forma, et plurima mortis imaginum.
carum.

Vidisses mulierum et virginum corpora nuda frustratim disceptata ac misere dilaniata. Vidisses infantes e matrum uteris excertos partim sudibus affixos partim ab epilepsibus veluti lepores pendentes. O calamitas! Væ tibi deplorata Germania, somnus et vinum et epulæ et secretæ balneaque et otium, privatimque commodum ita te ruptis pudicitiae claustris enervaverunt, ut nihil reliqui quin illicet perieris.

Ad vos redeo viri fratres, num hæc non sunt initia dolorum? Adde quod nec corpora modo tabe sunt affecta, sed et animos multæ religio, et pleraque jam pridem damnata hæresis invasit. Nam multi pseudoprophetæ exorti, quorum dogmata infirmioris animi fratres legunt nec intelligunt quid sub eis veneni delitescat, vident multos ex nostris etiam primates in eorum sententiam abjecta cuculla pedibus inire et pestilentissimo dogmati nomen dare, quamobrem quasi sub acie novaculæ stant ambigui animo hesitantes quo se vertere debeant.

Evigilandum igitur nobis est dilectissimi Patres quibus tam pretiosi gregis cum committitur, quatenus eum a lupina rapie (quæ jam sævit) pro viribus tutemur ne si nostra negligentia (quod absit) depereat, sanguis illius e manibus nostris requiratur.

Hunc temporis Cartusia Omnium Sanctorum in Haurbaeh tertio a Vienna Austriæ metropoli lapide magnas perpressa clades interitui fore obnoxia nonnullos e gremio suo perdidit, adeo ut plerique eorum Curæ barbaricæ

trucidati Martijii palmam promeruerint e quibus fuerunt:

- 1 D. Sigismundus N. iotius loci professor.
- 2 D. Modestus Acolythus monachus professor domus S. Crinit. prope Bruman.
- 3 Fr. Erardus Conversus domus Maaubacensis.
- 4 Fr. Michael professor ejusdem domus.

(Isti duo omittuntur in charta et duo alii substituuntur
V. Fr. Petrus de muro et Fr. Petrus de lana.)

5 Fr. Sebastianus clericus Redditus in Maaubach.

6 Fr. Joannes Conversus ejusdem domus.

Secunda Octobris sepulta est apud Cartusianas Lovanienses in
majori ambitu prope portam Calisia quaedam virgo
inupta filia Cornelii Vledimse ibidem etiam sepulta anno 1506,
ad cujus memoriam posita est prava tabella lignea cum
immagine B. Mariae, sibi et ipsa adolescentula ad virum de-
picta est cum hae inscriptione:

Hier leet begrauon een iongher maghet ionfu Marie
Vledima, alias Terrax anno 1529 den tereceden dach. October.

Et media pars parvi claustrii, quae restabat edificando. una
cum tribus sacellis a dextro latere templi et cum sacello
S. Crucis et sacristia ac Capitulo, perfecta est expensis Ill^{me}
Dominae Magdalena de Hamal viduae Ill^{mi} D. Guiliebmi de
Croy Domini Cherride.

Nec omittenda memoria D. Jacobi Fabri professori domus
Capelle, in qua receptus fuit ad Ordinem 8 calendis Fe-
bruarii anno 1478 sacerdos tunc secularis et civis Gandensis
naturaliter habens vocem bonam et sonoram, et in arte
musica peritus. Qui sicut ipse narravit mirum in modum

tentatus aliquando et afflictus in hac domo fuit tempore quo D. Ja-
 spar hic erat Prior, quibus tandem malis post dies multas paulatim
 in morem fumi evanescentibus omnino se liberatum sensit, Deo
 que gratias uberes egit, fidelis autem Deus qui non patitur suos
 tentari supra id quod possint, sed facit etiam cum tentatione
 proventum, ut possint sustinere. Erat autem Dominus Jacobus
 vir pius ac timens Deum, in scripturis divinis diligenter exercita-
 tus, multaque legerat et ea praesertim, quae ad pietatem nu-
 triendam faciunt. Unde quoties erat in spatium suavitatis
 aliquid e sacris litteris in medium fere proferbat, habebatque
 non modo exempla multa in promptu sed etiam auctoritates
 sanctorum Patrum Hieronymi, Augustini, Ambrosii, Gregorii,
 Bernardi et aliorum, quibus confirmaret eloquia sua. Dicebat
 enim: Operae pretium est ut dicta nostra legantur auctoritate
 aliqua aut sententia gravi. Quod utique verum est et verbum
 memoratu dignum. Hoc enim viri docti et eruditi servant, ut
 semper accurate considerent, quomodo quod proponunt concinne
 possit comprobare. Porro Lovanii quum id temporis nova
 domus Ordinis construeretur illuc D. Jacobus missus fuit cum
 primis fratribus Ordinis nostri domum illam inhabitaturis.
 Liquidem anno 1500 auctor vidit illum ibidem aditum
 templi, sed anno ¹⁵⁰⁵ reversus est ad domum professionis, fuit dili-
 gens sermonum Dei praedicator, atque in precibus assiduus,
 et cum annos plusquam 50 transegisset in Ordine, die quo-
 dam laborum in Octobri cum transiret ante praesepia
 equorum, ubi canis quidem niger hujus domus iacebat ad
 solem, quem intuitus D. Jacobus et subridens: *Hem turpis*

bestia, inquit, et pede suo leviter canem trussit. At canis ut erat acer admodum protinus exsurrexit latransque D. Jacobi lacrimas invasit nec tamen laesit, sed enim expansus D. Jacobus corruit in terram, id cernentes alii assurrerunt, cumque sublevarerunt qui non potuit ambulare, quamvis nullum ejus corporis membrum laesum esset sed ex pavore concepto et inopinato casu incidit in infirmitatem ex qua non convalescit, sed pridie calendis Decembris sumptis Ecclesiae sacramentis ad Deum migravit anno 1529.

Anno 1530 festum gloriosissimi Nominis Jesu a Clemente VII Januario mense instituitur.

Carolus Caesar Februarii 24 Bononiae in Italia (nam Roma propter superiores 24 Februarii Bononiae clades deformata erat, exarsere civium animi) Carolus Caesar Bononiae diademate favae substiterat, quando die suo natali, divo Mathiae Imperiali a stolo dicato, qui etiam ante quinquennium Cicinensi ad Clemente VII cor. Papiam victoria, Francisco Rege capto, faustus celebris evanatur. serat Clementis Pont. Max. saceratis manibus in Imperatorem

Augustum susceptis solemnibus ritibus ornamentis consecrari voluit.

Quae in Italia Ut Franciscus Florentia patris principatus redderetur Pontificis egerit Caesar, quam et Venetorum precibus datum. Christierna conjuge, quae Dani et pacificat. Regis filia erat, praeterea pollicitus nongenta millia aureorum, quam summam dum integram representat Bonum et Mediolani a Caesariis praesidiis retentis Mantuano Marchionis nomen Ducis honore mutatum, Duci Ferrarisiensi Rhegium et Mutinam, de quibus cum Pontifice lis erat, Imperator consensu partium delectus arbiter dedit.

Ceniponte 2^o ju^o Bononia igitur Cæsar Mantuam, indeque per Penetrum
 niu B^{mo} D. Mer-ditiones trans Alpes Cenipontem (Inspurg Germani vocant) venit;
 cuius Gattina ibi Mercurium Gattinariam Cardinalem postremum Burgundie
 riu Cardinalis Cancellarium ac Consiliarium maxime intimum morbo ere-
 et Cæsaris Campiteum sepelivit, substituitque illi Nicolaum Pernotum Ganuelle
 cellarius maximus Dominum natione Burgundum, qui Cancellarii primique
 huius domus Consiliani munere functus titulo abstinuit. In monumentis domus
 benefactor vita autem fere sic habetur.

desumpitur.

Secunda junii obiit Reverendus in Christo Pater et D. D. Mer-
 curius a Gattinaria sacratissime Sedis Apostolicæ Cardinalis pre-
 sbyter tituli S. Joannis ante portam Latinam, Cæsareæ Maje-
 statis magnus Cancellarius utriusque juris Doctor et Comes Gat-
 tinaria magnus benefactor domus nostræ Brucellensis et totius
 Ordinis factor præcipuus, de quo sæpius fit mentio in libro
 fundationis. Ipsius enim medio et procuratore Ecclesia in
 Schuet perfecta fuit, et de proprio dedit 2000 florenorum,
 unde constructa fuit magna pars ambitus prout insignia
 ipsius demonstrabant, et nisi morte præventus fuisset desudare
 se promittebat in consumptionem totius monasterii. Requiescat
 in pace fidelis anima et bonorum memoria digna.

Dominus Hbe Circa hunc annum obiit quoque Ro. Dominus Heliundus
 cundus Jaffredi Jaffredi legum Doctor propositus Abbiensis et Cantor et Ca-
 legum Doctor nonicus Ecclesie Cathedralis Ruthenensis fundator Cartivie
 et auctor nove S. Hieronymi prope prædictam urbem Ruthenam, qui
 plantationis Rru ab anno 1510 in chartis habuit semper vel missam de Spiritu
 thæde morti cedit Ganeto vel de B. Maria.

Pidie S. Valentini martyris huius lucis usuram amisit Hen.

Henricus Immanuel Donatus hujus domus et sacrorum oriundus de Gandavo.
 Committitur pariter hoc anno priori Bruxellæ cura Conventus Car-
 domus Ruthem. tuisia circa territorium Brussellens.

Epistola Generali Reverendissimo in Christo Patri Guillelmo Majoris Cartusie
 ralis Ordinis Vallis Piorii, totiusque Cartusienis Ordinis Generali dignissimo, Be-
 umhose pro reverendis Patribus Diffinitoribus generalis Capituli, nec non et
 editione ope venerandis Prioribus domus Colonie et Ruremundæ ejusdem
 rum D. Dionysii Ordinis Joannes Maria Camisianus Patricius Florentinus ac Abbas
 Cartusiani le- generalis Ordinis Vallis Umbrosæ S. D.

genda venit cum Pervenere ad nos hinc diebus, Reverendi Patres, nonnulla
 illa duci Gel. Commentaria super Epistolas Pauli non minus profunditate
 dicit quam in doctrinæ, quam ardore devotionis referta. Hæcque a Dionysio
 fa. invenies. illo, viro sanctissimo et doctissimo Ruremundensis domus sacre
 Religionis vestre filio edita. Duce quantum gaudii spiritua-
 lis multis ex nostris attulerint, mihi præsertim Cartusienis fa-
 milie ardentissimo, non facile dixerim. Quo factum est,
 ut cum inspicerem catalogum quendam apuseulorum
 Dionysii tituloque eorumdem intime mecum considera-
 rem incredibili ardore succensus sine videndi omnia Dio-
 nysii opera impressa: tum ob vestre Religionis decorem, tum
 ob meam et meorum consolationem, tum vel imprimis
 ob communem totius Ecclesie utilitatem. Est enim ejus
 doctrina sana profunda, brevis, devota, et que multis prorsus
 tribuerit lumen divine sapientie, ardorem dilectionis, et saporem
 supernæ dulcedinis.

Cogitari itaque scribere Coloniensi et Ruremundensi Priori
 quorum diligentia epistole Pauli impressoribus tradite sunt, eos

que adhortari in Domino ut reliqua Dionysii opera nolint diu-
 tius latere sub modio, sed ponere supra candelabum, ut qui ingre-
 diuntur Ecclesia aulam, etiam Cartusianum lumen videant sicut
 haecenus viderunt magna illa luminaria Doctorem sanctum,
 Doctorem Geographicum, Doctorem subtilium, Albertum, Bernardum,
 Alexandrum, et multos alios quasi nostrae aetatis Doctores esimios,
 ut de antiquioribus taceam. Verum dum hoc in animo
 reverterem, dixit in corde meo forte Spiritus Sanctus: Si dili-
 gentia et charitate Prioris Coloniensis et Ruremundensis reuerendi
 in Christo Patris Prioris Majoris Cartusiae, et totius religionis obedi-
 entia superaddatur, nullo pacto fieri poterit, ut ego exaudiar.
 Et ideo melius fore conclusi R. Patri Generali et diffinitoribus
 Capituli totam Religionem representantibus, praefatique prio-
 ribus scribere et dirigere praesentem communem epistolam, quod
 et feci. Vestraeque charitati ad memoriam revoco dictum illud
 Salomonis: deriventur fontes tui foras et in plateis aquas tuas di-
 vide. Fontes vestri sunt Doctores vestrae sacrae Religionis quorum
 unus est Dionysius iste, de quo est sermo. Quem debetis omni di-
 ligentia et sollicitudine palam facere Ecclesiae sanctae Dei,
 exemplo celestis Patris, qui eum haberet apud se fontem sa-
 pientiae in excelsis, cernens quod nemo posset in calum
 ascendere ad hauriendam aquam sapientiae, et quod puteus
 altus esset, nec esset homini in quo haurire posset: curavit omni-
 potens et misericors Deus ut fons hortorum et puteus aquarum
 viventium impetu quodam de Libano fluerent ad irrigandas
 novellas plantationes, ad purgandum peccatorum sordes ad pro-
 tando sitientes vias justitiae. Unde et idem fons de se ipso te-

statum: Ego quasi fluvius Lorix, et sicut aqueductus cavi
 de Paradiso, dixi, Rigabo hortum meum. Et alibi: Erat
 fons domui David in ablutionem sceleris et menstruatæ.
 Et item alibi: Si quis sitit veniat ad me, et bibat. Sed
 quorsum hæc? cur digressus sum ab incepto et principali
 intentione? Non ob aliud certe, nisi ut Patres illos (duos
 alloquor Priores) hortarer, Reverendos vero Patres Diffinito-
 res roquarem, Reverendissimum autem Patrem Generalem
 obsecrarem, ut prefata Dionysii opera, quasi rivuli illius
 fontis, qui in excelsis est verbum Dei ad communem
 utilitatem dividentur fons id est impressoribus tradantur.
 nam et in rivulis Dionysii poterunt plantæ nutritionum
 irrigari ut fructificent, poterunt peccatores lavari ut mun-
 dentur, poterunt sitientes inebriari, ut viam mandatorum
 Dei perecurrant. Interponat itaque sese Coloniensis et Ru-
 remundensis sollicitudo, adsit Patrum diffinitorum cha-
 ritas, superveniat Reverendissimi Patris auctoritas. Mementote
 Patres mei charissimi quod in thesauro abscondito et sapientia
 occultata nihil utilitatis in utrisque. Reducatur vobis ad
 memoriam quod qui abscondit frumenta maledicetur
 in populis et benedictio super caput vendentium. Ceterum,
 Patres Reverendi, si quid in hoc vel alio quocumque pro
 vobis et religione vestra me facere posse existimatis, curetis
 ut sciam, factumque putetis. Hoc unum desintareat rogo,
 et obsecro ut mei memores sitis in orationibus vestris qui jam
 diu habitum Cartuvianum in corde retineo, feste Octaviano
 charissimo domus florentiæ Priore et visitatore dignissimo. Florentia

prima Aprilis anno 1532.

Reverendissimo in Christo Patri D. Guilielmo Ordinis Cartusiani Generali dignissimo Joannes Parceranus Theologus et Procurator Cartusie Parisiensis felicitatem exoptat.

Ad hanc nostram urbem, Reverende Pater, appulere per multa S. Dionysii nostri opera videlicet Commentarii in Psalmos Davidicos, in Epistolas Paulinas et Canonicas, in Apocalypsim aliisque opuscula. Totque piis laboribus bonorum Patrum Cartusie Coloniensis. Expectamus quoque reliqua ejusdem Patris opuscula in duas Tomos redacta sub proximum Pascha. Hodie versor in ipsius Commentarii in Psalmos quantum per otium licet. Deus bone, quantum peritiae sacrarum litterarum quantum eruditionis Theologiae ut vocant Scholasticae, quantum devotionis, quantum piorum affectuum, quantum denique deliciarum spiritualium in ipsis reperire est? O virum admirabilem, qui egregiam doctrinam cum summa devotione conjunxerit. Quapropter Reverendam Paternitatem vestram etiam atque etiam rogo ut praefatis Patribus jam sponte currentibus animos addere dignetur ad reliqua Dionysii nostri opera (quae non pauca sunt) prelo committenda. Hoc nimirum cedit ad Dei honorem, Ecclesiae utilitatem atque ad decus et ornamentum Ordinis. Nolim ego Reverendam Paternitatem vestram tum doctam tum devotam super tam pio negotio diutius remorari. Quam sospitet ac teneatur benignissimus Jesus. Ex Cartusia nostra Parisiensi die festo divi Gregorii anno 1531.

Costevicenum

De Costevicena virginum congregatione fundata a

municipium tertio

D. Nicolo Eschio quondam hospite in Cartusia Coloniensi.

distat a Silva Jucis
lapide.

De qua ad D. Abbatem S. Gertrudis Lovanii V. P. Georgius Garnesfelt

Cartusiae Colonienſis bibliothecarius in hac verba ſcripſit: Ad virgines Oſterricanas quod attinet pauca ex multis celebriores commemoro, quae magna virtutis fuere, vel cum aliqua opinione ſanctitatis obire. Quas inter prima ſit Heluigiſ virgo, quam tanti faciebat P. Iohannes juſtus noſter Lanſpergius, ut optaret poſt obitum ſuum illius ſe precibus ſenice commendatam: quem tamen conſtat abſque purgatorio ad Superos evolasse.

Secunda ſit Anna Boſſchotana, quam ſimiliter idem Pater admodum extollit et collectam ſeu eleemoſynam pro ea per litteras fieri petit a Cartuſia Colonienſi quod ex litteris epiſi anni 1430 quas penes me ſervo manifeſtum eſt. Tertia Iſda Comitiſ, quae poſtmodum maioris perfectionis ſtudio migravit Diſthemium ad Becluſorium.

Quarta Iohanna virgo poſt Lovanii inclufa floruit ante annos centum. Quinta Eva virgo quae obiit 20 Decembris ut Eoſchius in quadam epiſtola indicat. Sexta Maria Lignana itidem Oſterricana, quae anno 1545 Coloniae profecta commodum a Cartuſia ſuſtentationem habuit, in qua et ſepulturam accepit anno 1557 30 Septembris. Hanc plurimum laudat D. Petrus Blomevenne Leidendiſ Cartuſiae Colonienſis Prior in epiſtola dedicatoria ad M. Martinum Greve oppidi Buſcoducenſis Graphiarium: et debeo ejuſ verba ponere: Maria illa de Beſternyck in Chriſto filia mea, virgo mirae ſanctitatis etiam in domo paterna extra omnem profeſſionem monaſticam vitam agens cuius orationibus et meritis hodie non parum fulcitur Eccleſia, et quod experti ſumus ad meliora quotidie qui ſuas illi animas commendant profi-

In ſacello ſano vicino quod anno 1427 Pater D. Theodoricus de Horſa Archiepiſcopus Colonienſis conſtruxit Maria de Oſterrnick virgo admirabilis magna meritis et occultae ſanctitatis 1547 ſepulta fuit. Tale Epitaphium juxta ejuſ ſepulchrum deſcriptum cernitur:

Virgibus virgo praefulgens illa Maria

Cuius erat genitrix Oſterrnick haec cubat urna.

cium, domus tua pia admodum et frugalitate et unanimitate dele-
 ctatur. Porro hujus eo libentius memini, quo video in ea Dionysii
 spiritum, Dionysii zelum, Dionysii denique exemplum reviviscere.
 Haec tamen legisti quem amas Dionysium: nunc etiam oculis vides
 quam colis Mariam hanc, crebris animae excessibus ad caelestia rapti.
 Scribat ille pene continuus ad Ecclesiae aedificationem, nihilominus
 interim orans et Deo intus loquens pro animarum salute. Haec
 uno licet oculo puta interno Deum contempletur, altero tamen
 nihilominus animarum interim salutem procurat: et licet illud
 suavis hoc tamen quandoque magis est necessarium: qua-
 propter tractu nonnunquam etiam divino rationalitate resistere
 cogitur, proximorum se utilitatibus servans, ne sua tantum
 non quae aliorum quaerere videatur. faveat Opt. Max. Deus, ut
 quemadmodum paucis adhuc licet admodum piis hominibus
 ejus est sanctitas vere cognita; ita velut Catharina Senensis
 (cujus perfectionem tam vehementer quam sancte emulatur)
 universo etiam mundo, pro ejus reconciliatione incredibilibus
 afficitur pennis ad Dei gloriam fiat manifesta. Erit hoc quoque
 ad tui nominis perpetuum monumentum quod favoribus
 hanc iuxta ac beneficiis tui nunc prosecutus sis: nec tamen
 solum illam sed discipulas quoque ejus virgines sane
 mundo quidem absconditas, sed non mediocri sanctitate
 conspicuas, atque adeo Deo devotum omnem eorum
 (quo singulari benedictione Prabantiam hodie Deus inter
 faustissima quaeque alia feliciter exornavit) hos, inquam,
 omnes tu patrocinio reverentia ac beneficentia non de-
 seris. Haec tamen D. Petrus Leidensis, pergit D. Garnefeldt.

Septima anonyma virgo quae Margaritam conscripsit Evangelicam idioma patrio id est Belgico. Revelat adhuc septuagenaria ut alibi observari anno 1445.

Haec alias secutus est P. D. Nicolaus Eschius Gurius, Canisii, Molani, Frederici Lumnii plurimorumque aliorum eminentium virorum Doctor et Magister in fide et veritate. cuius obitus incidit in annum 1478 19 Junii, natus annos 70 cum vixisset in sacerdotio annis 40. Hic domo fuit Oesterrieanus vir summe spiritualis et contemplativus, qui sacris virginibus diversis in locis varia erexit domicilia. — Vide Historiam Begginasiorum.

De coronatione Caroli V Imperatoris haec sculpta leguntur in Palatio Bononiensi.

Clemens VII Pont. Max. ut Christianae Republicae statum reformaret cum Carolo V Imperatore Bononiae congressus est. In hanc urbem Caesar nonis Novembris anno a Christi natali 1529 introiit praeter templi foribus de rore Pont. Max. adoravit.

Ejus hortatus consilia, cum restituto in Mediolani antum regnum Francisco Sfortia, ac venetis pace data, cunctae Italiae otium ac tranquillitatem diu optatam reddidisset Imperii coronam hoc ^{ordine} pompae accepit.

Fenestra haec ad dextram fuit porta praetoria; ea egressus Caesar per pontem Sublicium ad eam D. Petronii deductus, sacris rite peractis a Pont. Max. auream coronam et Imperii cetera insignia accepit. Inde cum eo triumphans exercitu ornatissimo praecedente urbem perlustravit.

Cum ambo in eodem Praetorio totam hyemem conjun-

ctissime de summa rerum deliberantes egissent, Caesar post su-
um adventum mense 5 in Germaniam ad tumultus impio-
rum civium sedandos et bellum Curcicum cum Ferdinando
fratre Pannoniae rege apparandum profectus est. Huius mo-
numentum hoc Innocentio Silo Card. Legato auctore Uberto Cam-
bara urb. Praef. referente G. P. D. B. restare voluit nonis Novembris 1530.

P. Andreas N.

V. P. D. Andreas N. Prior in domo Seitz prope Ciliam in
Prior domus Seitz Sclavonia circa huius annum (et forte precedenti) a Curcis
crudeli mortificio captus, tortus et occisus est, ita ostendit charta anni sequentis 1531
a Curcis affe-
ctus.

V. P. D. Petrus Leydensis (teste Opmero) cum monasterii
Cartusianorum apud Coloniam Agrippinam moderator esset,
ac Rauracundenses visitaret Monachos Dionysii Reichelii Do-

Cartusiani Colo-
nienso nomina in gratiam divinae theologiae candidatorum typis accurate

tem V. P. D. excudi curavit circa haec tempora, atque in eandem
Theodoricus Loe-
cherus vicarius ex pecunio domus Colonensis aliquot aureorum
herius vicarius millia libenter expendit. Usus est vel maxime labore et
opera D. Dio-
nysii Cartusia laboris et difficultatis fuit in man^u-cribendis relegendis, corri-
ni typis ex-
gendis, distinguendis libris in se suscepit, immo et prelo-
cudi curant.

rum nervos pecuniam partim suppeditavit partim proeu-
ravit ita ingenue fatetur in epistola ad V. P. Joannem
Batmansorum Priorem Cartusiae Londinensis in Anglia
his verbis: crede mihi, si quid unquam crediturus es
amplissime Pater. Quidquid vel parentum nomine, here-
ditate, quidquid aliorum affinium morte obveniat, quid-
quid ex patronorum liberalitate, quae quidem neutiquam erat

vulgaris, accesserat quidquid ex Testamentis acceverat, acceverat autem permultum, quidquid ex episcoporum, Abbatum ceterorumque magnatum beneficentia aliquot jam annis non sine negotio coevasum est, id omne in libros Dionysii haecenus capensum atque ita expensum, ut non exigua adhuc solvenda supersint debita.

Non defuerunt etiam hujus nostrae Provinciae domorum Piores, qui ad pios P. Leherii promovendos conatus, haud parum contulere subsidii: quorum ipse nonnullos (prout erat accepto non immemor beneficii) in quadam liminante commemorans Epistola ad Petrum Lass Cartusiae Ultrajectinae Priorem ita ait: Inter hos V. P. D. Joannes Zulte Prior Cartusiae Diestensis, haud ignaviter suam nobis operam locat, ne domus nostra (Coloniensis) plus aequo, solaque supra vires gravetur. Nam amicos, ut pecunias subsidiarias administrant ipse cohortatur etc. Hoc modo Venerabilis quoque Pater Henricus Bruine Prior Cartusiae Antuerpiensis quoad potuit Dionysio supplicias tulit. Nec minus adotitere nobis Prior Gandensis, Buscoducensis et Lovaniensis viri admodum devoti et venerandi Dionysii divulgationem scribendo et exemplaria transmittendo impense promoventes.

Imploratus quoque fuit favor et auctoritas Ducis Geldriae prout ex diplomate hoc anno dato constat quod dedit ad Theologos Colonienses.

Carolus Dux Geldriae et Juliae, Comesque Zutphaniae,
Gravingensium Covordiae, Suerthiaeque Dominus eximius
Dominis Theologis Coloniensibus.

Cum nihil unquam esse magis proprium et dignum officio nostro existimaverim V. P. quam totis semper viribus conari, ut fidei christiana, nedum cultus in vigore suo perseveret et crescat: sed etiam doctrina ejus sincera permanens et libera perfectam teneat sui fulgoris potentiam. Quae et haereticarum nebulas discutere et demula eorum fulgura atque incendia possit extingueret et obscurare. Intelligentes itaque non admodum multos ante annos fuisse Dionysium quemdam a Pichel virum sanctorum admirabilem, et sacrarum litterarum scientia ultra communem sortis humanae facultatem, vehementer exercitatum. Qui in oppido nostro Rurmundae sacri Ordinis Cartusiani monachus cum esset, plurima ibi conscripsisse opera ad reipublicae christiana bonum valde conducuntia, dicitur, referente scilicet id nobis et indicante pio ac religioso patre Lamberto Paschuali Cartusianorum apud Confluentinas Rectore primario, aliisque pluribus viris doctis. Operispretium esse duximus vestris illud eruditissimis excellentissimè indicare, rogantes ut conquisita ejus opera jam dicta vobis exhiberi faciatis et doctrinarum vestrarum solita diligentia examinetis, proque utilitate religionis christianae existimetis ipsa, approbante auctoritate vestra quaecumque digna sunt, ut in publicum edita legantur ad christianae fidei, jam apud plurimos prope dolor! vacillantis robur et reparandum et confirmandum. Eorum enim per typographos editionem mox fieri ad limas et approbationes vestras minime in modum cupimus, sperantes in hoc negotio rem fieri utilem et acceptabilem Christo Domino, qui vos ad Ecclesiae suae sanctae custodiam et de-

fensionem in doctrina perfecta, et vita sancta sanos et longevos
conseruet. Datum ex oppido nostro Arnhem, die 23 Februarii
anno 1530.

Decanus et Magistri facultatis sacrae Theologiae generalis
studii Coloniensis.

Commentarius Ut piissimae Principis petitioni morem geramus, quando et
in S. Pauli Epi. id studiosissimis quibusque lectoribus arbitrati sumus gratissimum,
stolas primus omnium est nobis, ut ex innumeris a praefato Dionysio Cartu-
nium in Lusitano vero undecumque doctissimo examinatis operibus com-
mentarii in Paulinas Epistolas primum omnium prodirent
in lucem, ut si illi placebunt, et reliqua postea ederentur.

Illustrissimo ac plane Catholico principi ac invictissimo Eccle-
siae Romanae defensori Carolo Duci Geldriae dedicatum est hoc
opus divinum divi Dionysii in Paulinas Epistolas, et id qui-
dem per venerabilem ac religiosum Patrem S. Petrum Blo-
meren. Leidensem dignissimum Cartusianae domus S. Barbarae in
Colonia Priorem ac principalem Provinciae Rheni Visitatorem,
perque V. P. D. Gerardum Vredes Priorem Cartusiae Ruremun-
densis. Soli igitur Deo et honor et gloria.

Jacobus Hier. Florebat hoc tempore in Francia S. Jacobus Hieronymi
conynmi Doctor Doctor Parisiensis loci istius ex professo Monachus. Conciones
Parisienis Cardibus festis occurrentes edidit, item carmina diversa. Vide
Hieronymus. Bibliothecam Cartusianam.

Comitia Imperialia mense Junio Augustae habentur celeberrima. Ipso Imperatore praesente, parum profectum, sectarii
de scripto conceptam confessionem obtulerunt, quam a loco
Augustanum dicere. Auctor Philippus Melancthon praecipua

vir eruditione, haud pari pietate, quippe novae sectae
dux.

Hic comitis Caesar consensu septemvirum ceterorumque
Germaniae procerum civitatem trajectum ad Mosam (vulgo
Maestricht) Brabantiae asseruit, reclamante licet Erardo Marcano
Eburonum Praeule.

Calendis Decem. Prædie calendas Decembris sub mediam noctem Mecklinice
his diem suum e vivis decedit Margarita Austriaca Caesaris Maximiliani
Mecklinia obiit primi filia, Caroli Caesaris amita, ætatis anno fere
Margarita Cæ. quinquagesimo secundo Belgicæ gubernationis circiter vigesimo
saris Maximilia tertio, atque Brugæ urbe natali in annuntiatorum
ni filia, Bel. virginum monasterio quod condiderat cor ejus sepelitar,
garum mo- corpus vero Burgi in Prævia ditioris tunc Sabaudicæ Meckli-
deratis laudantia sibi viscera servante.

tissima. Labet hic ad contemptum rerum mundanarum sub-
jungere lamentationem quam sub finem vitæ fecit et
scriptam reliquit.

De laquelle sensuyt une lamentable complainte
que fist devant son douloureux trespass.

Lamentatio ejus. Si fuit possibile o Roy celestial te reprendre sans peché et
dem Margarita sans mal. Ma bouche est presté, et mon cœur sy consent
Austriacæ. comme la fille unique, et son enfant. Mais nul ne doit
murmurer contre toy s'il na perdu l'espérance et la
foy dont Dieu m'en garde et me doint patience telle
ou semblable que en des mon enfance o Atrapos, nul ne
se peut deffendre de ton fier dart, dont tu as mis en cendre
quatre Princes, que au monde aymois mieua. Meurdri les as

trestous devant mes yeulx. Les deux premiers, ny furent mes
 marys dont maints gens eurent les cœurs marys. Prince d'Es-
 paigne, et le Duc de Savoye que plus bel homme au monde
 ne seavoys. Encore plus pour grever mon oustraige les prins
 tous deux en fleur de leur aage. A 19 ans le Prince trespassa,
 et à malheur la mort son cœur perça. Au beau Duc de Sa-
 voye bien luy fis des tours quant à vingt et deux ans luy fis
 finir ses jours et le troisieme après que mon seul frère estoit
 Roy du Pais d'Espaigne et de Naples à bon droit. Las! tu les
 a mis ^{aussi} en tel semblable arroy car tu n'espargne Duc,
 Prince, Comte ne Roy. Pour le quatrieme o mort trop
 outrageuse tu as esteinct la fleur chevaleureuse. Et as vaincu
 celuy qui fust vainqueur. Maximilian se tres noble Empereur
 qui en bonté a nul se compare. C'est toy Cesar mon
 seigneur seul et père. Mort tu les a mis en trop piteux
 estat sepulture au chasteau de Nieustat. O maycote sacré Im-
 périale ny en moy as quelque amour filiale que ne se
 fend et crieve mon las cœur sans tant souffrir de peine
 et de malheur. Oncque a Dame que fut dessus la terre
 infortunée ne firent tant de queues que font à moy triste
 et infortunée trop forte me est ma dure destinée. Créa-
 teur de toutes créatures veuillez garder les nobles gémittures et
 moy dolante qui ma plainte fais car longuement ne
 puis porter les faiz si ta bonté et clémence infinie ne me
 garde la resté de ma vie. Je ten requiers du profond de mon
 cœur. Je prie aussi mon Dieu et Rédempteur l'ame loger
 au lieu célestial de luy qui fut sa bas Impérial ne que à

jamais sa bonne renommée estainte soit, n'en rien annichilée; mais que après mort par sa fame puisse vivre, et ses enfans ses grandes vertus ensuire.....

Reddidit latine S. Gerardus Eligi composens noster in hunc modum qui sequitur.

Margareta filia Maximiliani Imperatoris et S. Mariae ultima Ducissa Burgundiae, soror Philippi Regis Castellae, Caroli V Imperatoris amica decessit anno 1530 Heekliniae.

Cujus estat hic lamentabilis planctus, quem ultimum edidit, et velut cyneum carmen paulo suum ante obitum deprompsit.

Si ponam in caelum os meum, et linguam meam explicem ad exportulandum tecum o Rex caelorum, da veniam dolori meo, qui me cogit haec pauca credendo in spem contra spem iusta funeralia loqui tecum. Justus es Domine, et recta iudicia tua, si tecum disputem, veruntamen iusta haec patere me queri mecum, quia tecum non licet nisi forte anima infideli, quae sustinentiam amisit, et spem non habet, quia ignorat de dormientibus quod a me absit. Ad te igitur o feralis Atropos de rapacibus immansuetissima paras ad te, inquam convertatur oratio mea, quae quatuor Principes mihi luce ipsa chariores in cinerem et urnam deduxisti, et gloriam eorum in pulverem sepulchrorum. Ante meos oculos quatuor illos confecisti, quorum priores duo connubio mihi fuere juncti, alter Princeps et Infans Hispaniarum, alter Labaudus Allobrogum Dux, cui nemo par specie fuit et

decore formæ; quodque magis aggravat et exaggerat dolorem
 uterque raptus in flore juventæ, cum primum cœpiasset
 gustare bona fortunæ suæ. Et anno quidem nono decimo
 ætatis suæ raptus fato Princeps abiit. Paucis post annis Dux
 quoque triennio major illo similiter obiit. Tertius Hispaniarum
 et Neapolæ Rex frater mihi carissimus in eadem fata
 declinavit; nihil illi sceptræ, nil corona contra vim mortis
 profuit: scilicet pallida mors æquo pulsat pedes pau-
 perum tabernas Regumque turres. Quartus, unica spes
 votorum meorum, et lumen oculorum meorum adhuc
 erat mecum Maximilianus Cæsar, cui nemo se comparasset,
 nemo melior erat illo, nemo major: et ipse tamen
 in Neapolitana conditus urbe et urna. O Majestas sacra,
 O vestus paterna, tu quoque secuta es. Tu Cæsar orbis
 bajule, tu Dominus et pater meus (o fortitudo cordis
 humani quomodo non disumpseris!) novissimus ipse ad ex-
 tremam venisti. Recrudescunt dolores, et via memetipsam capio
 præ dolore. Nunquam infeliciorem me terra sustinuit, nec tot
 in quemquam adversa prælia fronte morit fortuna regnum,
 vere regnum magnis fallax fortuna bonis! Nimis prolon-
 gata est sors acerba vitæ meæ. O Creator et creaturarum
 omnium a et ex conserva nobilis regni spes et Austriacæ
 domus decora inelyta, meque miseram præ dolore fati-
 centem releva, nam mihi me bonitas et clementia tua sub-
 levet de portis tribulationum et dolorum, quæ circumde-
 derunt me simul, non possum tueri reliquias vitæ
 meæ. Hæc igitur spes meas refove quod te ex intimo corde

deprecor et obtestor; jube quoque in pace recipi spiritum illius (Domine Deus) qui sceptris moderatus pridem Austriacae domus. Nec unquam veniat ad occasum gloria ejus, sed perennet, et in omne vivat nobilis ævum, et quæ supersunt de semine ejus fidissima pectora confirma, ut sequantur vestigia ejus ac ad Romanum denique (vossem hanc extremam cum vita fundo) respice benignus Imperium, in manu namque tua sunt omnium jura regnorum, et sine te nihil est validum.

J. Hubertus Loen 13^o Decembris vita et officio defungitur V. P. D. Hubertus Loen Prior Gylvedicem professor hujus domus nostrae Brussellensis Prior domus S. Gophix sis et professor hujus Buscodlicensis ex qua erat oriendus. Praefuit 27 annis cum domus moritur dimidio. Successit ei in regimen domus D. Petrus Scerpennisse.

Lovanenses nihil magni momenti notant hoc anno accidisse in domo sua nisi quod Reverendus, Dominus Guilielmus De Vianen sacrae Theologiae Doctor ac Pastor S. Petri legaverit illis semel 62 Ronenses cum dimidio pro anniversario suorum parentum.

Et quidam Christophorus Brugensis reliquit illis annum redditum 7 Ronensium super domum quam habebat apud fontem dictum den Belleburen in platea Minorum.

Ferdinandus Rex Anno 1531 nonis Januarii Ferdinandus Bohemica ac Hungarica Romanorum cor. Rex Archidux Austriacae Colonia Agrippinae, presente Cesare a natu presente majori septemvirum parte Romanorum Rex renunciatur, fratre Carlo V. Im. reclamante facta obtestatione Larone omnibusque Protestantibus peratore.

Tertio Idus Januarii corona Caroli magni argentea Aquisgranis magna cum pompa redimitur.

Et cuius erunt optima quaeque Israel nonne tibi et omni domui Patris tui. [Reg. 9.]

Decimo nono Calendas Februarii cum se Magistratus civisque Aquisgranenses Romanorum Regi sacramento obstinissent, postero die Caesar cum sorore Maria in Brabantiam Rex Romanorum in Austriam contendit.

Hoc anno die 19 Martii obiit Dominus Adrianus ab Helmwighen fundator unius cellae in conventu nostro Lovaniensi sepultus ibidem in choro Conversorum inter altare B. Mariae et S. Joannis Baptistae cujus lapis sepuchralis hanc habet inscriptionem:

Hic jacet clarissimus vir Dominus Hadrianus ab Helmwighen primum questor generalis Caesareae maiestatis in territorio Lovaniensi fidelissimus, deinde Conciliarius Brabantiae consiliarius circumspiciatissimus, qui obiit anno à Nativitate Domini 1531 15 Martii. — Prop ne vault.

10 Februarii in monasterio nostro ter Schuet vicam universae carnis ingressus D. Henricus Bry professor et Vicarius hujus domus et quondam Procurator, in Vicarium subrogatus est D. Simon Vilain senior domus promotus Lovanii. V. P. D. Michael Sieryex de Gandavo Prior Liberae S. Martini circa hoc tempus e vita abiit, fuit Commissarius et Visitator hujus Provinciae, et habuit hoc anno Monachatum per chartam. Hic legitur probatae reliquias S. Bartholomaei Apostoli dono dedisse primariae parochiae apud Gerardimontensis. Et transtulit ex idiomate Germanico in

Latium agalma Religiosorum sive meditationes circa Do-
minicæ Passionis mysteria Guilielmi Comitis Hollandiæ Regis Ro-
manorum anno 1609 Colonia impressum opera D. Theodorici
Petrei.

J. N^{us} et R^{us} Per chartam hujus anni denuntiatur quoque obisse Reveren-
d. Richardus Archiepiscopus S. Richardus Goyffenclem Archiepiscopus Crererensis sacri Im-
piscopus Civerensis perii Elector, cujus opera restaurata fuit dicta domus Crererensis
et Cartusie ibidem in tumultu Rusticorum exusta, in ejus funere orationem
restaurator obit. habuit Barthol. Latonus.

Hoc anno 18 mensis Julii fuit consecrata Ecclesia antiqui
Consecratur Eccl. monasterii in Schuet per Reverendum suffraganeum Do-
sia antiqui monini Episcopi Cameracensis D. Adrianum cum summo
nasterii in Schuet altari in honorem sanctissimæ Trinitatis B. Joannis Baptista
et Brunonis, presentibus priore Gandavi D. Petro Vactorio
Visitatore principali, Priore domus Crajecti Convisitatore, Priore
domus Carelle prope Angiam, domus Baptistæ prope Siest,
domus Sylvæ S. Martini prope Geraldimontem, domus B. Ca-
tharine prope Antuerpiam, domus B. Marie Magdalene
in Lovanio, Vicario Monialium S. Annæ prope Brugas,
qui abunde obtulerunt suam gratiam, cum diversis tam
ecclesiasticis quam secularibus personis Abbatibus Gimbergen-
sibus et Dielegemensis capitularibus B. Gudulæ in Brussella
et Anderlaci, præsens quoque aderat Dominus Archidiaconus
Atrebatensis ac etiam D. Joannes Alemanus Dominus de
Bonclaves Cesaris consiliarii benefactores et bene meriti iustum
Ecclesie devotissimi, et alii quamplures magnates curie Cesareæ.
Et mulieres intraverunt duobus diebus.

Sequitur Epistola Episcopi Diocessani de predicta consecratione.
 Epistolæ testimo. Robertus de Cray Dei et Apostolicæ Sedis gratiâ Episcopus
 niales Episcopi et Dux Cameracensis Princeps sacri Imperii Comes Camera-
 Cameracensis. cesii etc. Universis et singulis Christifidelibus presentibus et fu-
 turis presentes nostras litteras inspecturis et lecturis seu legi
 audituris salutem in Domino sempiternam. Notum facimus
 quod Reverendus in Christo Pater S. Adrianus eadem gratiâ
 Episcopus Raven. noster in Pontificalibus vicarius de nostris li-
 centiâ et permisso ad devotam supplicationem venerabilium
 et Religiosorum nobis in Christo dilectorum Prioris et Conventus
 Cartusiensis monasterii de Schuet siti prope et extra muros
 oppidi Bruzellensis nostræ Diocesis Ecclesiam sive sacellum
 dicti monasterii una cum certo altari in summo choro et
 duobus aliis vite summorum chorum sub dosali ibi noviter
 constructis et erectis ac certa parte atrii sive pretiæ terræ
 dicto choro sive sacello contiguæ versus septentrionem ad
 laudem, gloriam et honorem Dei omnipotentis et gloriosis-
 simæ Mariæ ejus Virginis Maris omniumque civium su-
 perælestium cum orationibus, letaniis, incensationibus un-
 ctionibus et benedictionibus aliisque caeremoniis et solemnita-
 tibus in talibus respective fieri, et adhiberi solitis et consu-
 tis rite benedixit, dedicavit et consecravit. Videlicet Ecclesiam
 ipsam, sive sacellum una cum altari in summo
 choro constructo specialiter in honorem et sub titulis divæ
 Virginis et Mariæ prælibatæ ac sanctorum Joannis
 Baptistæ et Brunonis. Altare vero situm sub dosali extra

summum chorum versus septentrionem specialiter in honorem ac sub titulis præmemorata Beatissimæ Virginis et Mariæ Mariæ et sanctarum Catharinæ et Barbaræ Virginum et Martyrum. Certum vero altare situm etiam extra summum chorum sub dicto doxali versus partem meridionalem specialiter in honorem et sub titulis beatarum Annæ et Mariæ Magdalene, quarum siquidem Ecclesie sive sacelli et altarium consecrationis et dedicationis diem sive festum idem Dominus Episcopus Rosen. singulis annis Dominica præcedenti festum B. Mariæ Magdalene observandum esse et celebrari debere nostra auctoritate decrevit et ordinavit, prout etiam harum serie decernimus et ordinamus. Et insuper cupientes ut Ecclesia sive sacellum et altaria prædicta congruis frequententur honoribus, et a Christi fidelibus jugiter venerentur, utque ipsi Christi fideles eo libentius causa devotionis, orationis et peregrinationis ad illa confluant, et ad illorum mantentionem seu intertentionem et fulcimentum manus porrigant adiutrices, quo vel ex hac celestis gratiæ se moverint ibidem uberius refectos omnibus et singulis Christi fidelibus vere penitentibus contritis et confessis qui Ecclesiam sive sacellum seu altaria præscripta dicta dedicationis die nec non in quatuor capitalibus anni et octavis illorum sanctissimi Eucharistiæ sacramenti singulis beatæ ac gloriosæ Virginis Mariæ prælibatis beati Brunonis, sanctarum Catharinæ, Barbaræ, Annæ, et Mariæ Magdalene festivitatis et diebus

devotè visitaverint, et ad illorum ornamentorum luminarium
 et aliorum necessariorum eorundem provisionem, manuten-
 tionem et fulcimentum manus procecerint adiutrices pro
 singulis diebus festivitatis antedictis quibus et quoties id fe-
 cerint de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et
 Pauli Apostolorum episcopi auctoritate, omniumque Sanctorum et
 Sanctarum meritis et intercessione confisi quadraginta Indul-
 gentiarum dies de injunctis eis praesentis misericorditer in
 Domino relaxamus per presentes perpetuis futuris tempori-
 bus duraturarum. Similes Indulgentias quadraginta dierum
 per praefatum Dominum Episcopum Rosen. tempore
 consecrationis dictarum Ecclesiae sive sacelli et altarium be-
 nefactoribus eorundem sui ea parte pro diebus et festivi-
 tatibus antedictis concessas ordinaria nostra auctoritate robo-
 rantes et confirmantes. Ac mandantes Curato sive Vicecurato
 Ecclesiae parochialis de Anderlaco sub cuius parochia dictum
 Monasterium et sacellum situm existit omnibus et
 singulis circumvicinarum Ecclesiarum curatis et Vicecuratis
 quatenus Indulgentias praefatas populo eis subdito diligenter
 publicent et notificent ut illorum se participes efficere va-
 leant. In quorum fidem et testimonium praemissorum
 praesentibus litteris per dilectum nostrum secretarium sub-
 scriptum signatis, sigillum nostrum duximus appenden-
 dum. Actum in dicto Monasterio de Schuet praedictae nostrae
 Diocesis anno Domini 1531 mensis Julii die 17 quo ad
 consecrationem et benedictionem dictorum Ecclesiae sacelli
 et atriis una cum altari summi chori quoad vero ad

duo altaria anno et mense die vero 18. Subscripsit joannes Aegidius.

In memoriam benefactorum subiungemus vitra dicte Ecclesie a Passione Domini nostri Jesu Christi quae in ipsis depicta erat.

Vitra Ecclesie in Primam igitur dedit Dominus Geronius de Sympii supra Schuetz a quibus orale in quo depingitur Dominus noster orans discipulis sopore data fuerit. pressis.

Secundum est Domini Philippi de Cleve Domini de Reustain in quo habetur quomodo Jesus traditus sit a discipulo.

Tertium est Reverendissimi Domini Archiepiscopi Panormitani, quo continetur quomodo Salvator noster ductus fuit ad Annam Pontificem.

Quartum est Illustrissimi et Reverendissimi Erardi Episcopi et Principis Leodiensis Cardinalis S. R. E. in quo conspicitur Dominus noster ad columnam ligatus.

Quintum est Regina Hungariae gubernatrix hujus patriae, in quo Dominus noster coronatur spinea corona.

Sextum est Serenissimi Imperatoris nostri Caroli V ejusdem nominis in quo videtur quomodo Jesus Christus bajulans crucem exiit in eum qui dicitur Calvariae locus.

Septimum est etiam Imperatoris ejusdem ut completitur Christum in cruce pendentem.

Octavum est Margareta Ducissa Sabaudiae in quo Dominus de cruce deponitur.

Nonum est Illustrissimi Domini Jacobi de Croz Ducis de Arschot in quo Dominus descendit ad inferos.

Decimum est Domini Mercurini de Gattinaria magni amici et benefactoris hujus domus, in quo Dominus resurgit à mortuis.

Undecimum supra doxale est Domini Archidiaconi Attrebatensis quod continet quomodo Jesus post mortem suam suæ Matri apparuerit.

Duodecimum est Domini Guilielmi de Bruxella Abbatis G. Crudonis et Amardi in quo continetur missio Spiritus Sancti. (De benefactore statim infra.)

Centumdecimum quod majus ceteris est, dedit ipse senatus Bruxellensis in quo depingitur quomodo Dominus sit venturus ad judicium judicaturus vivos et mortuos.

Oremus pro benefactoribus nostris.

Hic finem facit liber foundationis domus nostræ in Schuet.

Cometes multo- Eodem anni mense Augusto pervigilio Assumptionis B. Mariae
rum obituum et diebus octo sequentibus visus est cometes multorum obituum,
præmonitus. ut putabatur præmonitus. Siquidem obire per hos dies Lu-
dovica Labauda Francisci Regis Galliarum mater Maximi-
lianus Gfortia, Princeps Aurantius tormento bellico extinctus.
Item Joannes Hornensis Ecclesie Leodiensis pridem Prepositus
qui nuper uxorem duxerat eo fine, ut esset qui in
Comitatum Hornensem succederet.

Hoplomachia Everardus quoque a Marca Comes de Aremberck Ham-
Bruxellis in quaburnus Leodiensis in hoplomachia sive discursorio, vulgus torneam.
perit Everardus a mentum vocat, per nobiles Casarea Majestatis Bruxella:
Harcad

habitis equo excursum, qui inde Leodium delatus in templo fratrum Cruciferorum honorifice sepultus est, praesule et utroque Magistratu totoque civitatis Clero assistente.

Communi quoque humanae naturae sortem experti sunt quidam ex nostro Ordine praecelarios Patres imprimis vicinior nobis Dominus Michael Favemontanus Brucecellensis professor domus Capellae vir doctus; litteris latinis operam dedit in Ludo Anderlectensi; deinde in collegio Joannis Stadonci Lovanii receptus fuit anno 1501 circiter annum restituta salutis sesquimillesimum decimum quartum quando Desiderius Erasmus Roterdamus emisit novum testamentum ex Graeco in Latinum recenter versum, et Graecae litterae inciperent apud nostrates passim esse iam fere rebus novitate pellectis D. Michael diversos paulatim sibi studuit libros acquirere graecos et hebraeos compluvculos quibus indagandis ac discendis multam dedit operam, et magnam cepit delectationem, et assiduus fuit in ejusmodi studiis, nec dubium quin amplius profecisset in eis si Ducem et Praeceptorem habuisset ac sodalitatem ad conferendum eum aliis, quandoquidem non omnino obtusus fuit ingenio, antequam esset sacerdos fuit aditus templi a quo officio fuit absolutus, sed aliquot mensibus ante mortem fuit restitutus, Dominus Michael in festo S. Michaelis apoplexia percussus, obiit postquam 30 annis fuisset in ordine.

Levinus Ammon. Nec ipse solus sed et D. Levinus Ammonius professor domus professor Sylve S. Martini invenitur huic studio deditus, exstat v. S. Martini. in eadem domo libellus ab ipso graece scriptus optimo ac nitidissimo characterē, cui loco tituli haec praemisit.

Liberellus hic quatuor Evangeliorum scriptus fuit ex editione novi Testamenti primo Erasmi Roterdami et postea ad tertiam ejusdem editionem recognitus per manus Civini Ammonii Monachi Cartusiani in domo Sylve S. Martini, qua mille passus a Gerardimonte distat, anno Domini 1520.

Scribit quoque noster Livius hioc temporibus cum in Italia bellicis tumultibus omnia arderent politiones litteras cum græcas tum latinas in Germaniam, Galliam, Angliam, Scotiam sese diffundere, ita ut illæ nationes quas Itali Barbaras dicere consuecent, jam multos tales viros certatim profere, qui Italiam non modo cedere, sed etiam illos aut æquare aut etiam superare viderentur. His enim temporibus præcellentes viri et femine illustres ubi gentium coeperunt promovere bonarum artium studia, et apud anglos quidem (ut de reliquis interim taceam) Margareta Henrici Regis mater sanctissima hortata Joannis Fischeri Roffensis Episcopi viri summa doctrina, summa gratia, summa integritate (qui postea sub Henrico VIII cum illius secundas nuptias priori vivente conjuge approbare nallet capite plexus est) Cantabrigiæ bina extruxit studiosorum collegia quibus etiam ad victum necessaria liberaliter impartita est. Itemque aliquot Angliæ insignes Episcopi diversis locis collegia edificarunt, ubi bonis Cum litterarum litteris studiosè imbuerentur. Et certe gratulandum est excultiori peritia hioc regionibus, quas barbaras Itali vocant, quod ad so- multi errores in las terras relegata barbarie, in litteris humanioribus mi- orbem iaceti sunt. rifice profecerint: verum id tamen moderate, quandoqui-

dem videmus cum litterarum excultiori peritia tot paulo
post errores inuestos, ut nemo id pro dignitate deplorare
queat etc.

Censura Ordinis Hinc anno 1542 a Capitulo generali repeti debuit quod jam
de libro Erasmi semel atque iterum fuerat dictum ut omnes abstinerent a lectio-
ni subscribunt ne librorum Erasmi, quem utique constat verum fuisse
viri docti Miræe græce iuxta ac latine apprime eruditum, utpote qui ple-
us et Holanus. easque Christiani orbis Academias magna tamen celebritate,
qua scribendo, qua docendo obivit licet minus circumspectus in
nonnullis fuerit, calammum exerens liberius, quam periculoso
illo tempore expediebat, quod et postmodum re ipsa com-
perimus detestatus fuisse dicitur. De quo nostri ævi scriptor
insignis (Aubertus Mibæus in elogio Belgicis) vere non
minus quam sincere ait: Postquam theologum agere ce-
pit ingenio fœrum, nimium sibi sumpsisse ac tribuisse,
dumque in tractandis sacris litteris veterumque Patrum
scriptis severum se nimis Aristarchum præbuisset, no-
minis sui auctoritatem vehementer labefactasse, quod
et non parum displicuit Joanni Holano Lovaniensi
théologo in censura quam præfixit operibus B. Hieronymi
ita scribit: et quidem diffiteri non licet quin erasmus
nasuta sua græci in latinum novi Testamenti ver-
sione et monstrosis aliquot in Scriptura excogitatis
glossis nonnulla Luthero dissidiarum ac turbarum ar-
gumenta subministraverit, ut proverbio fere locus inde
sit datus ubi Erasmus innuit ibi Lutherus irruit. Hæc
scripsi ut ostendam quam provide Capitulum generale

suos subditos a lectione librorum Erasmi abstinere voluerit, et quia aliqui scioli causalantur impossibile esse sine scientia litterarum graecarum et hebraicarum ad intellectum sacrae Scripturae pertingere ideo totos sese graecis et hebraicis dabant, excluduntur variissimi homines et alii qui minus utilia studia sectabantur et moventur ut exercitio vitae Christi studeant etc. etiam cum interminatione disciplinae et correctionis nisi abstineant. Sic Patres zelati fuere simplicitatem Ordinis alioquin propter abusus res ipsae non sunt e medio tollendae, si bonae sunt et bonis prosunt.

Adversus Erasmus Adversus desiderium Erasmus scripsit V. P. D. Joannes scripsit J. Joannes Batmansonijs Cartuaise Londinensis doctissimus simul ac Batmansonijs Pir pientissimus Moderator, et alia plura prout videre est Cartuaise Londinen. in Bibliotheca Cartusiana qui hoc ipso anno 4 Novembriis qui hoc anno ex hac vita migravit. Cui in officio successit insignis ille obiit.

Angliae Martyr Joannes Hotonius.

Mense Octobri Bruxellenses in collectores novi vectigalis cer-
 Motus Bruxel-
 visarii insurgunt, sopitur quantocius motus Cesare qui
 lensis a Cesare isthic erat vectigal tanquam iniquum improbane no-
 quomodo sedatus. stro tempore circa annum 1620 Archiducem severiore
 judicem experti sunt qui eos coegit imposito urbi pra-
 sidio ad solvendum denarium quem petebat Magistratus su-
 per unoquoque proculo; de qua re suo loco dicemus.

Zuinglius et Co. Eodem mense Helvetis catholicis et sacramentariis ad arma
 Lampadius extimoti civilia inter se concurrentibus Huldricus Zuinglius ex apo-
 stata dux belli factus, in praelio occubuit Joannes Ceolampadius
 Zuinglii socius Anthracel correptus Basilea haud multo post

Anno 1531 Cal. subito extinguitur. Quare ut recte ait Scriptura (I Mac. 2) a verbis
 Novemb. blasphemus viri peccatoris ne timeatis, quia gloria ejus stercus et vermis est,
 ille Zuinglius ex hodie extollitur et cras non invenitur; quia conversus est in ter-
 monacho factus apo. ram suam et cogitatio ejus perit. Cum Zuinglii et Oecolampadii
 stata seductor mortem ex cujusdam catholici viri litteris Thomas Morus Anglie
 Bigerorum (qui Cancellarius cognovisset ita illi rescripsit: Zuinglii et Oecolampadii
 partem Helvetia mors nunciata letitiam mihi attulit. Quamquam enim dolendi
 incolunt) tribus causas reliquere nobis heu nimium graves, propter multa, que
 praelis victus ce- neque sine horrore eloqui possum, et nemini sunt ignota, ne
 culbrit magister que audire homines pii sine profundo gemitu debent sub
 cum discipulis. latos tamen e medio esse tam immanes fidei Christiana
 Et recte in facto hostes tam accinctos ad Ecclesie excidium, tam intentos
 sanctorum proest ubique in omnem perimenda pietatis occasionem jure
 qui jam dudum et gaudemus. Hec ille.

sanctis omnes et Neque omnittendum quod facit ad nostram edificationem
 Ecclesie sana esse apud Helveticos templum quoddam in primis venerabile
 menta contempse et miraculis celeste Deiparae Virgini sacrum quod eromum
 rut Marcus. appellant, ibi quinquagregici constitierant 18 viduas que per
 Sic nostro tem. vicco nocte ac die sena semper in templo diva Virginis ere-
 pore proceudora mitico pro exercitu deprecarentur, ut ostenderent Catholici se
 Bohemia et pra- non in armis sed in potentia Dei spem suam repo-
 lium et regnum suisse. Vide Surium.

amioit in octavis In Prioratum domus Sylva S. Martini post obitum D. Hi-
 coromodem chaelis de Gandavo successerat quidam Nicolaus Varenbekk quam
 D. Petro Vassois domum Prior domus Ultrajectine D. Petrus Zas Commissitator
 Visitator pra se visitavit assumpto in collegam Priore hujus domus Brunel.
 neetate et malo lenis D. Joanne Meerhaert, quod jam P. Visitator D. Petrus
 Prior Brunel.

lenis cum Commissitatore visitat domum Sylva S. Martini.

Varronius senectutis incommodis et morbis detineretur, eandem factum est ut sequenti anno ab eodem officio Visitatoris ab-
solveretur, subjungam partem chartæ Visitatoris:

In nomine Domini Amen. Anno a nativitate ejusdem 1531
circa festum B. Bernardi Abbatis nos fratres Petrus et Joannes
domorum S. Salvatoris prope Crajectum et nostra Domina
de gratia justa Bruxellam Ordinis Cartusienis humiles Priores
domum Sylvæ S. Martini prope Gerardimontem ejusdem
Ordinis R. Patris nostri Domni Prioris Majoris Cartusie ac
totius Capituli generalis, nec non venerandi Domni Prioris
Gardani Visitatoris Provinciae nostrae principalis adversa va-
letudine præpediti auctoritatibus ordinariæ ✱ visitantes in-
venimus ibidem congregationem nobis mediocriter placentem,
correctis aliquibus viva voce emendatione bene dignis. Im-
primis D. Nicolaum ejusdem congregationis Priorem virum
religiosum probum, et modestum, vita ac moribus di-
vinorumque frequentationibus satis exemplarem et edifica-
torum in utroque domus suæ regimine valde sollici-
tum satis noviter ad officium Prioratus electum et
confirmatum a suis dilectum ac commendatum hortatamur
in Domino quatenus onus pastorale cunctis piis men-
tibus formidabile, sed valde tamen meritorium bene
rectum, quod in Christi pretioso sanguine redemptarum
ovium educatione consistit alta mente peneet, et cui
inde ~~inde~~ redditurus est rationem continue cogitet justa
B. Hieronymi monita scribentis in regula Eustochie et
in ea cuilibet Prælato: Attende, inquit, diligenter mi mea

Cave onus pastorale. Domina Eustochium, quam gravis sarcina tuis, impositum hu-
meris quæ de subditarum animalibus et corporibus verbis ac moribus
apud divinum obligaris examen, cave ergo ne de te etiam
levissima suspitio possit oriri in malo ne desperdas quas
salvare teneris et cum tibi commissis pereas. Studeat ergo,
rogamus eundem, sicut incepit exemplaritate vite, sacre
Quid Pastori in exhortationis doctrina, ac fervida devotionis gratia præire iuxta
cumbat.

Apostoli manita Cimotheum discipulum suum exhor-
tantis et dicentis: Exemplum esto fidelium in verbo, in
conversatione, in charitate. In fide, in castitate quatenus
bona fronte dicere possit cum Apostolo Imitatores Dei estote
sicut et ego Christe. Nec putat sufficere bene inchoasse nisi
in bono studeat perseverare ac melius consummare, nam
solis perseverantibus corona promittitur sed bene consumman-
tibus datur. Non videtis, ait sanctus Patriarcha Joseph
Pastoribus in persona Dei loquens, faciem meam, nisi addu-
xeritis fratrem vestrum minimum.

Studeat ergo necesse est subditos suos nunc oleo pice con-
solationis, et obsecrationis nunc vino increpationis, nonnun-
quam etiam dum culpa exegerit aceto dure correctio-
nis semper ad meliora provocare. Discordantes et dissentien-
tes si qui reperti fuerint modis omnibus ad concordiam et
pacem sine qua nemo Deum videbit utrumque revocare,
sacri Ordinis nostri Statuta cellam et silentium strictius
quam hactenus faciat observari, studeatque omni cum diligentia
agnoscere vultum pecoris sui, ut sciat quomodo et in quibus
eis subvenire debeat, alia alio namque conveniunt, humiles et pu-

sillanimes bonitate et lenitate, suri, superbi et elati acrimis
discipline rigore a vitis revocandi et anseri simili; nihil
enim S. Hieronymo teste periculosius in Plectore vana
humilitate ad correctiones erga protervas, superbasque subditis.
Faciliter rogamus eum ut erga commissas sibi oves ita
se habeat quatenus cum venerit Pastor pastorum et oves
sibi commissas requisierit, impinguitas inveniat cum
quibus ad campos supercaletos introducendis et ipse scan-
dere latus valeat, et cum humili fiducia laborum suorum
a suo Domino requirere dicat: feci quod jussisti, redde quod
promissisti. Quod est facilius fiat, etc.

Statu domus Decret altera sua charta que respicit Monachos et Cuias
Ingle S. Martini fratres sed sub eisdem vicatibus inseri aliam, in qua sta-
in hoc fere tenetur domus sic describitur: ^{Piscis} Colva connumerato cum 11 Monachis,
pore. 1 Novitio Monacho, 5 Donatis ac alia familia competenti. In
vicatibus mediocriter provisus, etc.

Wilhelmus Cynz Circa hunc annum fato concedit A. P. D. Wilhelmus
de Cartusianus Cynzbi Hibernus Cartusianus Londinensis post 60 profes-
sisset ultra hunc sionis annum ut notat Georgius Garnefelt ex chartis quam-
saeculi Antonianis in martyrio Patrum Anglorum notatur annus 1529 ibi-
que permagifica habetur ejus inventio cui velut alter hu-
jus saeculi Antonius vixerit.

P. Franciscus Casterus in concionibus festivalibus concione de
S. Catharina scribit se Brugis in monasterio Anglorum Car-
tusianorum (ubi quoque exemplo Domini sui religio-
sus erat) cum famulo praefati Guilbelmi cibum sumpsisse.

Comitia aurei 3 Decembris Caesar in Germaniam profecturus Cornacum
velleris Cornasi.

certis de causis contendit, ibique eodem die Equitum aurei
velleris numerum novis aliquot ascitis supplet. His comi-
tis Philippus Crocus Comes Portianus a Cesare creditus est
primus Arschote Dux.

Signum fuisset Quia supra feci mentionem anno 1530 inchoatum
has epistolas inte- fuisse imprimi libros D. Dionysii Cartusiani quod etiam
gras his reddere confirmant littere Batmansoni et D. Theodorici Loer ad
sed lector eas se invicem date, ex quibus haec pauca excerpsi sunt
inveniet praefixas enim impressae.

Commentario in Religioso admodum Patri D. Theodorico Loer a stratis
actus Apostolorum. Vicario domus Cartusianensis in Colonia Joannes Batman-
sonus S. D. P. Quamquam de facie quidem mihi igno-
tus sis, Religiose Pater, non tamen fama, ea praesertim
parte qua jam aliquandiu tam graviter navaris ope-
ram imprimendis D. nostri Dionysii operibus, in quo
tam sancto negotio, ut non fatigeris adhortor quantum
passum, id quod feci etiam altero anno in publica
charta Capituli, aliis adjunctis Patribus in diffinitorio cui
licet indignus affui. Nec est certe quod fatigeris, quan-
doquidem opus tam pium est, multisque gravissimis
ac doctissimis viris mirum in modum placens et etiam
utile. Quod enim extra aliorum injuriam dixerim, nul-
lus in hunc diem prodit auctor, qui plus frugis lectoribus
Opera Dionysii attulit, quoad ea dumtaxat opera quae hactenus impressa
quam utilia sunt, etc. sic concludit. Vale in Christo pro me orans
(quod rogo) quotidie. Ex aedibus nostris Cartusianis prope
Londinum in Anglia raptim Idibus Maii anno Domini 1531.

Idem qui supra ex animo tuus si quid protest Joannes Batmansonus ejus domus Prior immeritus.

Recepit sequenti anno Vicarius Coloniensis cum jam ex hac luce migrasset Prior Londoniensis, ea cujus epistola cognoscimus qualem progressum habuerit in editione librorum saepius dicti Dionysii. Inter alia scribit: Vix dum decimam quamque partem lucubrationum Dionysii nostri, qui parem vitam sanctimoniam cum eruditione copulavit

Anno 1532.

ab hinc ferme biennium curavimus excudendam. At ubi harum cum guttulum sumpserent plerique omnes perinde studiosi atque devoti certatim semel atque iterum nos eorum aude hortati sunt, ut quam occurrere pergeremus, et reliqua desiderata atque ejus viri opera plane pia in communem studiosorum empta fuere. Sed omnium maxime simplici prudentia et prudenti simplici opera.

citatae praedictorum sacerdotum, religiosorumque Patrum commoditatem orbi communicarem. Atque id quod tam sedulo nobis pro sua quisque suaserit, omnino persuasere tandem. At dum id interim haud cunctanter molimur nondum tamen satis hactenus licuit emolvi. An desunt prela. At nihil est ferme pulchrum Coloniae, quod non vel solus occupavit Dionysius. An desiderentur emptores? Atque vix dum excusa sic rapiuntur volumina, ut non sine suo luculento commodo nostro vero incommodo Typographi eadem cogantur recudere. Num desunt scribae aut librarii, ut multorum manus levius reddant onus? At haec sane in parte nobis satis obsequentes invenimus tum nostri sacri instituti tum aliorum religiosos Patres,

qui (quando omnia rescribi imprimis necessarium sit) vel
nocturnis operis ^{temporibus} hanc operam nobis navare non gravantur
otium? at istud profecto quale quale contingit singulari
quodam Reverendi Patris nostri totiusque Capituli nostri
generalis benignitate et consensu jam ab integro utcumque
adauctum si non omne certe adjunctis nostris vigilis
atque lucubratiunculis nocturnis aliquo usque suffectorum
crediderim. Deinde sub finem dicit estimatis prelis intra
biennium per nos emissis excedit summa quinque millia
floreorum. 4^{to} Aprilis 1532.

Caesar e Belgio

Batisbonam ad Anno 1532 januarii 17^{to} Caesar e Belgio Batisbonam ad
Comitia contem. Comitia contendit de pace cum Protestantibus acturus, ut
dit. paret habere auxilia contra Turcas quam quidem pacem,
alii (interim) vocabant, nimirum donec habitum esset ge-

Par (interim) nerale concilium, nulli fieret de Religione questio.
genis 23 conclusa. In his Comitibus Batisbonae obiit Joannes filius unicus
Christianni secundi Daniae regis, natus ex Elisabetha Caesarem avum
Joannes filius sario sorore aetatis anno decimo sexto, Caesarem avum
unicus Christi-culum secutus.

erni Regis Da. Eodemque tempore pater ejus Christiannus ex Belgio pri-
ma moritur manu in Norvegiam inde in Daniam trajiciens a suis
et pater capitur, capitur et Sunderburgi perpetuae custodiam mancipatur.

Hilitea sacra Absit Pontifex lectam Italorum manum duce Hap-
contra Turcas. prolyto Medeseo Cardinale neque Lusitanus defuit. Ea
diligentia equites ad viginti millia contracti pedites octoginta

millia. Castris ad Viennam positis quam Turcae impugnare parabant, ductor Augustus ipse magnam in eo consecutus laudem. Cognita Barbarus tot nationum consternatione tametsi numero vincebat, viribus diffusus Hungaria et Austria parte direpta et plusquam (quod maxime dolendum triginta millibus Christianorum ut refert Iulius in servitutem abductis, nullo praeterea operis pro contra multos suorum amissis qui in Palatinum et Lodeoniam irruerant, et Bassa Casone ~~exeo~~, rediit in patriam.

Cesar cognito Polymani regressu, in Italiam reverti statuit, quidquid frater Ferdinandus rogaret Joannem Vajvodam Hungaria ejiceret, cui nil aliud tribuit, quam Itali; (qui postea in seditionem versi domum rediere Austriacis juncti ibidem bellum gererent. Iulius Casarem excusat tum quod haerens subesset, tum quod praesens in castris quotidie multos raperet. Volebat liberorum creandorum desiderio apud uxorem esse.

Haeretici Luthe. Hoc anno sicut Leodii in personas ecclesiasticas et laicos animadversum est quae cum pertinacia lutheranorum haeresim tuebantur et docebant: sic quoque ab Ordine factam est in personas sibi subjectas, ex quibus Boletus quidam clericus redditus domus Amsterdamentis in carceres est coniectus sed tandem resiquit et in fide et obedientia Ordinis vitam finivit et talis a Capitulo emanavit ordinatio: Et quia plerumque vivere solet impunita nequitia monemus omnes et singulos Piores et alias nostri Ordinis personas, ut si quos noverint Lutherana haeresi corruptos, et

propt. unam et alteram correptionem a suo errore resipiscere noluerint, omni contentione (quam in consuetudine non habemus) deposita, tales Lutherana peste infectos, ut melius devitari possint, a reliqua congregatione sancta et immaculata separent, firmis carceribus includant, ne letifero suo veneno animas Jesu Christi sanguine redemptas corrumpant et corruptos tandem filios aeterni supplicii efficiant.

D. Wynoldus E contrario multum commendatur D. Wynoldus monachus Monachus domus professor domus Echfordiae quod in medio Lutheranicorum Echfordiae commen. stabilis in fide Christi permanserit usque ad mortem, datur a constan. quam circa hunc annum appetiit.

tia in fide ea. Circa hunc annum discessit e vita D. Hermannus Lubbeck, tholica. professor et olim sacrista, Vicarius et rector ac Prior domus Antuerpiae Procurator item generalis Capitali nec non Con. Obiit quoque visitator Provinciae.

D. Hermannus Pro D. Simone Smity monacho professo domus Londoniarum. Fuso alias Lu-rum in charta anni praeteritiposito cum habentibus tri-beck olim Prior cenarium defunctorum dicat quaelibet persona Ordinis Pater D^s Antuerp. et et Ave Maria.

Conis. Provinciae. Visitatores Provinciae hoc anno ordinati D. Petrus Gas Prior domus Ultrajecti et D. Joannes Steerkhoudt Prior do-Novum penam mus Bruzellanis.

unius Pater et Ave Mense julio Bruzellae prima venerabilis sacramenti altaris pro Simone Smity mirando ibi miraculo illustrati solennis supplicatio. Locus professor domus et alii. Hoc quidem Sacramentum multis miraculis glo-Londoniarum. rificatum Bruzellanis Ecclesia in festo Corporis Christi circum-ferre solebat, inquit Molanus in natalibus Sanctorum Belgii,

Bruxellæ pri. quod ante 170 annos ex consuetudine observatum fuisse te-
ma V. Sacra. statuit informatio Episcopi jussu ante tot annos confecta. Sed
menti allatis mi. postea peculiariter innotuita est sollemnis et magnifica super
vaculo sollemnis plicatio annue facienda die dominica post 19 Julii, qua
supplicatio.

Bruxellæ celebratur S. Margareta, hanc enim solemnitatem
ad honorem Corporis Christi innotuit Domina Margareta
Austriaca filia Maximiliani, quæ anno trigesimo supra
sequimillesimum Mechliniæ obiit Belgarum moderatrix
Laudatissima. Hæc Holanus. Unde cur hoc anno post obitum
ipsius secundo fuerit incepta tantummodo? non possum
divinare nisi necessitates Europe id postulasse. Solent
autem de consuetudine antiqua ex domo nostra duo fra-
tres laici donati deferre in dicta supplicatione ^{præ}cedas.

9 Septembris diem clauit extremum in domo de Crisulto

D. Judocus Fabri de Alostæ monachus professor hujus do-
Procurator. alias sacrista Vicarius et Procurator. Seductus a quodam
mitam Hieron. non parvi nominis Eremita Hispano, qui in nostro mo-
nasterio hospitatus fuerat, cum eodem in Italiam pro-
suasione D. Ju- factus fuit clam V. P. Priore ut scribitur in libro fun-
daco discessisse dationis sub finem sed postea de hac simplici fuga vere
ab Ordine sub penitentia ostendunt tum humilis venia supplicatio,
pretextu per- quam fecit per litteras Priori et Conventui hujus domus
fectioris vite tum laudabilis conversatio ipsius in iotis partibus Italiae,
eremiticæ. ob quam meruit bis fieri Prior in domo S. Jacobi in insu-
sula de Capro, et semel in domo Padulæ. In illo Dominus
adimplevit quod per Ezechielem promissit: Convertimini et
agite penitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, et non erit

vobis in ruinam iniquitas.

Eodem die habitu monachali donatus fuit D. Joannes Brumensis
natione Suacensis.

I. Theodoricus Die 21 Octobris D. Theodoricus Persyn Prior domus Lovaniensis
Persyn Sclifensis Sclifis in patria sua existens peste corripitur atque ex eadem
Prior Domus ibidem obiit; in cuius locum omnium suffragiis electus est
Lovanii Sclifis in D. Franciscus Calemarius Edamensis professor ejusdem domus
Hollandiae mox et quondam Procurator, ac tum temporis Vicarius Ho-
ritur.

niaium. Hujus electioni opposuerunt se moniales Brugenses,
quibus egregie verbum Dei praedicavit ab anno 1525;
erat enim insignis praedicator habens singularem gratiam
concionandi, cui perpauci ea aetate potuissent comparari.

Sed Reverendus Pater eam confirmavit, plenus tamen infir-
mitatibus recessit in Prioratu usque ad obitum qui fuit

Reverendus J. Qui anno 1538. [14 Novembris Reverendus Dominus D. Guiliel-
helmus a Brussella mus a Brussella Abbas S. Amandi et S. Gudonis mortem
Abbas S. Amandi appetit, cujus intestina sunt sepulta in majori ambitu
et S. Gudonis be Cartusiae Lovaniensis inter cellas X et I, in cujus memo-
riae domo positum est ibidem lapideum monumentum, in
Brussellensium et cujus circuitu haec leguntur in laminis aereis sculpta:

Lovaniensium Sepulta sunt hic cor et intestina R. P. Domini Guiliel-
mi a Brussella, quondam Abbatis S. Amandi et S. Gu-
donis, qui obiit anno a Nativitate Domini 1532 Novembris 14.

Et regione hujus sepulchri ad murum posita est imago
seu representatio Annuntiationis B. M. V. sculpta in lapide
opere statuariao et bene depicta atque decorata cum effi-

gie ejusdem Reverendi Domini Abbatis ad rivum incisa, hoc epitaphio pariter insculpto in lapide:

In tria divisus nunc sum, qui mole sub una
Quamvis natura duplicis unus eram.

Reddita mens caelo, cor hic et viscera marcent
Ludo fovet molli cetera membra sinu.

Cum iudex aderit magnus dispersa coibunt
Et fiam reus de tribus unus homo.

Reliquerat sibi auctoritate Apostolica coadjutorem et successorem Georgium a Larins a Hechlinia: nihilominus Religiosi jure suo consueto siti cupientes Budgerum Franconis ex oppido Crudonensi oriundum in suum Abbatem elegerunt quae res magnarum illic turbarum fuit seminarium: tandem controversia sequenti anno directione et auctoritate praesulis Leodiensis ita composita est ut a conventu electus Praepositus cum certis prerogativis vocaretur, alter Abbas remaneret.

Hoc anno Conventus acquisivit Anderlaci unum florenum censualem ut patet ex epistola Scabinorum Bruxellensium de data 18 Januarii 1532.

Erardus praesul. Ineunte anno 1533 Pontifex virtutum Erardi praesulis Leodiensis Leodiensis fama permotus, eoque majoribus in rebus uti creatur Legatus cupiens, eum Legatum de latere creat, quo officio in a latere. restauranda pro virili cleri sui disciplina praclare functus est. Epus munificentiam et persecutionem Lutheranorum

reticeo et remitto lectorem ad Historiam Leodiensem.

Frater Adrianus In Gehuet monasterio ex hac vita migravit 16 Februarii Van Laren de fratre. Adrianus Van Laren de Antuerpia, qui tria vota natus ~~in~~ in emisit in statu Donato, et multis annis officium braxatoris Gehuet. et pistoris exercuit, atque domui fideliter servivit.

Item D. Judo. Præcedente anno per Capituli generalis ordinationem cum Herbos Prior cum D. Carolus Prior domus Capelle senex et jubilarius domus Capelle et inutilis ab officio Prioratus fuisset absolutus electus a fra in domo Bruu. tribus D. Judoocus Herbos factus est Prior istius domus tametsi sellensi moritur, penultimus esset Monachorum. Atqui non multos post illos dies cepit male habere, ita ut neque privatim dormire, neque publice cantare posset. Unde et in gravescente infirmitate cum accessisset Bruxellam, ut a medicis ibi curaretur. 4 Idus Aprilis juvenis adhuc circa meridiem obiit, et erat dies illa cæna Domini anno 1533, decem dimtaxat mensibus fuit Prior Convisitator hujus Provincia Prior domus Bruxella profectus erat uno die per nos Cartusiam versus antequam D. Judoocus Prior moreretur exemplo ne tam gravis prælatura juvenibus humeris imponatur.

D. Sebastianus Post mortem D. Judooci Herbos postulatus fuit in Prior. Petri poeta hujorem D. Sebastianus Petri professor ejusdem domus Capelle, temporis Prior qui tunc morabatur in domo Antuerpiensi, fuit Amotel. domus Capelle. rodamo oriundus, fuit vir doctus ac versu hecæmetro, plurimum valuit prout Cartusiasticon quatuor distinctam elogiis præfixum Hymnis Ecclesiasticis qui a Dionysio Commentariis illustrantur, ostendit. Vide Biblioth. Carru.

Viola animæ a Floruit et hoc tempore in Cartusia Antuerpiana Guillelmus
Cartusianus Antuer. de Brantegem qui præfixit disticha nonnulla violæ animæ
piensibus editur hoc anno mundi conditi juxta Hebraeorum supputationem 5487
restaurati vero 1533 recognite neque non margineis anno-
tationibus auctæ in cœnobio Cartusiensium Antuerpianorum
et porro impressæ apud Martinum Casarem in 16.

Obiit D. An. Circa hunc annum hujus lucis usum amiserunt D. Antonius
tonius de Gravia de Gravia monachus professor et olim Prior domus monacho-
quondam Conuicium ac Conuicator hujus Provinciæ.

Obiit D. Bernardus Neppis Monachus professor domus Hassiæ
Et V. P. D. Ber-hospes in domo Wesaliæ qui a Lutheranis multa perpressus
nardus Neppis est, et in loco et in opere sancto quiescit.

Cartusianus non Die 19 Julii obiit Lovanii D. Joannes Pierman sacellanus
sine sanctitatis Ecclesiæ S. Petri qui Cartusianus ibidem in suo testamento
nota. reliquit annuum redditum quatuor florenorum Renensium,
Et D. Joannes sed cum certo onere, propter quod leuius ferendum.

Pierman bene. Executores testamenti ex gratia addiderunt alium redditum
factor Cartæ quinque Renensium et decem stiferorum.

sic Lovaniensis. Cum superiore anno Clemens Pontifex ad bellum contra
Turcam gerendum, immensam auri vim contulisset suum
Vectigal clero in Rempublicam animum vere paternum egregie testatus
imponitur in fuisset, hoc anno Julii ultima ejusdem auctoritate clerus Bra-
bellum contra Bantiæ, Hollandiæ, Zelandiæ vocatus fuit ad oppidum Lo-
Turcas quod vaniense, ubi publicatum fuit vectigal sacerdotis impro-
domum nostram turn, mediocritatis omnium proventuum, qui in terris
multum gravavit. Cæsareæ suæ Majestati subjectis reperirentur. De quo
vectigali sic scribitur in libro foundationis satis lucide

et veraciter.

Anno Domini 1533 promulgata est in omnibus regnis et oppidiis Imperatoris Regisque Hispaniarum quaedam bulla Clementis Papae VII in favorem ejusdem Imperatoris concessa in recompensam et subsidium detrimetorum et expensarum factorum seu deinceps fiendorum contra Turcas. Quae quidem bulla sanctissimi taxabat omnia clerici tam religiosi quam alii ecclesiastici ad contribuentiam dimidiae substantiae omnium bonorum. Quoniam quidem anno superiore elapso Imperator venenatiter obiit copioso cum exercitu Turcae qui Hungariam occupare disponebat, nihil tamen dignum factu ibidem exercuerunt, redierunt autem singuli ad propria, nullam aut paucam reportantes victoriam; truncidarunt autem aliqui de exercitu Imperatoris aliquot Turcas: haecque permotus ratione obtinuit praefatam bullam toto clero lamentabilem. Nam tunc tenebamur obligati ad 744. Penenses, de his habes latius in alio parvo libro, addidimus autem haec iotis ne omnino videremur praedecessorum nostrorum conatus irritos facere aut deprectari nihili. Haec ibi. Sequenti anno unipilius declarabimus quomodo vectigal domum nostram gravaverit.

Henricus postea. In publicis rebus nihil sincere agi videbatur. Nam Carolo Galliae Rex ducit digresso et in Hispaniam reverso Clemens Pontifex mari, Catharinam de Gallis terra Massiliam convenerunt. Id colloquium ad diceum. turbandam Italiae pacem pertinere creditum est, Pontificis obitu tecti interceptique conatus. Catharina tantum Laurentii Medicai filia Henrico Galli filio juncta est, defun-

to postea majori suo fratre Francisco, Gallie et Scotie
Regi eos quaedam in Avernis oppida, ingens pecunia.

Henricus Anglus Henricus VIII Anglorum Rex Catharina Caroli V Impera-
repudiata Cathartoris matertera, cum qua annos 20 conjunctissime vixerat,
rina, Catalana repudiata Annam Bolenam Catharinae pedisequans ea
ducit Annam se gravidam sibi jungit et Londini 4 Calendas Junii
Bolenam. corona redimiri jubet. Ex ea nata est Elizabetha quae
sorei Mariae in regno successit.

Prior hujus cum principaliori Visitatore Prior domus
Ulbrojectinae visitavit domum Goraniensem, prout patet
ex charta ejus fragmen repertum ad edificationem
Praelatorum hic subficere placuit.

In nomine Domini anno a Nativitate Domini 1533
circa festum Assumptionis Virginis gloriosae nos fratres Petrus
et Joannes domorum S. Salvatoris extra Crajectum et
nostrae Sominae de gratia jueta Brusellam Ordinis Car-
tusiensis humiles Priores Reverendi Patris nostri Domini
Prioris Cartusiae majoris ac totius Capituli generalis au-
toritate domum B. M. Magdalene in Gorano ordinarie
visitantes invenimus S. Franciscum ejusdem domus Priorem
hyeme praeterita unanimiter et canonice electum et con-
firmatum, virum certe sapientem, doctum et religiosum
ac in utroque homine domui suae bene propositum.
Quem pro modulo nostro hortati sumus in Somino qua-
tenus pastoralis officii curam ejus humeris impositam in
se utique gravem, difficilem, et permolestam ac piis
mentibus valde formidabilem sollicito et pervigilanti oculo

attendens in ipsum summum pastorem Christum
 Iesum, qui non solum pretiosissimum sanguinem
 verum etiam divinissimam suam animam pro
 ovium suarum posuit salute, mentis intuitum semper
 figat, ejusdem se Vicarium esse cognoscat, quare necesse
 est ut ejus imitando vestigia opere et veritate oves sibi
 concreditas amare se ostendat amore sed non carnali sed
 spirituali quo animarum salus diligitur ac procuratur
 exemplo videlicet primi Pastoris Petri, qui in trina
 amoris interrogatione de pascendis ovibus sibi commisit

Triplex oves tripliciter se pascere debere noverit corde videlicet ore et
 pascenda non opere: corde eas diligendo et sine intermissione precis
 strantur. orando adinstar Moyses in tabernaculo foederis, ut vera-
 citer de ipso dici possit: hic est qui multum orat pro
 populo Dei, ore eas pie exhortando et particulariter
 increpando et arguendo; — opere vero eas sancte con-
 versationis exemplo pascat et procedat in divinarum
 laudum frequentatione, in doctrina, in integritate, in
 morum gravitate, ut merito dicere valeat: exemplum
 enim dedi vobis quod me videtis facere et vos ita facia-
 tis, nam ad emendandum efficaciora et validiora sunt
 exempla quam verba. Sic igitur cura pervigili, exem-
 plaritate virtutosa procedere semper studeat quatenus
 per haec quae ducimus fidelem se dispensatorem ac pa-
 storem comprobare possit, spiritualia cum temporalibus
 prudenter administrando, quatenus lucris spiritualibus
 insudans animarum lucra copiosa fertilitate collecta dominicis

horreis inferat, ut oves sibi commissa temporalibus non destituantur auxiliis et spiritualibus amplius augmentis quare ut in his omnibus fidelium, irreprehensibilem, et inconfusibilem operarum sese exhibere valeat volumus ut monachos omnes celatim omni mense visitet, vel eo impedito vicarius ejus suppleat vias, et de singulorum studio profectis et defectis diligenter inquireat, colloquia eorum vana et secularium nimiam familiaritatem ac quævis alia Christi amorem et dilectionem extinguentia vel impediencia rescindat et extirpet, ut sic tandem Christo judicij veniente lætus occurrat dicens: Pater sancte, servari eos in nomine tuo quos dedisti mihi, audireque mercator suavisissimam illam Evangelicam vocem, Euge, serve bone et fidelis quia super paucam fuisti fidelis super multa te constituam intra in gaudium Domini tui. Desest altera pars.

D. joannes ab Henstede Proc. moris ab Henstede prope Harlemum professor et Procurator domus Procurator ejusdem domus, habuit fratrem germanum in eadem vaniensis diem domo professum et Vicarium, erat promotus in artibus, claudit extremum in arte florandi sive pingendi plurimum excellit sicut frater ejus. Anno 1520 venit ad Ordinem, et anno 1528 institutus est Procurator: quod officium exercuit 5 aut 6 annis et hoc anno 1533 diem claudit extremum.

D. joannes de Groot senior et Groot Bruxellensis monachus senior hujus domus, qui 50 annis benefactor hujus et ultra infirmarii, Procuratoris et Vicarii officia laudabiliter ex domus mortem exiit, habuit Hissam de B. Virgine in domo Cartivice ac appetiit hoc anno ætatis sue circiter 89.

in hac Provincia. Frater ejus Cancellarius Brabantiae D. Carolus de Groot gratuito dono cellam erexit et dotavit notatam lettera T in qua obiit praefatus D. Joannes de Groot, qui et multas in vita perpressus est infirmitates. Mater vero ejus crebrius beneficiis benevolentiam fratrum captare studuit.

D. Petrus Martini Videmur quasi ludere cum sapientia Dei in hoc mo-
venit ad Ordinem nasterio qui dum unum eripit alium subrogat, nam
paucis post diebus 28 ejusdem mensis monachium apud no-
stros amplexus est D. Petrus Martini futurus postea Prior.

Anabaptistae oc- Anno 1534 Anabaptistae mense Januario Monasterium
cupant bona insignem Westfalica urbem per fraudem occupant, pulso
sterium. cum probis civibus Antistite. Eiusdem Joannem Beukelarium
sartorem Leidani Batavorum 24 Junii Regem sibi consti-
tuunt, ipsum Regem Israel, urbem vero novam Jerusa-
lem nancupantes.

Henricus VIII dam- Henricus VIII Anglorum Rex ole repudiata uxorem Ca-
natur tharinam 23 Martii die lata Romae sententia condemnatur
ac Christiana communione a Clemente VIII interdicatur.
Hinc Rex bacchante similis divina et humana omnia
jura suo in regno evertit, et supremum Ecclesiae An-
glicanae caput rejecta Romana sede sese constituit, et Luther-
anis januam in Britanniam aperuit.

In charta Capituli hujus anni scribitur obisse protector
Ordinis nostri Cardinalis tituli S. Praxedis Episcopus Portuensis.

S. Martinus Prior Item S. Martinus N. Prior domus Argentinae, qui pro amo-
domus Argentinae re Jesu Christi et Ecclesiae Catholicae defensione a Lutheranis
confessor Christi.

multa perpressus est.

Nobilis quoque ac generosus Dominus D. Nicolaus de Vasseur locum tenens Abbativillæ magnus benefactor domus Monialium prope Yornayum.

Concessit Ro. P. D. Guilielmus Bibautius ut possemus vendere domos ad satisfaciendum vectigali quo Cesarea Majestas exigebat a clero. Sequitur epistola.

Epistola Reverendi Nos frater Guilielmus humilis Prior Majoris Cartusie, ceterisque Patriis qua concedit Diffinitores Capituli generalis nostri Ordinis Cartusienois, ut proximis vende-rixa et diligenter examinata supplicatione dilectorum et aliquot domos filiarum nostrorum Prioris et Conventus domus nostræ ad satisfaciendum Domine de gratia dicti Cartusienois Ordinis prope Bru- contributioni Cæ. sellas: cujus tenor talis est, quod Cesarea Majestas a sarca Majestate toto clero ducatus Brabantie vigore bullæ Apostolicæ illi debita etc. concessa exigit dimidiam partem omnium fructuum ac proventuum unius anni, quem dimidiam partem in promptis resolvere non potestis nisi per venditionem reddituum redimibilium super bona vestra, aut certe per venditionem aliquarum domorum in civitate Bruzel- lensi situatarum. Quare pro hujusmodi dimidia parte om- nium fructuum ac proventuum vestrorum solvenda ac pro majori utilitate et commoditate Conventus vestri præscripti damus et concedimus vobis per presentes vigore privilegiorum nostrorum facultatem et consensum vendendi domos sub- scriptas in civitate Bruzelliensi situatas tanquam possessiones vobis minus utiles: ut puta domum nuncupatam tygalden hoot cum dualus domibus illi immediate vicinis versus portam

captivorum cum domo retro adjacente ad plateam dictam
 de cattestraete cum duabus domibus situatis in platea di-
 cta de forcierstrate, nec non quatuor aliis domunculis quarum
 una situata est in longa platea militum, alia in pulteria,
 tertia ad portam S. Jacobi, quarta vero in longo vico la-
 pidum versus Flandriam salvo quod soluta summa ex hac
 contributione Cesareae Majestati debita, reliquam partem dena-
 riorum ex dictorum renditione recipiendorum expendat
 ad possessiones hereditarias vobis magis utiles et non alias.
 In quorum omnium fidem, robor et testimonium hanc
 litteram sigillo nostro muniri jussimus sedente Capitulo
 nostro generali anno millesimo quingentesimo (Vigesimo)
 quarto die 9 Maii.

Ex registro receptorum et expeditorum S. Prioris Mo-
 nasterii Schutensis Ordinis Cartusienensis prope Bruxellas
 anni 1534.

Primo versocht een huys ons gegenen van heer
 Werner de Holvelegen ter overmolen om hecht Pinosguli
 effelyck de peninck achtion darraff die twee zyn affe-
 loot videlicet ----- 36 Pinosguli.

Item ontfaegen van een huys verchoet achter ons tberge
 souder den Gorick Priori viridis vallis ----- 90 Pinosguli.

Item nocht verchoet Guiljelmo den kempener supers
 certa bona nostra in parochia de Yttenbeke sitis pro
 solutione ~~taxe~~ nostre ad Imperatorem denarium ad 20
 que summa extendit se ad 240 Pinosguli.

Item nocht versocht Heester Poolant Baillet een huys

gelogen. Inde lange Bedderstrate darraff ontfaen 324 Carot guld.

Subjiciam libellum supplicem quem nostri Patres ob-
tulcerunt Imperatori pro remissione dimidie partis predictae
contributionis, ex quo nonnulla addiscimus quae ad rem fa-
cimur.

Remonstrant en toute humilité vos tres humbles servi-
seurs et orateurs en Dieu les Prieur, Religieux et Cou-
vent des Chartreux les la ville de Bruxelles comment
leditz supplicans ayent esté taxé a cause de leur por-
tion ou subside accordé à l'Empereur nostre Seigneur
par nostre Saint Père le Pape a la somme de sept
cens cinquante quatre Carolus d'or dont ilz ont payez
la moitié portant 375 lb de 40 gros monnoie de Flandres
Hospitès plus con- la linc laquelle somme leur seroit impossible payer tant
sumunt quam con. a cause de la grande charge qu'ils ont de l'alimentation
ventuales. et entretènement de leurs religieux, maison, et des hospitez
qui y surviennent journellement qui couste plus que l'a-
limentation desdits religieux comme de l'entretènement du
service divin et aultrement en plusieurs et diverses manieres
a laquelle cause ils se trouvent chascun an à l'arrière
plus de deux cens florins, tellement que souvent leur con-
vient faire emprunte pour subvenir a leurs nécessitez.
Or est qu'il ait pleu a ladite Majesté par ses lettres pa-
tentes datées du 11 jour de Mars 1530 veriffiez en vos
finances et pour les causes y contenues donner et accorder
ausditz supplicans la somme de mil. lincs dudict paris
en aumosne sur et tant moins des xxxiii Carolus d'or que feu

Testamentum Phi. le Roy de Castille vostre père, que Dieu pardoit par
 son testament a ordonné estre distribuez en aumosnes et oeuvres
 pieuses. Pour desdites mil livres estre payez par le seigneur de
 Licherche thresorier de l'Espaigne en quatre années lors advenir
 par egal portion, qu'est chascun an deux cens cinquante
 livres, dont la premiere année est escheute au jour de Noël 1531
 ainsi que par ledites lettres appert plus à plain desquelle la
 copie est icy attachée. Et combien que leditz supplians ayent
 faict plusieurs diligences vers le S^r de Licherche pour estre
 assignez et payez dudit don sont escheuez trois termes,
 et le 4^{me} escheura au Noël 1534. Néanmoins ledit S^r de Licherche
 s'est toujours excusez disant qu'il n'at argent, et ne les sau-
 roit assigner au grand regret desditz supplians, lesquels
 sont sommés par le Receveur de Bruxelles pour payer le
 second terme de ledite portion dudit subside et les veut
 exécuter. Parquoy ils supplient tres humblement à vostre Ma-
 jesté en regard que ledit Monastere est de la fondation de
 feu Monseigneur le Duc Charles vostre ayeul lequel et autres
 Messieurs vos précédésseurs que Dieu pardoit ont eu sin-
 guliere zèle et dévotion plaise à vostre Majesté faire rabattre
 ledit second terme du subside montant a 385 Carolus sur
 et tantmoins desdites mille P^{is}, et leur assigner et faire payer
 de ce que leur est et sera d'eu pour la parpaye d'icelle
 somme à leur sorte et contentement et priant Dieu etc.

Anno 1532. Consilarii Regis petierant Registrum pro-
 ventus domus, et nostri bona fide dantā plus exigerunt, rursus
 anno 1543 supplicantes dabunt statum et declarationem suo-

rum bonorum, ut de eis disponatur secundum quod rationi consonum videlicet, neque amplius isto anno quam 50 floreni defalcati fuerunt. Invenio adhuc annorum 1533 et 1534 supplicationes huiusmodi sed puto ad aliam taxam pertinere. His demissis cum D. Priore proficiscamur Ultrajectum.

Supplicavit cum hoc anno 1534 V. P. D. Petrus Zas de Crajecto Prior ibidem 16 Monachis Prior ac Visitator Provinciae cum toto conventu (scilicet Dominis Berdomus Ultrajectina nardo de Vtesalia seniore, Cornelio de Crajecto, Cornelio de Reverendo Patre ut Muderberch sacrista, Florentio de Monikedanis, Judoco de provent celebrare Geerdaniis, Nicolao de Haerlem Vicario, Theodorico de Amsterfeetum Transfigu dam, Willibrordo de Middelburch, Rodolpho de Cudennater rationis jesu Christi Adriano de Uterveerd de Gorcum Gaspero de Amsterdama, Loeffrido Lantscroon de Crajecto, Jacobo de Ybledam, Gislebert Putemberch de Crajecto Procuratore, Ysbrando de Amsterdama, Everardo de Villa, ac Nicolao Vleso) supplicationem quamdam per praedictum Priorem tunc ad Capitulum iterum R. P. D. Guilielmo Sibautio Priori Cartuise ceterisque Diffinitoribus Capituli generalis ejusdem anni transmiserunt humiliter postulantes, ut annis singulis in futurum liceret eis sub sexta die Augusti solemneriter celebrare festum transfigurationis Domini Salvatoris et Patroni sui cum candelis et refectorio sub officio diei (per quemdam ex nostris (Otudibdoah) de voluntate Prioris nostri) ad hoc specialiter de novo capulato, (sed notandum Calixtum Papam III anno 1457 instituisse festum Transfigurationis jesu Christi ad 5 Idus Augusti ob victoriam de Mahometis anno 1456 eo die acceptam, atque etiam offi-

eum commosuisse. Unde hic Religiosum domus Ultrajectina
 aliud fecisse non est putandum quam dictum officium
 nostro cantui accomodasse aut descripsisse.) Quod quidem
 Capitulum officium predictum cuidam Diffinitorem
 examinandum tradidit, et ad instantiam V. P. Prioris no-
 stri (qui ejusdem Capituli Diffinitor extitit) supplicationi
 nostrae gratiose annuit, et sigillo domus Cartusiae ad
 perpetuam rei memoriam roborari mandavit. Igiter
 Celebrissime in eodem anno quo supra, die sexta mensis Augusti peri-
 choatur ab Epi- mum hujus solemnitate festum celeberrime fuit inchoa-
 scopo et Abbati- tum cantante solemnissime in Pontificalibus Missae offi-
 bus officium praecium Reverendo in Christo Patre et D. D. Laurentio Epi-
 dictum Cronof- scopo Chronensi pro tunc suffraganeo Crajetensi et eidem
 quationis in cla- Missae decentissime servierunt R. R. P. P. et Domini Do-
 mo Ultrajectinae. minus Mathias de Goch Abbas S. Pauli Crajetensis, et D. Jo-
 annes Verborch de Crajeto Abbas S. Laurentii in Costhooek,
 quorum primus Diaconi sequens vero subdiaconi officia
 venerabiliter impleverunt. Missae quoque praedictae in-
 terfuere, et nobiscum cum predictis Reverendis tri-
 bus Dominis ac eorum Capellanis in refectorio comede-
 runt in primis spectabilis Dominus Bernardus de Du-
 ven balivus Johannitarum in Crajeto. Item Venera-
 biles Patres D. Joannes Prior domus Bruxellae Convisitator
 Provinciae nostrae, et D. Lambertus Prior domus Amsterdammensis
 qui die precedente actum. Visitationis domus nostrae im-
 plexerant. Nec non D. Joannes Gaeff de Amsterdam Prior
 domus Hollandiae ac D. Joannes Arnoldi de Crajeto Prior

domus Monachorum profusus domus nostra (Ultrajectinae scilicet).
 Insuper V. P. D. Martinus Prior Cisterciensium in Guelstey,
 D. Arnoldus confessorius Monialium Conventus Chendael
 ac D. Wilhelmus Punt capellanus ejusdem Conventus et Ma-
 gister Anthonius de Ameronge canonicus Ecclesiae Trajecten-
 sis. His omnibus sociatus erat egregius ac circumspectus vir Ma-
 gister Poutghocus Verkers de Craeyto Caesaris Majestatis in
 curia Trajectensi consiliarius vigilantissimus.

Cometes Hense julio dicitur cometes exortus in multam subse-
 quentes mensis partem caelo haeret adfixus.

Successio Pon- Clemens VIII Florentinus Juliani filius, Leonis X Patruelis
 tificum. rediens a nuptiis Catharinae de Medicis (Henrico Valesio
 Francisci Regis Galliae secunda genito nuptui datae) in
 Vaticano exersit 7 Calendas Octobris anno aetatis 56 mense
 decimo, die septimo. Non habuit ^{plus} quam Ercenarium. Praefuit
 annis 10 dies 7. In ejus locum electus Paulus III Alexander
 Farnesius domo Romanus coronatus 3. Novembrii. Hic indicit
 Concilium Tridentinum, quod dum bellicis motibus
 impeditur 9 Antiochites spectatae eruditionis et vitae integri-
 tatis legit, quibus interim reformandi cleri rationem con-
 stituendam mandat. Hic quoque confirmavit Societatem
 Jesu.

Illud rerum observatores divinarum haud sine causa
 notarunt hoc ipso anno idem. Sub tempus quo Angli-
 canum ab Henrico VIII inductum est schisma, ejus Ordinis
 jacta semina, qui non solum praecipua se religione
 voti Pontificii dedicaret obsequiis sed etiam frars esset

maxima inter rem impiorum et fraudes fidei Catholice in
Anglia sustinenda.

F. Lucas Everberghe Apud nos fato concedit 3 calendas Decembris Frater Lucas
donatus hujus Everberghe Donatus et portarius nostri monasterii fidelis minu-
domus et benefa. ster.

etor domus Lova. Lovanii obiit Rconomus Illustrissima Domina de Chervia
niensis Paem. cognomen Paem, alias Pamel, qui quoad vixit semper
fuit erga nostros ibidem Cartusianos valde addictus mul-
taque eis ac varia prestitit obsequia, ac in testamento
reliquit eis semel 30 Benenses fuitque in majori eorum
clauetro sepultus inter cellas C et D. Epitaphium ejus
et alterius nomine Stephani dabitur anno 1539.

Anno 1535, ob receptas Polymani Curcici legatos Gallus
male apud Germanos audit, quamobrem missis Calendas
Februarii anno 1535 ad Principes Imperii litteris sollicitis
sed non solide se excusat.

Carolus Cæsar Carolus V mense Aprilis cum exercitu in Africam
Cunetanam trajicit, et Cuneto urbe atque arce Galata captis
expeditionem Hariadenum Barbarorum cum suis copiis pro-
feliciter suscipit fligit, et muleanem regem restituit sibi que victo-
rialem facit servos christianos qui viginti millium
numerum superabant, liberos reddit.

Cartusiani Martyres Per id tempus nostri Cartusiani Londinenses in Hen-
in Anglia et primi xici VIII Regis iram incurrerunt quod nolent cum caput
qui pro Primatu S. Anglicane Ecclesie agnoscere atque 4 Maii V. P. D. Joannes
Petri et successorum Houthon Prior Cartusie Londinensis nec non Visitator Pro-
epus montem subierunt.

vincia Anglicana, P. Robertus Laurens professor ejusdem loci
 Prior vero domus Belle Vallis et P. Augustinus Webster
 professor domus Schene Prior domus Visitationis B. Mariae,
 horrendis afficiuntur suppliciis, suspensi primum laqueo,
 postmodum vini exenterati, cum eis Reginaldus Doctor
 Brigittensis Monachus et Hailus presbyter. Et hi sunt
 Protomartyres Angliæ qui mortem subierunt quod Pon-
 tificis Romani Primatum tuerentur et confirmarent,
 novaque Comitiorum decreta quo jubebantur iureju-
 rando affirmare Regem Ecclesie supremum esse ca-
 put contempserunt, quos postea tam Religiosi non pauci
 ex eadem Cartusia Londinensi, quam alii aliorum ordi-
 num et sacerdotes saeculares ac laici subsecuti sunt in
 primis Roffensis Episcopus ad 10 calendas Julii et Morus
 Cancellarius 7 Julii capite plexi sunt. Et quidem Joannes
 Ganderus anno præcedenti septem martyris affectos, Livore
 narrat, sed maxime ob hoc quod Regem redarguerent
 ob adulterium, et Mariam Catharinae filiam legiti-
 mam pronuntiarent. Ob quam causam etiam Venera-
 bilis Prior D. Joannes Houthon carceri mancipatus fuit,
 sed postea sub conditione suis redditus majorem mar-
tirii titulum expectavit, Primatum S. Petri et successorum
 ejus libere confitens hoc anno primus, ut dicit, mortem sub-
 iit. Intimatum enim erat Regi quod Prior cum conventu
 illius domus præparabat se (reconciliatione mutua, preci-
 bus et sacrificiis) ad revertendum (decretis Parlamenti, quibus
 jubebantur obedientiam Domino Papæ abrenunciare, et ipsum

Regem caput Ecclesie agnoscere, propter quod nimio fu-
 rore agitabatur, sed hinc Martires hi maxime illustres eva-
 serunt, quod omnes exemplo praeiverent, famaue constan-
 tia mundum repleverint, sed Deo sit laus, qui suorum
 militum sors, corona et praemium est. Quod etiam Pan-
 derus non tacet sed hoc disertis verbis profitetur, ait enim:
 Animadvertit Henricus quam plurimis indicibus bonorum om-
 nium animos vehementer abhorere ab iis quae faciebat,
 et quo quisque erat vir melior ac religiosior, eo alienare
 animo ab eisdem esse. Sciebat autem in regno suo tres
 esse Ordines Religiosorum hominum, qui praecipua laude
 regularis observantiae, praeter ceteris omnibus florent; summa-
 que inde auctoritate apud omnes valerent: Cartusiano.
 Cartusiani primum nimirum S. Brigittae, et divi Francisci de observan-
 tia: hos ergo primos aggrediendos statuit, ut illis debella-
 tis facilior esset de ceteris victoria. Sed et in hoc ipso mi-
 rabili apparuit suavissimaeque Dei providentia, ut
 ab his sanctissimis viris initium faceret, quo et ipsius
 Cyprani major esset confusio, et ipsorum Martirum
 cum clarior triumphus, tum illustrius etiam pro
 veritate testimonium.

Quo penduntur
 in habitu religio-
 so.
 Sententia mortis accepta educebantur ad patibulum
 eo habitu, quo in monasteriis utebantur; nec enim Hen-
 ricus tantum religioni tribuendum existimavit, ut ex
 legum Ecclesiasticarum praescripto vel gradu vel habitu
 ante supplicium privandas curaret, sed iis qui Deum
 diligunt omnia cooperantur in bonum, quamvis hoc majoris

ignominia causa actum sit, Deus tamen permisit ad majorem Martyrum gloriam, non enim ut fures et latrones patiebantur, sed ut boni Religiosi. Unde si secus factum fuisset majori tristitia affeēdos putassem.

Atque hoc quidem terrore existimaverat Henricus cum ceteros clericos tum maxime Cartusianos Londinenses a sua constantia dimoveri posse; ad eum enim finem et Prioris Londinensis occisi membra, ut a reliquis cernerentur.

Henrici nequitia in ipsa Monasterii janua affigi jusserat; et viros duos seculares ex monachis profecerat qui tanquam superiores partim blanditiis partim minis juniores Monachos depravarent. Sed cum isti non proficerent, dicerentque seniorum quorundam Religiosorum exemplo juventutem impediri, ne Regis voluntati consentiret, Rex illos affligendos ac tollendos censuit. Unde ad 14 Calendas Junias alii tres Cartusiani sacerdotes Uulfridus Widelmorus, Guilielmus Eames et Sebastianus Kudogatus, cum prius per dies 14 continuos erecti stare coacti essent, injectis ad collum, ad brachia, ad crura circuitibus ferreis, ita ut ob nullam omnino causam loco unquam dimoverentur illustre fidei testimonium dederunt. Vimineis enim cratibus injecti per plateas Londinenses usque ad ultimi supplicii locum pertractati, postquam laqueo ad breve tempus suspensi fuissent, mox vivi demittebantur, tum autem carnifera pudendis precibus et flammæ traditis, pectus et præcordia gladio aperuit visceraque evulsa in præpositum ignem conjecit; demum capite abscisso, reliquum corpus in quatuor partes dissectum.

illaque partes elixas variis in locis a populo expectandas suspendit.

Suo adhuc suspens. Cum Joanne autem Rocestrio et Jacobo Vuannertio
 ni anno 1537. (ipsis quoque Cartusianis) tam gratiose dispensatum est,
 ut simplici suspendio in civitate Eboracensi 5 Idus Maii ad
 celum commigrarent anno 1537. Suspensi enim cathenis
 tam diu in patibulis haeserunt donec omnia ossa decide-
 rent.

Decem in carcere Sed cum ne hac quidem ratione Henricus voti
 extincti. sui compos fieret, decem adhuc alios in teterimum car-
 cerem conficiendos curavit, tantaque savitate inter ipsos
 latrones tractari jussit, ut non multo post universi
 unico superstite, fectore et fame extincti fuerint, quod
 cum ad crucelium perlatum esset, indoluit homo
 crudelis quod sic evasisset carnificinam quam de
 ipsis cogitaverat, magnoque juramento affirmavit
 illud sibi contigisse ingratisimum, quod tam facili
 mortis genere perirent. Hi autem erant Richardus
 Berus, Thomas Grencus, Joannes Davi, Thomas Jonsonus,
 et sex Conversi Guilielmus Grenuodus, Thomas Lehibanus,
 Robertus Falteus, Gualterus Peronus, et Thomas Bedingus
 professi omnes Cartusiani Ordinis. Decimus vero Guiliel-
 mus Hornus, qui ex sancto illo numero superfuera, Be-
 Guilielmus Hornus gis jussu ad patibulum pertractus pridie nonas Augu-
 novissimus Martij. sti (alias 4 Novembis) eodem genere mortis, quo primi,
 anno 1541. certamen absolvit anno 1541 post quadiemium in carcere
 transactum. Ac de Cartusianis quidem haecenus; quanquam

enim non omnes eodem die vitam finierint tamen quos eadem fides et religio conjunxit, visum est oratione mea non debere separari. Hæc pleræque Nicolaus Gauderus Doctor Anglicus de schismate Anglicano. Vide tractatum Mauritii Chancæi qui fuit professor ejusdem domus Londinensis.

Quod factum, quam gloriosum sit et a Divinitate dispositum cum D. Ambrosio (serm. 73) advertere: Semper Laus eorum. enim Deus quos eligit, hos victores subvectione sublimi in aulam regni celestis inducit, hos in phalanga suspensos totius non homines sed Angeli in celum propriis humeris exercent.

Miraculum. S. Gregorius hom. 32. in Evang. narrat duos Martires habitus peregrino et monastico matronæ cuidam Religiosæ apparuisse, cumque illa eis de more elemosinam offerret dixerunt: Tu nos modo visitas: nos te in die judicii requiremus, et quidquid nossumus præstabitur tibi; similem operam promississe et præstitisse hoc sæculo Cartusianos Martires sub Henrico VIII Angliæ Rege matronæ cupiam agonizanti quæ eos in carcere elemosinis omnique obsequio juverat ab Anglis viris omni fide dignis audire et narrat Cornelius Cornelii à Lapide socius in Deut. cap. 66. Hanc autem fuisse aviam R. D. Casaris Clement decani S. Gudulæ nostri patres Angli mihi asseruerunt. De Cartusianis Monachis sub eodem Henrico Martirio affectis hoc etiam miraculum circumfertur, quum corporum in quatuor partes dissectorum celeberrimis urbibus locis suspensæ essent toto trimestri nulla in omni putre-

simis indicia apparuisse quasi non mortuæ sed vivæ
carnes essent.)

Raymundus Raymundi lapis.

Non est mirum, si horum nomina in chartis Ca-
pituli non inveniuntur quia omnis communicatio per lit-
teras cum Pontifice Romano quæve ministris extra An-
gliam degentibus sub pena lese Majestatis prohibebatur.
Quo factum esse scribit Erasmus, ut quasi sub omni lapide
dormiat scorpions, ita nemo Anglorum ausus est deinde aut
quidquam scribere, aut ab externo quocumque litteras
accipere. Quod discrete profetetur D. Mauritius Chancelius
in præfatione R. P. Joannem: Reverende Pater, inquisiens,
de eorum vigilia et somno paternitatem vestram certio-
rem reddere queræpretium existimavi, nam ex quo altare
illud sacrilegum erectum est in Bethel ut ultra
non ascenderemus in Hierusalem ne cometeremus ad Do-
minum nullus ex cognatione nostra de eorum obitu
vobis quidquam significavit, quippe qui nec ausi
fuimus, et nobis insidiatores undique ne quid tale face-
remus erant positi. Quid est ergo quod Holanus in
questione Quodlibetica querit utrum liceat pro Mar-
tyribus nostri sæculi orare; probat quod sic et confirmat
exemplo nostri Ordinis, qui pro Martyribus Angliæ preces
sicut et pro aliis defunctis instituit. Unde illud collegerit
nescimus, nisi ex charta anni 1538 in qua pro quibusdam
personis Ordinis nostri quorum nomina præsentis chartæ
non inscribuntur fiat unum Tricenarium, suspicor

autem de Martiribus his intelligendum esse, nam precedenti anno decem illi Christi confessores in carcere summum sancto-
rum acceperant, et hoc anno in carta suppressitum nomen
Regis Angliae, pro quo singulis superioribus annis solebat
injungi Missa de Spiritu Sancto sicut et pro aliis Prin-
cipibus Christianis, tulerat quidem Pontifex sententiam excom-
municationis sed usque ad annum 1538 distulit executionem
et publicationem.

V. P. D. Judocus Hessius Prior domus Euphordiae in sermo-
ne ad fratres congregatos in Majori Cartusia ex praeteritis
calamitatibus hanc majorem futuram, et multarum domo-
rum desolationem recte conficit. Dicit enim: Quomodo
enim superioribus annis Bohemis ab obedientia Ro-
mana Ecclesiae deficientibus, Monasterium horti Mariae nostri

Ordinis ad Pragensis civitatis suburbia in profanas reses
V. P. D. Judocus transit: ita in praesentiarum nostrae Religionis calamitates
Hessius deplorat, multo graviores per Lutheranam factionem istam im-
miserabilem statimere videtur. Aliquot enim caenobia nostra vorax flam-
mam Ordinis ob infamiam vertit in cineres: alia velut umbraculum in vi-
tareses et sehi-nea, aut tegurium in cucumerario suis habitatoribus
smata quae Eccle orba fluctuant. Nonnulla quatuor senes monachos et fra-
tiam dividebant: tres plusquam duodecim aliasque Dei cultores ali-
mentare valebant. Nunc autem patrimonium illud Chri-
sti quatuor aut quinque (veluti animalia ad comessandum
nata) prodigunt. Commistique inter gentes quid fa-
ciant et quid loquantur turpe est dicere. Satis fore
arbitror omni qua poterimus providentia curare ne sequat

superest pars sincera in corruptionem perturbatur. Venit enim hora et nunc est ut uirobentur electi. Multi quidem ad Cartisianam militiam vocantur, attamen non omnes legitime certant satagunt non omnes (ut inquit Petrus) per bona opera vocationem et electionem suam certam facere quum tamen nemo coronandus sit, qui legitime non certauerit. Subiicit et sententiam notatu dignam.

Sententia notata
digna

Non enim loco sanctificatur homo aut dignitate, sed vite sanctiorum et innocentia cordis; neque sanctorum filii sunt, qui loca sanctorum tenent, sed qui exercent opera eorum.

Hoc anno electus est V. Antonius tituli S. Marix trans Tyberim presbyter Cardinalis de S. Severino in Protectorem Sudinis.

Ordinatum est in Capitulo per totam Prvinciam ut trinus missus fiat circa meridiem sicut moris est in secularibus Ecclesiis in memoriam passionis Domini-
ce. Edita et approbata sunt officia in Cartisia hoc anno 1535 pro volentibus celebrare festum S. Anne, que postea anno 1540 imperata fuerunt.

Gabriel Officiarius In Cartisia nostra ter Schust vitam cum morte pigneros huius commutavit D. Gabriel Officiarius, cuius parentes reliquerant domus vita de domo 24 Pecenses vitales et 6 modios siliginis et 4 Conon-
longitur. ses ad vitam.

Voleram subungere collationem de Corpore Christi quam habuit hoc anno V. P. D. Judocus Hessius pridie Facra.

menti, in qua solide et succinote presentiam Christi in Eucharistia edocet et suos confratres in fide confirmat; sed quia impressa est et alibi descripti heritatis causa super sedeo alius valde miratus fui claram et solidam ejus doctrinam.

Obitus R. P. Gui. 24 Julii migravit in caelum, ut pie credimus Reverendus Wilhelmus Bibautius. admodum in Christo Pater noster D. Guillelmus Bibautius Prior Cartusiae et generalis Ordinis, qui fuit professor domus Gandensis et Prior quondam domus Hollandiae nec non Visitator hujus Provinciae, reliquit ingenii et pietatis suae monumenta sermones capitulares quibus utimur, quas laudavit eum et curavit imprimi D. Judocus Hessianus et epistola liminari epistola parvae data ad successorem ejus R. P. D. Joannem Gaillardii tunc data ad sue ipsum laudavit, quam hic describam, quamvis ex ea accessorem ejus R. quid superius deprompserimus.

P. Joannem Gail. Reverendo in Christo Patri ac Domino Joanni Gaillardii quae hic Majoris Cartusiae Priori vigilantissimo, et totius Ordinis ejusdem describitur. Monarchae frater Judocus Hessianus Cartusiana domus in Exphordia Prior S. D.

Non me fugit multos, ut humano generi opitularentur, et nomen sibi ex hoc pararent multa ingenii sui monumenta reliquisse. Cum enim alia vetustate deficiant sola litterarum monumenta et aeterna sunt, et mortalium res aeternitati commendant. Nihil sane aeque humanum est, atque alteri prodesse. Quomodo enim melius civium castis publice privatimque nisi ab homine adjuventur? Hujusmodi igitur viris de humano genere bene meritis templa dicata, aere

erecte, statua consecrata fuere. Deuid igitur Guilhelmi Bibauti
 singularis viri laudibus par referemus! Qui Flandria honesto
 et splendido loco natus fuit: puerque admodum, cum
 vix annos 9 natus esset parentum studio et diligentia
 Lovanium (ut ibi litteras disseret) est missus. neque enim
 vel id etatis propter summam ingenii docilitatem imma-
 turam censebant, qui in celeberrimo illo litterarum domicilio
 politioribus disciplinis animum excoleret. Celeriter vero omnibus
 artibus quibus puerilis etas imbrui solit ita profecit, ut aqua-
 les suos omnes Doctrinae laude longe preestaret. Ingenio aceri
 et vehementi praeditus, memoria vero tanta fecit, ut ad
 ea tollenda, quae animo semel incedissent diuturnitas
 Chellogia studii temporis vix aliquid valeret. Chellogiam, et eos scriptores
 praecipue affectus, qui de divinis rebus tractant omni etate coluit. Idque
 putavit hominis esse christiani non in senectutem, ut
 maxima pars hominum facere solet, hoc studium differ-
 re: sed quotidie addiscendo, in eo procedere. Ad haec
 Temperantia ejus adjuvabat Temperantia summa in victu, et in omni
 summa in victu vita, ut voluptatibus, quae apud ceteros ejus praesertim
 etatis magnam partem temporis sibi vindicant, nullum
 Germanos capitula omnino tempus daret. Cibi et potus erat parcissimus, summo
 parum indulgebat; reliqua genera voluptatum summus
 ille ardor in studia litterarum ita restrinxit ut nulla
 prorsus in eo aliarum rerum cupiditas appareret. Quam
 vero doctrina et eloquentia, sermonis elegantia, verborum
 pondere, sententiarum gravitate inter hujus saeculi scripto-
 res praestiterit, ejus orationes ad venerabiles Patres Cartusie

Epis patria.

Palustria.

Chellogia studii temporis vix aliquid valeret.

Germanos capitula
res. quales.

testantur, in quibus interdum sedate animis more labitur,
modo parum assurgens modo sine ulla salubris quasi tor-
rens pro rei qualitate decurrit incitatio. Quam fluunt
suaviter hujus orationes, quam est hic nihil coactum, quam
sunt omnia facilia, nihil hic durum, nihil scabrum, ni-
hil teneosum. candidus est argutus, latinus. Adulta jam
aetate ad summos quidem honores et dignitates pervenerat

Deusititur quis beneficio Principis, cuius liberos mira dextertate ut litteris; ita
Princps. bonis moribus ad humanitatem instituerat. Verum ipse

putans tempus adesse, ut animae etiam suae consulere,

Spem honorum speretis divitiis, speretis honoribus in quibus summum bo-
quam ipso jam num mortales collocant, relicta dono reliquae patris
adeptos spernisse soli Deo placere desiderans sanotae conversationis habitum
magis putarem. querens, Cartusianae familiae se addidit cuius sodaliteti

summus Monarcha non longo post tempore factus, nullis

Laborat Ordinem vigiliis, nullis laboribus pepercit, ut Ordinem nostrum a
ab haeresi im- variis, et jam pridem damnatis haeresibus et vartum et
munem serrare tectum servaret. Ille tam sanotus post longas sudores pro

communi Ordinis utilitate statim ab actu Capituli specialis
ita repente concidit totus, nullam ut jam suae salutis
spem reliquam ostenderet, quod pius Pater ut semper
cautissimus intelligens, nihil prius habuit, quam ut animae
medicum accerseret, cui detectis tota vita noxiis Christiano

Sacramenta vitae confiteretur. Statim a sacris confessionibus cum Vene-
Ecclesiae proxit. sabiles Patres cum F. F. Sacramento adesse senserat:

sublevans ipse se quantum poterat, atque animo cor-
poris imbecillitatem suotentans, supplex ac lachrymans in

Humillima et hæc verba protulit: Tu me, inquit, piissime Jezu, tu ne summe compunctissimum hunc servum dignaris invidere. At quid dixisti oratio ejus servum? imo vero hostem potius et quidem ingratisimum, et Christum in qui tantis abs te cumulatus beneficiis nec tibi dicto unquam audiens fuerim, tuam toties Majestatem læserim, quod ego per illam, qua genus omne hominum complectens charitatem, quæque te cœlitus ad nos in terram deducit, nostræque humanitatis circum involucris, quæ famem, quæ sitim, quæ frigus, æstum, labores, irrisus, contumelias, flagella et verbera, quæ postremo etiam mortem crucemque subire te compulit. Per hanc ego te salutifer Jezu, queso obtestorque avertas faciem a peccatis meis, ut cum ad tribunal tuum consistero qui me jam dudum citari plane sentio, non mea fraus, non mea culpa plectatur. Sed tuæ crucis merito condoletur, valeat, valeat in causa mea sanguis ille tuus, Jezu, pretiosissimus, quem pro asserendis in libertatem hominibus in ara illa sublimi nostræ redemptionis effudisti. Hæc dictis corpus et sanguinem Dominicum plenus jam sanctitatis ac divina quadam Majestate verendus Sancte moritur. accepit. Post illa contemplandus aliquandiu in pace quiescit, et vere ut speramus, de hac valle lachrymarum ad gaudium transit angelorum. Ut tam sancti Patris futuram tuæ Reverendæ Paternitati nuncupare congruentissimum duxi, ut quem multis alioqui nominibus amore prosecutus es, in ejus locum suggestus idem jam sacrum volvis, quod olim ille. Hoc igitur divinum memenculum accipe,

et cum tibi per occupationes licebit, lege Guilielmoque nostro
sanctae memoriae bene precare. Vale Reverende idemque
charissime Pater cum sancto fratrum tuorum collegio quo-
rum precationibus Christo Opt. Haec. commendari cupio.
Ephordia, ex aedibus nostris Cartusianis, 13 Calendas Julii,
anno a Christo nato 1539.

Hos etiam sermones descripserat D. Levinus Ammonius
et dedicaverat V. P. Petro Gassio Priori domus ultrajectinae
et visitatori Provinciae cujus epistole dedicatoe fragmen-
tum modo in addituli superius anno 1521, quod restat subjungamus. Quo
officio Prioris quidem in officio quam modeste, fuste pieque se gesserit,
Cartusiae et Ge- quam creber in precationibus sublimis in contemplati-
nerialis Ordinis se nihil, quam comis et humanus erga fratres, quam beni-
gus et clemens erga delinquentes, denique qualis quantus-
que fuerit in omni sanctitate et exemplo bonorum ope-
rum testantur qui cum eo una et sub ejus magisterio
vixerunt. Is itaque biennio ferme quam de hac luce migra-
ret hosce sermones in concilio fratrum de more recitan-
dos, in quibus sui memoriam posteris reliquit, ad suae pro-
fessionis primam illam juxta Gandavum (Valloni re-
galem dicunt) domum misit. Insuper misit duas ima-
gines pictas quae palmae magnitudinem non excedant, in
Venia missa quibus ejusdem R. P. Guilielmi Bibautii effigies ad rivum
ad domum depicta est flectens genua ante D. Virginis iconem quas tanti
professionis. fecit felicio recordationis D. Jacobus Dionysius Prior ejusdem
domus Gandensis et visitator Provinciae nuper defunctus, ut eas

argento includi et deaurari fecerit.

Ab omni ostentatione. Pergit Ammonius: Erat sane ingenium illud felix alioqui
 natione alie. facundumque et quod majora velle et efficere poterat, si ita
 nus. constituisset; sed ita omni ostentationis alienum, ut se suaque
 elevarit, ac aliorum comparatione plus satis dejiceret. An alia
 scripserit incertum habeo, certe haec in lucem nihil pro-
 Anno sequenti dicit, etc. Haec ipsa egregie confirmat D. Theodoricus a Loher a
 1536. stratis in epistola qua dedicat sermones Lanspergii in praecipuis
 sollemnitatibus R. P. D. Joanni Gaillardii sic aiens: Ad hujus
 sermonum impressionem jam pridem hortatus fuerat me Re-
 verendissime Pater divae memoriae D. Guilielmus Ribautius domus Ba-
 colligitur non foris Cartusia, imo et Ordinis Prior Generalis, vir usquequaque
 fuisse Ca. doctissimus, utpote qui olim haud infimorum principum in
 soli aut suae litterariae praeceptor fuerit atque morum institutor. Hic
 premorum enim qua erat tam modestia quam prudentia singulari
 Principum praeditus, hortabatur, ut post laudatam operam, quam haec
 pedagogum. nus de suo jussu in evulgandis Dionysii nostri operibus
 navarimus, si aliquando ad manus mihi sermones venirent
 jussit typis idonei diebus maxime festivo post Primam fratibus legendi,
 mandari operis typis excusos per varia divulgarem loca. Totiusset idem cujus-
 Dionysii. modi postulabat sermones praestare utpote quos jam olim
 magna cum laude declamaverat; at humiliter superatus
 Nolit se vi- quantumcumque a me interpellaretur, volebat se vi-
 rente quidquam rente operum suorum quidquam in publicum ire, qua
 operum suorum jam nunc post felicem eius mortem evulganda affectuose ut
 evulgare.

commune bonum exprostatimus quod in aliorum desiderabat
 Quare non sermonibus. Certe modus qui in declamando a plerisque
 placere. Q. observatur ubi singuli per ordinem in festis prædicant,
 P. Bibautis sermon admodum placuit eidem, propterea quod fa-
 mones proprio cile contingat aut ledere aut laedi, ubi etiam ledendi
 mente compositos. defuerit animus, dum infirma mentes contra se atque
 singuli per orisui suggillationem putant dictum, quidquam forte
 dinem decla. in reprehensionem contigerit dici vitiorum, putabat igitur
 marent: rectius alienum legi sermonem, qui erudiret simul
 ac vitia castigaret absque hac pungendi suspitione.

Præfatiuncula Describam præfatiunculam quam præfixit sermonibus
 in sermones ea. suis capitularibus pro Cartusia. Sermones istis scripti in
 pitulares Car. Capitulis monachorum a venerabilibus Patribus Cartusie
 tusie. sunt recitandi in solemnitatibus quibus ex Statutis nostri
 Ordinis. sermo debetur capitularis. Quia licet breves sint ac
 tali auditorio non satis respondeant, vel aliqualem tamen
 utilitatem afferre poterunt. Cum in hanc recitandi
 legendique uniformitatem doctiores se humiliant, sibi
 meritum, aliis vero sua humilitatis parant exemplum.

Scriptores non illi vero pro divini numinis unctio et ingenii sui felici-
 prohibet sed citate aliquid lectu dignum scripserint, hoc fratibus suis
 potius animat. cum charitate non solum solemnibus, sed singulis die-
 bus legendum ac transcribendum humiliter communicent.
 Illorum etiam verecundia hic prospicitur, qui ad com-
 ponendos sermones sensus non habent satis exercitatos. Quippe

qui in hoc libello paratum semper invenient, quod for-
 Quomodo pro taosis cum rubore aliunde quaeritarent. Legantur autem eo
 nuntiandi modo quo nobis in communi refectorio edentibus sacra le-
 sint sermones etia pronuntiatur. Nam capitularis locus refectorio non est
 et hic forte reverentia inferior, ut quemadmodum in cantu Eccle-
 primo pia siastico omnis mundana vitatur a nobis curiositas; ita in
 scribitur. pronuntiandis sermonibus his apud nos permaneat Cartu-
 siana simplicitas.

Quid compis. Sancte quidem et recte sunt haec a sancto viro instituta,
 lator censeat non carent tamen aliquo defectu sicut fere omnia humana,
 de hoc instituto nam per haec remissiones evadunt animi et frigui, nec
 ut Religiosi exercitantur studio litterarum aut lectione fratrum et Docto-
 legant scri- rum Ecclesiae, cum haec tanta cognitio et scientia non
 ptes sermones futura sibi sit utilis aut necessaria prospiciunt. Notavi in
 superiori volumine fuisse consuetudinem ut concionator
 orationem suam proferet memoriter, et hoc in rudi et
 simplici oculo, jam vero plerique nostrum non simpliciores
 sed rudiores evadimus et parum frugi facimus.

Et tumulum statuiam et solemnia mittam.

Occidis ereptus terris Guilielme Bibauce

Maxima Cartusia flenda ruina domus

Heu subiti rerum lapsus, heu Parca superba

Qua citius Patres stermit ubique pios

Hic vir erat spirans sincero pectore Christum

Incumbens studiis nocte dieque sacris.

Historias sanctas, arcanaque scripta legebat
 Pertusus mundi, calicea semper, amans.
 Nec tamen hoc studium, pietas, aut obstitit ista
 Ne fieret juris mors truculenta tui.
 Dena suae vitae numerarat lustra peractae
 Hoc sua cum segeret membra caduca loco
 Nam mens quae tantum spectavit, ad astra volavit
 Inque suo recubat Christe benigne sinu:
 Utque tuum quondam nobis nomenque decusque
 Sic nunc Angelicis praedicat illa choris.

Christianus Pi-
 bantius germanus egregius et honorabilis vir Christianus Bibantius Balinus Col-
 Reverendi Patris letonensis Reverendi Patris nostri Guilielmi germanus.

obiit circa hunc D. Christianus Praetor Espletanus genuit inter alios liberos
 quoque annum Petrum Bibantium et magistrum Stephanum Bibantium,
 et successores re ipsi Stephanus sine liberis obiit et pensionarius Fünensis
 feruntur ditiois (vulgo Vuerenambacht) fuit.

Petrus autem quatuor filios habuit nimirum D. Guiliel-
 mum (cujus successor R. P. D. Guilielmus fuit) Vicentium,
 Joannem, et Christianum, qui omnes in pace quiescunt.
 At D. Guilielmus reliquit filium D. Joannem Bibaus qui
 nunc habitat Limburgi et habet penes se effigiem R. P. Gui-
 lielmi, mihi quoque adfuit anno 1528 in octavis P. P. A.
 Brunonis vir egregiae staturae et honorabilis.

Successit in Praetorium Cartuix R. P. D. Joannes Gailhardi

P. P. Joannes qui jam 40 annos in Ordine exegerat, fueratque Vicarius ejus-
 Gaillhardi ex dem domus jam a temporibus P. P. Francisci de Puteo, hinc
 Vicario fit P. P. congratulatur illi D. Theodoricus Lohr eum in omnibus Ordini-
 domus Cartu. nis negotiis jam assuetum et apprime eruditum esse eo quod
 six. multis admodum annis pro singulari sua eruditione sinceritate et zelo generalibus quilibetis semper interfuerit synodis, predicator alibi Ordinis observantissimus.

Superius ex chartis V. P. Petri Jassii Visitatoris scripsi que pertinerent ad munus boni pastoris, nunc ex charta Visitatoris domus dicontensis scribam ipso dictante quomodo per observationem statutorum pertingere debeamus ad charitatem que est finis omnium preceptorum.

Monachos vero adhortati sumus in Domino ut uniuscujusque charitas magis ac magis abundet in eo qui est ipsa charitas teste Joanne Apostolo qui dicit, Deus charitas quomodo per est. Hæc enim sola est, que nos Christi discipulos facit, hæc Statutorum et est illa quam a nobis ipse Dominus exigit observari, dicendo: regularis discipuli. Hoc est preceptum meum, ut diligatis invicem. Caveant ne observantiam igitur ne hanc charitatem aliquo inordinato amore rerum ad charitatem sensibilem extinguere permittant, quin potius quotidianis virtutibus exercitiis utpote sobrietate, patientia, castitate, humilitate, obedientia ac longanimitate, legendo, orando, meditando, scribendo, ac aliis religionis exercitiis fugiter et indefere seipsum nutriant et foveant. Quis enim nisi insensibilis si hanc tam necessariam charitatem a Domino ex intimis precordiis humiliter postulaverit non obtinet? Quis enim sic a corde alienus,

qui notum nomen non recordabitur, si Jesum mundi Salvatorem in cruce passum pro inimicis obsecrantem, Patri usque ad mortem obedientem attenderit? Necesse est ergo ut hic charitatis ignis indesinenter in cordibus religionum maxime Cartusianorum dum intessunt laudibus divinis ardeat, praesertim cum nihil operis unde impediuntur habeant, necesse est ergo ut omnem desidiam, omnem torporem ac tepiditatem abiciant si strenue ac devote divinas laudes omnino somnolentia depressa die noctisque persolvant, non parcentes vocibus non verba dimidia transilientis, imo plane et perfecte Spiritus Sancto verba devota mente personantes.

Insuper cellae et silentii observantia necessaria est, nec profecto quisquam ad Cartusianam perfectionem pervenire poterit, nisi nostri Ordinis primaria instituta strictissime quomodo so. observavit. Solitudinis enim cultus ad veram charitatem solitudinis cultus multum suffragari solet, magno Basilio teste. Cella nempe ad veram cha. est, inquit, spirituale habitaculum qua de superbis humiles, ritatem suffrag. de gulosis sobrios, de iracundis mites, de odiosis in fraternam charitate ferventes necessario facere debeat. Silentii vero consuetudinem, qui intemius considerat nihil inveniet quod charitati ac paci magis consulat, qui enim os suum custodit, ait sapiens, custodit ab angustis animam suam. Et regius Propheta David posuit ori suo custodiam ne otioso ac leni verbo animam suam macularet. Nisi enim charitati loquacitatis morbus tam obnoxius cerneretur, minime sancti Patres ac Doctores tam acute tam graviter

gladium suarum sententiarum eximerent, necesse est ergo ut sua colloquia restringant, linguam refronent si ad Cartusianam perfectionem pervenire desiderant, etc.

Status domus Sierstensis hoc communerato cum 13 Monachis professis uno Monacho hospite et uno novitio, duobus Peditibus laicis et 11 Donatis ac alia familia competenti. In victualibus mediocre provisi, aliqua debent, et plura debentur eis.

Visitata pariter fuit domus Leodiensis atque exorta Visitatorum non a communibus locis composita fuit, sed proprias habuit invectiones, quod homines essent nimis animales, spiritum Dei non habentes, neque tamen sensum mentis amiserant qui hoc agnoscebant. Sed jam super hoc facta tertia admonitione minantur Visitatores expulsiorem aliquarum personarum. De qua re inferius agemus.

Status domus Leodiensis. Status domus talis est. Est Prior se communerato cum 13 Monachis uno Monacho hospite, duobus Conversis 7 Donatis ac alia familia competenti.

Per hos dies Genuenses primum Catholicam ejurant religionem, exactoque episcopo et pastoribus Calvino se deformandos tradunt.

Interea Rex Franciscus, superatus Alpibus, Carolo Decio Sabauda Curinum multaque alia oppida aufert, unde ingentes irarum causae. Praesertim cum Franciscus Fortia per eos dies sine prole defunctus, Carolum Casan-

rem ejus Principatus heredem scripsisset, unde dictorum Principum discordia merito adscribitur heresis incrementum. Hanc expeditionem Galli referre videtur Lurinus ad principium sequentis anni.

Hoc pariter anno Bruxellis nubit Dorothea Christianni Danorum Regis filia Frederico Principe Palatino, qui hoc nomine quandoque jus sibi vindicavit in Danie regno.

Mutatio officia. Hoc anno absoluto D. Agidio Cuesel ab officio procuratorum in Schuet. toris institutus est D. Anthonius Van Uleembecke Procurator in domo nostra Schuetoni.

Petrus Nicolai de Eerst Woudt Donatus domus Ultrajectine et Carpentarius pridie festi S. Thome Apostoli primus illic sepultus fuit in habitu Donati (nam antea in ista, more secularium, sepeliri consueverant) secundum ordinationem Visitatorum annorum 30/32.

Agri Bruxellen. Mense Januarii anni 1536 Gorgius Scherque eques suum et vicinorum ducebat per Brabantiam Cesareorum turmas novem, quibus a militibus depop. cum stipendia non solverentur, ceperunt Ducis sui spreto Cantur. imperio longe lateque Bruxellensem, Mechliniensem, Lovariensem vicinosque agro depopulari. Erardus presul Leodiensis veritus ne absente Cesare hic tumultus cresceret, et Leodiensem ditionem miles ingrederetur, cepit arces et oppida milite robisque ad defensionem necessariis muniri.

Mortur Catha. Hoc mense obiit Catharina Aragonica Cesaris Caroli rina Aragonia

Henrici VIII Anglie

regis conjux.

matertera ante triennium a marito Henrico VIII Angliae Rege repudiata, ac nunc tandem veneno sublata nubi relicta filia Maria.

Margareta Caesar mense februario Neapoli ubi hyemabat baccha Caesaris filiae natalibus diebus quae pascuales Quadragesimae dies praecum Alexandro cedunt, Alexandro duci Florentiae filiam Margaretam in Nidiceo nuptiae uxorem collocat, nuptiasque magna cum pompa celebrat, etc.

Carolus Impe. Carolus Imperator Neapoli Romam delatus coram reator salutato Pontifice et Cardinalibus verbis gravissimis in Gallum summo Pontifice invehitur est, eo animi ardore ut ad singulare certamen Roma discedere men provocavit. Is conventus altero die Paschatis, quo in Gallos arma redeuntis ad vitam Christi memoria celebratur, habitus morientes bellum est. Pauis post diebus urbe egressus in Galliam irruit. Massilia in Provincia Phocensi tentata frustra neque aliud operapretium coestitit. Perit magna copiarum pars, ipseque Antonius Leiva ad quem imperii militaris summa referabatur.

Circa hunc annum ad vitam meliorem migravit D. Hieronymus N. Prior domus Basilea, qui ab haereticis, in quorum medio Religiosos suos in fide Christi et Ordinis obedientia conservavit et multa passus est.

Idem Basilea Helvetorum 5 Idus Julii mortuus desiderius, Erasmus Boterodamus anno aetatis 70 de re litteraria bene meritus sed non item de Christiana

religione. Deuamvis ipse,posito Monachi habitu, maluit in hominum frequentia degerere non absque multorum gravi offendiculo, tamen Cartusianum quemdam per epistolas ab apostasia seruari, quas hic rursus ex Julio referre non piget, quoniam pulchre explicat ingenium haereticorum et laudat vitam Cartusianam. Sic autem habet:

Epistola ejusdem Vereor ne imponant tibi quorundam prestigia, qui ad quemdam jactant hodie splendidis verbis libertatem Evangelicam Cartusianorum. Crede mihi si rem propinqua nosces minus te studeat istius vita. Video genus hominum exoriri, a quo meus animus vehementer abhorret, neminem video fieri meliorem, deteriores omnes quotquot ego sane noverim, ut vehementer doleam, me quondam in libris meis predicasse libertatem spiritus, et post pauca: Civitates aliquae Germaniae implentur desertoribus monasteriorum, sacerdotibus conjugatis, plerisque famelicis ac nudis: nec aliud quam saltatur, editur, bibit, subatur. Nec docent nec dicunt: nulla vita sobrietas, nulla sinceritas. Ubicumque sunt, ibi jacent omnes bonae disciplinae cum pietate. Plura tibi super his scriberem si tutum esset litteris committere. Et rursus: Quenam est haec libertas ubi non licet dicere preces, non licet sacrificare; non licet jejunare, non licet abstinere a carnibus? cogita quid talibus possit esse miserius etiam in hoc saeculo. Itemque post pauca: Emoriar, si vel tantillum roboris

haberet hoc corpusculum ut saltem vivere posset, ni malum isthic tecum agere, quam in palatio Caesaris esse primus Episcopus. Proinde mi charissime in Domino, et per veterem imo perpetuam amicitiam nostram, et per Christum oro, obsecro, obtestor ut istud taedium penitus excutias ex animo, nec aurem prebeas exitiabilibus hominum fabulis, qui nihil opitulari sunt tibi, sed irrisuri potius ubi te in foveam pellexerint. Hæc Erasmus ante annos plurimos ad Cartumanum quendam, quem etiam tum, licet jam senem, videntur quidam improbi instigasse ad excutiendum cucullum, a quo scelere eum Erasmus vehementer detinet. Dicitur etiam ad D. Levinum Ammonium quam plurimas familiares epistolas dedisse, et ab eodem vicissim recepisse.

Anna Polonia Hoc anno Henricus Anglorum Rex annam Poloniam supplicio afficitur. Leniam, quam repudiata Catharina regina sibi copularat palam capite plecti iussit, atque altero post die Janam Lemericam sibi conjugem accepit.

Delphinus Francie Hoc pariter anno Franciscus Delphinus Gallie Regis primogenitus incredibili totius regni dolore excoxitur. hæc luce morbo subitaneo substractus est, habuitque monachatum per totum Ordinem.

F^r Laurentius der Kinderen et F^r frater Laurentius der Kinderen conversus qui multis de Knesche donatus annis laboriose culinam exercuit, hos coquinarios in Schuet diem suum vocamus.

obierunt.

Sequenti die secutus est eum Petrus de Knevele Mi-
nista Donatus ibidem.

30 Septembris V. P. Petrus Blomesena Leydensis annis 30
in Cartusia Coloniensi Prior, vir innocens, pius, con-
templativus, illuminativus et sanctus obit, cuius vitam
conscripsit P. Theodoricus Loherus ipsius discipulus. precla-
rus. Consule etiam Biblioth. Cart.

V. P. Petrus Leyf. Prior hujus domus Convisitator Provincie circa festum
denis Cartusia S. Jacobi Apostoli visitavit domum Campensem cum S. Jo-
Coloniensis Prior anne Priore domus Hollandie; invenerunt ibidem
cum opinione P. S. Volpardum de Gravia professorem domus Ultrajectinae ab
sanctitatis ex hac ipsis electum anno 1537 domui suae bene propositum
vita migravit. Anno quem exhortati sunt ut senioribus zelum Ordinis ha-
cens ad Ordinem lenitibus affabilem, parvulis blandum, humilibus benignum,
venit Cartusianum praesentibus misericordem, indigentibus liberalem, super-
anna natus plus 30. bis rigidum, obstinatis vero inflexibilem se exhibeat.
Innocens in eodem supportando imperfectiones, non ut suos impune ex-
niet anno ferme 48. cedere permittat sed ut spem emendationis eorum
Innocentissimus atque non postponat, imo potius importune, appropiata ad
tam Deo quam viam veritatis reducat. Praelatus enim gerens personam
hominibus charus plurimum tot habet portare onera, quot habet regere
haec vita defunctus capita quibus si vitam suam ordinata charitate bene
est anno 1536. procedendo contribuat videbit subditos sibi in adversis
assistere, et reminem sibi posse resistere; fortis enim
est ut mors dilectio, et firmatur clementia thronus
ejus.

Status domus
Campensis.

Status domus talis est: Est Prior se communitate cum octo monachis professis, duobus Conversis professis, uno Converso hospite, uno Reddito professo, duobus Donatis et uno Donato hospite. Et quia Procurator domus per Capitulum generale est absolutus, nec in eadem domo nostro iudicio ullum ad Procuratoris officium qualificatum invenimus auctoritate ejusdem nostri Capituli generalis D. Vincentium Favv monachum professum domus Praefecti praedictae domui in procuratorem proficimus. Verum anno 1538 propter infirmitatem qua obiit circa Epiphaniam fuit absolutus officio, et in festo S. Valentini vita vixit in ordine 20 annis.

Redditus acqui-
situs.

Noster Conventus hoc anno acquisivit super status Brabantiae ¹⁰ Renem. Galliarum 6 sunt pro missa Lucae Olivier, 4 vero ad usum Conventus, ut patet per litteras Principis et dictorum statuum de data 17 Julii hujus anni 1536.

Mediceus inter-
ficatur.

Anno 1537 octavo Idus Januarii Alexander Mediceus Florentinorum Dux Margarita austrica conjux in ipso aetate flore (quippe annum viciesimum sextum vixit attigerat ab Laurentio affine suo et coetaneo interficitur.

Artesia ab Gallis
devastatur.

Mense Martio Franciscus Galliae Rex collecto circiter 30,000 militum exercitu magno impetu Artesiam impetit desolatque. Heodinum deditione

capit, Cesariam fanum S. Pauli vicinam vi capuerunt, Monstrolium deditione capiunt et utrumque incendunt, demum Morino urbe quam obsidebant relicta, iudicium in decem menses accipiunt. De contributione pro hoc bello vide sub finem huius anni.

Reginaldus Polus fugiens iram Regis Anglie ab Erardo Prasule Leodiensi sex circiter mensibus summa humanitate Leodii excipitur.

Magna mu-
tatio in domo
Leodiensi.

Hoc anno in domo Leodiensi magna facta est mutatio in domo tatio septem monachis inquietis emissis, et aliis non professis qui vocem haberent ut professi ^{ti}substituti, Visitatores ordinarii hoc illis comminati fuerant. Sed cum querela deponerentur etiam adversus Priorem tam apud Visitatores quam apud R. Patrem et Diffinitores injunctum fuerat Priori domus Brugensis ut accederet domum et informationem faceret super isto quae jam Monachi Capitulo generali scripserant. Prior vero ille vocabatur Godefridus Clutz professor domus Leodiensis et translatus est domum S. Gaphie quam domum per biennium tantum recessit. Per id tempus D. Petrus Scherpenisse professor et Prior domus Gaphie calumniam a subdito passus fuerat falso an vere Deus sit, ad eam tamen declinandam Patres illum Leodium miserunt, qui domum loco D. Godefridi regeret.

Similiter in domo Amstelredamensi magna fur-

ratio fuit, hospites caput et causa istorum malorum, nam ii qui propter inquietudinem et incompositos mores alio allegantur saepe nocere solent nam morbida ovis totum gregem corrumpit. Sed quid facies!

Libri et lectura omnium librorum Lutheri et erami ac aliorum districtè prohibetur per Capitulum generale sub pena disciplinae generalis.

Obitus V. P. D. 18 Junii obit V. P. D. Petrus Tutor Prior domus Parisiensi Sutoris Theologi professor domus Parisiensis alias ibidem Prior et do. Parisiensis Cartesiani mus Prætor ac Vallis Dei visitator ac Comissator Provinciae Franciae, cuius eruditio commendatur, scripsit enim duos perquam insignes de Cartesianæ vitæ instituto Libros, in quibus professionem nostram exornat et zelum adversus eam oblatrantes ostendit. Scripsit etiam adversus Lutherum, et Apologiam pro Vulgata Bibliorum editionis defensione, in qua forte Erasmus offendit qui eum calcificem per convitium vocabat. Vide Biblioth. Carth.

Obitus D. Huberti Mortis quoque arbitrio vita cadit 25 Augusti de Lacu professi hu. D. Hubertus de Lacu primo professor hujus domus
 secundo domus Argentoræ et ibidem Vicarius de quo supra egimus.

Lincolnienses ceteris Hoc anno tumultuatum est in Anglia multis
 Anglis in fide hominum millibus arma in Regem suum
 constantiores. Si erant Lincolnienses et Eboracenses, qui

malesse ferebant innovatum Regni et Religionis
statum, tum quoque frequentes exactiones regias.
Fuerunt ad quinquaginta millia sacram expedi-
tionem militiam suam appellantes. Verum callida
Ducum Regis simulatione persuasi cum pacem a
Rege oblatam atque concordiam expectarent arma
deponunt, sed non diu post pœnas luerunt, aliquot
ejus turbæ capitibus ultimo supplicio affectis.

Status domus
Dicotensis.

Domus Dicotensis hoc anno visitata talis est status:
Est Prior se connumerato cum tredecim Monachis
professis, tribus Monachis hospitibus uno novitio, duobus
Redditis et decem Donatis ac alia familia competenti.
In victualibus mediocriter provisus, aliqua debent, plu-
ra debentur eis.

Maria ab Osterlinck Harlemonstrona Maria ab Osterlinck mater D. Francisci ab
moitur Lovanii et Oesterlinc Cartusiani ibidem recepti anno 1530. Se-
in Cartusia sepelitur pulta est sequenti die sive prima Januarii 1538
cujus benefactoria juxta cellam Vicarii signatam littera C fundatam
fuit. et constructam a Domina Catharina Absloens an-
no 1500 quam tunc inhabitabat predictus D. Fran-
ciscus, in cujus gratiam curaverat pia mater eam-
dem cellam opere intestino et variis picturis egre-
gie ornandam quemadmodum testantur hi versus
descripti supra sedem oratorii ad parietem:
Plus niteat reliquis torquat cur cellula parvens?

Atque rogas causam? hæc est genitricis amor.
 Hic Mariam Costerlinck patrius procul egit ab oris
 Harlemo unigenitum visere Lovanium:
 Præstitit hic placido qui pectore Cartusiana
 Ardua vota Deo, solvit et hic preculas.
 Vix anus hæc longo requiem præfracta labore
 Captetat; heu Lachesis dira parat facula.
 Ultimus extremos agitât dum Spiritus artus
 Aere suo hæc nato splendida tecta struit.
 Mens generosa diu ceu carcere clausa caducus
 Transmigrat superum communeranda choris
 Marmore suppressum servant hæc limina corpus
 Quod gemit extinctum multa cohors inopum.
 Læva manet cunctos nam mors lachrymabile fatum
 Tendens nunc juveni nuncque seni insidias
 Ab orto Christo servatore anno 1537.

In lapide monumenti sculpta est figura mortis, dextra
 manu vibrantes gladium, sinistra vero sagittam te-
 nentis cum hac scriptura ad caput Cuncta cedo et
 ad pedes, Cedo nulli; per circuitum autem hæc le-
 guntur:

Calendis januarii conditorio hoc repositum est exa-
 nime corpus religiosæ matronæ Mariæ Costerlinck Har-
 lemensis matris nostræ de hac domo bene merite an-
 no a Christo nato 1538.

Protestantis Concilium per summum Pontificem

Lurium.

indictum rejiciunt. Quod hoc, ut aiebant, non ad Pontificem et Episcopos sed ad totam Ecclesiam pertineat.

Anno 1537 Maria gubernatrix Belgii petuit pro bello contra Francos a clero Diocesis Cameracensis in Brabantia et Flandria quadraginta octo millia seu vulgariter Carolus dor consenserunt dare huius mille liras de 40 gros monnoye de Flandre in duobus terminis S. Joannis Baptiste et S. Remigii. Hujus reactionis tempore cepit initium rebellio Gandensium.

Erardus p^ræsul Anno 1538 Februarii 16, quæ dies sabbati fuit in et Princeps Leodensis laudatione. Ill^{mus} et R^{mus} diensis laudatione. S. D. Erardus a Marka Princeps et Episcopus Leodiensis diem suum sic Cardinalis tituli S. Chrysogoni et sedis Apostolicæ obit. legatus a latere perceptis Catholicis ritu sacramentis ad æternum transit sabbaticum summo sui desiderio relicto cum Ecclesiam Leodiensem revideret annis 32, mense uno, diebus 8 fuit magnus fautor Ordinis, et præcipuus domus Leodiensis benefactor habitusque plenum Monachatum per totum ordinem. Dedit in Ecclesia antiqui monasterii vitream fenestram, solebat singulis annis domui Leodiensi dimittere sive quittere quemdam censum 45 (plus minus) flor. tt. quem monachæ episcopali debebat, et adhuc post mortem legavit dicta domui 75 flor. tt. dabimus chōnicis:

Et negat Inflexit! La Chests Vel. honore Vel a Vo
Legit! M^{us} textis P^ræsul Erardus erit.

Cor Hujum ad conidium fratrum Cruciferorum translatum ad dextrum summae axe lateris ediculi loco collocatum est ubi statuam suam marmoream vivens, poni curavit cor manus tenentem, ac Deo offerentem cum hac inscriptione: Volis decipimur. tempore fallimur. mors videt curas, anxia vita nihil.

Inducia inter Hoc anno per Capitulum instituta sunt preces
Cardium Vet. Fran. pro pace procuranda inter Caesarem et Franciscum
ciscum Regem Regem semel in die Veni Creator cum oratione
Francie. Deus qui corda, et in omnibus missis publicis et
 privatis Pretende.

Res omnino frustra fise sunt, nam junii 18
 Paulo III Pont. Max., auctore trimestres inter Carolum
 et Franciscum inducia in decennium protrahuntur,
 idque peractum apud Niceam Sabaudie oppi-
 dum quo simul omnes convenerant.

Margarita Austria Eo in congressu Margarita Austria Alexandri
 in manus venit *de Medici* Florentiae ducis vidua Octavio Farnesio ejusdem
tavii Farnesii Pontificis nepoti uxor admittitur.

Parmensis ducis. Confirmatur per Capitulum generale ordinatio
 praeterito anno facta de libris Graemi non legendis,
 Opera omnia Gra. et declaratur insuper translationem novi Testamenti
 omni prohibentur per eundem factam, et alias quascumque trans-
 lationes in dicta ordinatione esse comprehensas.

3 junii apud nostros monachismum complexus
 est D. Joannes de Iberica natione Lovaniensis optime
 versatus in humanioribus litteris graecis et latinis et
 scripsit diversos tractatus.

Carolus Dux Gel- Pridie Calendas Augusti Aenhermi e vivis discedit
drix moritur. Carolus Egmundus Geldriae ac Juliae Dux Comes Zut-
 phaniae, in summo templo tale illi positum est
 Epitaphium: Admirabilis magnificentiae Princeps illustri-

simus Carolus Dux Geldriae et Juliae, Comes Zutphania, Frieslandum, Groningae, Couvordae, Penetrorumque Dominus, ad arumnas superandas ut alter Hercules natus, et vario rerum turbine tota vita factatus, ad omnes fortunae casus invictum animi robur gestabat. Christianam inferioris Germaniae Ecclesiam pravis opinionum simulatibus pollutam, pectoris vere Christiani constantia veluti sacra anchora piissime stabiliebat. Post infinita praeclarissime gesta, tandem mentis iniquo vulnere confectus obdormiebat in Christo anno 1538 Julii die secunda noctis hora undecima. Vixit 70 annos, menses 7, dies 21.

Benefactores Non habeo quod scribam de domo nostra, tamen ut domus Lovaniensis hanc paginam dedicerem huic anno aliquot benefactores aliquot recensere domus Lovaniensis recenselo, occurrit primo loco W. D. Paulus Rampart sacellanus Ecclesiae S. Petri Lovanii qui reliquit nostris in suo testamento tertiam partem domus suae, ea cuius venditione receperunt in pecunia 41 Renen. et 13 stuf. et retinuerunt super eandem domum annum redditum 4 Renen. et 10 stuf.

22 Novembris obiit Mechliniae D. Joannes Wellemans, qui reliquit eis in testamento 200 Renenses semel, quibus emptus est annuus redditus 12 florenorum cum dimidio.

Circa hunc quoque annum domicella Judoca de Chenis reliquit eis annum redditum 3 Renensium ad comparandum aromata singulis annis Religiosis mini-

stranda.

Circa hoc tempus obiit D. Joannes de Chymo professor et Procurator ejusdem domus, cui successit in officio D. Joannes Roboschius Mechliniensis professor ibidem.

D. Petrus Vassorius Hoc anno f. Augusti e viris tollitur V. P. D. Petrus Pior Gandensis ac Vassorius de Casleto (Bellocasium Le. Ammonius indigitat) Visitator Provincie professor et Pior domus Gandensis circiter per 40 annos, longae ad meliorem vi quoque tempore atque iterato Visitatoris officio functus tam hoc anno transiit. Vixit in Ordine 52 annis siquidem receptus fuit die 23 Septembris anno 1586 inter suos populares et ejusdem Ordinis Patres extitit praecleari nominis, quem Philippus pulcher Dux Burgundiae et idem post Rex Castellae pater Imperatoris Caroli V suum praecipuum nuncupare solebat; quod ejus pueritia Lovanii olim praedagogus et in litteris proliquoque moribus institutor fuisset, ab ipso quoque Carolus in honore habitus, qui in puerili aetate ita apud Cartusianos (a quibus vix avelli poterat) frequens erat, ut in domicilio Gandensis Cartusiae (aula non obstante adeo vicina) saepius de nocte quieverit, eam illie regens pietatem, quam exercuit in imperio, illumque solitudinis quietisque amorem, ut jam maximus existens qui unquam fuisse Imperatorum (seu Imperii Regnumque latitudinem seu rerum gestarum spectes gloriam) se ipso factus grandior toto admirabilis orbe, deposito diademate et sceptis quietem praeponeret et regnis. D. Vassorius recepit ad ordinem circa principium hujus saeculi R. P. D. Guilielmum

Ribantum quem diximus Generalem Ordinis fuisse.

Hoc anno in charta supprimitur nomen Regis Angliæ, quia bulla Pontificis promulgata fuit, qua declaratus est excommunicatus, quo anno quoque S. Thomæ Cantuariensis ossa combusta, monasteria diruta, monachi vestem mutare compulsi.

Margarita Van Domicella Margarita Van Ysenbroeck hoc anno legavit domui tres florenos Penenses annue.

Secundum catalogum officialium hoc anno S. Joannes Van Zeunen ex Vicario hujus domus factus fuit Procurator domus Antuerpiensis, cui in Vicariatum hujus domus S. Petrus Weston. Emptus fuit redditus super civitatem Bruzellanam 22 Junii valens 27 Renens.

Anno 1539 Februarii 20 vite nuntium misit D. Adrianus Vanden Hoven Lovaniensis professor hujus domus et ligator librorum.

S. Joannes Meerhout V. P. D. Joannes Meerhout Prior hujus domus collationem hujus Prior hujus habuit in Capitulo ac principalis Visitator Provincia domus fit Visita ordinatus fuit, V. P. D. Petro Gas Priore domus Ultrajectine dicto Visitatoris officio sponte cedente atque dimissionem postulante non solum hoc anno sed etiam preterito cum presens adesset in Cartusia, atque illi Reverendus Pater promiserat, nunc autem conventualiter omnes religiosi cum ipso ad Cartusiam scripserant, unanimiter ejus absolutionem postulantes propter litpendias et alias diversas causas in quibus ejus presentia

atque industria carere non poterant.

Plures hoc anno in
Schuet recepti.

Plures autem V. Prior hujus domus in cusetarum
suorum societatem recepit primo 24 Martii D. Joannena
Vander Grecht latine a fovea minoritam (ut quidam
volunt) laicum forte nondum promotum ad sacros or-
dines.

Postea 19 Junii D. Cornelius Vierendel, et D. Joannes
Brugman apud nostros Monachismum complexi sunt.

In monachum pariter recipitur hoc anno 29 Octobris
D. Joannes Roelants Alotanus qui diversarum domorum
in Germania Prior fuit. Annus benignitatis Domini pro
haec domo.

Elizabetha uxor
Cardi Caesaris
obitus.

Calendis Maii Coleti in aedibus Fuenalidae Comitum
Elizabetha Augusta obit, corpus Granatam delatum. In
Hieronymiano ejus urbis monasterio Imperator morabatur.
Communes filii fuere Philippus Princeps, et Maria
quae Maximiliano 2^o Imperatori, et Joanna quae Jo-
anni Lusitaniae Principi nupsere. In Elizabetha obitum
chronicon hoc dat Lovinus:

Posit' Mureas Vbi Casaris a Vba CVpress Vs

PVL Cher Vernantes abstrake Ma te rosas

Francisci Borgie
ad studia pie-
tatis conversio.

Cum autem Francisco Borgie Gandiensi postea
Suci ab Imperatore Carolo efferenda cura conjugis deman-
data fuisset, tam praeter solitum fulgor divinae men-
tis illuxit, ut dum secum mente reputat, quo
tandem rerum humanarum fastigium, speciesque

recideret, tota animi intentione decreverit a pretis omnibus se Deo dedere, salutemque in tuto locare. Itaque ex eo tempore studiis profectis ac penitentiae vacare toto pectore et continenter instituit. Haec ex historia Societatis Jesu cuius fuit postea quartus Generalis.

Moritur Geor-
gius Saxe Prin-
ceps catholicus. Hoc anno diem vitae clausit extremum Princeps Saxonie Georgius Luthero maxime offensus. Fuit enim Princeps generosus et plane Germana animi fortitudine in vita majorem suorum religione constantissimus sed cum proles non haberet, successit jure sanguinis Henricus jam Lutheranus factus, hinc magna religionis mutatio facta est in Suisia.

Circa 20 Junii obiit Stephanus ^{III^{ma}} aconomus Domine de Chervia sepultus in ambitu Cartusianorum Lovanii juxta alterum aconomum ejusdem Domine dictum Pamel quibus appositum est Epitaphium quod latine reddit noster Anthelmus:

Hic modo defuncti preberis verbibus eorum
Quod fuimus, sumus hic Stephanus atque Paem
Pateriens calcat, terra mediante, viator
Quique cibabamur, nunc cibus ecce sumus
Dum patiebantur vitam nos ducere Paem
De Chieme Domine servus uterque fuit.
Vivite vos memores septem quoscunque Liones
Vos quoque primus solis et ortus habet.
Aquit nostros in Schuet supremum diem obiit 5 Au

Obitus S. Simonis quatuor S. Simon Vilain Brusellensis Lovanii promotus pro
 Vilain senioris fessus et senior hujus, qui exercuit officium infirmarii et
 hujus domus Vicarii.

Coloniae autem 11 ejusdem mensis Augusti spiritum
 Domino Deo reddidit a quo illum acceperat V. P. D. Jo-
 annes Lanspergius Cartusiae Coloniensis professor et Vicarius
 et olim Prior Cantuariensis cuius animam sancti Angeli
 cum gaudio ad caelestem patriam perduxerunt. Vir
 vere sanctus multorum ex testimonio imprimis Ca-
 pituli nostri generalis, cuius auctoritate hoc illi datum
 est elogium in charta quod suis scriptis et sanctae
 vitae exemplis Ecclesiam Dei et Ordinem nostrum
 adjuverit et illustraverit. Vitam ejus conscripsit D. Bruno
 Lohrius discipulus ejusdem et Vicarius Coloniensis.

Consule epistolam Hoc anno ediderat Demonstrationem elegantem qua
 dedicatorem Lans nam vera sit religio Evangelica ad Carolum Impera-
 torum multis cum deprecans ut adventum suum in
 germaniam acceleraret. Caesar enim ex Hispania in
 Italiam, inde in Germaniam proficisci statuerat, vi aut
 amicitia convulsam a Lutero religionem restitutus,
 sed mutato consilio, negotioque in aliud tempus
 dilato per mediam Galliam terrestri itinere in
 Belgium contendit.

Obit Euphordia Nam universae carnis hoc anno quoque ingressus
 in Thuringia est V. P. D. Judocus Hessus Prior Cartusiae Euphordiae, et ipse
 S. Judocus Hessus admodum celebris qua doctrina, qua pietate existit, et
 Prior ejusdem, poeta
 et orator in ordine celebris.

hoc anno in lucem protulit sermones capitulares R. P. Bibeautii; et una aliquot suo Marte compositos nec non poemationem de vita S. Brunonis, dedicavit autem venerabili in Christo Patri ac Domino D. Shyllemanno Hasseno a Westerburchio aule R. Hvarie in Borussia Princi et Provincia Alemanice inferioris Primate his verbis: Accepi superioribus diebus (Pater amantissime) a fratre quodam Sebastiano Jonathæ confluentia professo e Sclaphinatu ad me veniente orationes elegantes, doctas, argutas, copiosas, graves a R. P. Guiljelmo Bibeautio sancta memoria natus, summoque artificio conscriptas. Nolui committere ut tantus thesaurus sub modio poneretur, sed super candelabrum ut omnibus Cartusianæ familiae fratribus luceret, curavi itaque ut formis excusæ in lucem, qua dignissimæ sunt prodirent. Idque ob innumera beneficia sua in me collata. Addidi illis nonnullas meo Marte compositas, quas tuo nomini nuncupari, cui omnia mea studia atque omnes cogitationes libenter devoveo. Vale Euphurdia posttridie Kiliami anno 1539.

Et ad D. Joannem Volonis Scribam qui postea fuit Reverendus Pater talem epilogium attexit:

Verbis consequi nequeo (mi Joannes) quam me delectarint elegantissima R. P. nostri Guiljelmi Bibeautii beate memoria orationes quas non ita pridem accepi a Sebastiano Jonathæ communi amico nostro.

Quantus ardor Christus sit mihi parum profuturus si quidquam jam
 erga bonas litteras inde a multis annis optatus acciderit. Nollem (ut
 me Deus bene amet) has mihi decem praetolis aut
 universis Aeralium gazis commutatas. Curavi igitur ut
 per calcographorum manus in publicam irent, par-
 tem ut haberes quo a variis negotiis feriatum animum
 recreares, partem vero ut vel in tantillo pro tot
 immortalibus meritis tuis in me ipsum quam gra-
 tissimus videar. Et haec hactenus. De me haec accipe.

Descriptio hominis. Vires corporis mei sunt effactae, sensus oculorum atque
 nis ad mortem aurium hebetes memoria labat. Vigor animi obtusus.
 properatus. Et omnia corporis membra potagra sunt excocata. Vale
 mi frater, mei memor. Euphurdiae, ex aedibus nostris
 Cartusianis, postidie S. Laurentii 1539.

Florentius Eymon. Octobris die 24 Buxae obiit Florentius Eymondanus ejus-
 danus Buxae dem oppidi Comes, Dominus Iselsteinii Leerdami, etc.
 fautor domus Vir consilio manaque promptus, qui in rebus
 Paphiae mortuus magnis Caesari non exiguam praestitit operam fau-
 Et in Cartusia tor domus S. Paphiae.

Lovanienais D. An. In Cartusia Lovaniensi obiit V. S. et Magister Andreas
 breas Iselbrandi Iselbrandi Amsterdamentis magnus amicus et fautor
 benefactor et iustus conventus illic sepultus in choro iuxta sedem
 Praebendarius P. Prioris uti monstrat lapis superpositus in quo sacer-
 iustus domus. das in calice sculptus est, et cuius ambitu haec le-
 guntur:

Hic requiescit Venerabilis Dominus ac bonarum ar-

tium professor Magister Andreas Hebrandi sacerdos Amster-
damus, Prebendarius et magnus benefactor hujus domus, qui
obit anno 1539, Novembris 24.

Reliquit illis in suo testamento 36 florenos Benenses
et 15 stufros annui redditus in diversis locis accipiendos.

D. Franciscus Ca- Nulla requies morientium vita pariter ac Prioratu
lemanius Prior V. P. D. Franciscus Calemanius ab Edanis professor et Prio-
domus Lovaniensis domus Lovaniensis, quondam in seculo ludimagister, bo-
vita pariter et nus et honestus clericus, virilis plane magnitudinis qui
Prioratu defun- propterea per jocum dici solebat alter Goliath. Sa-
gitur. crum habitum suscepit 29 Martii anno 1514 et sequenti
anno professionem emisit, anno 1526 primitius cele-
bravit 7 Januarii, anno vero 1532 factus est sacrista, et
1539 Procurator et mox Vicarius Honialium. Deinde
anno 1532 in Priorem domus suae electus ut ibidem
diximus, ceterum in Prioratu resedit 7 annis plenus
infirmitatibus. De eo facit mentionem D. Theodoricus
in Biblioth. Cartus.

In ejus locum subrogatus est D. Theodoricus Hemote-
dius professor ejusdem domus et Vicarius.

tumultus Gra Non solum Gandavi tumultuatum, verum etiam
jecti. mense Junio nonnulli Ducis Clivia partes secuti
Crajecti ad mosam turbas excitant. Gerardus de Goer-
uris, Gubernator dum malo nascenti occurrere studet,
trucidatur: similiter Magister Remigius Rintemps op-
pidi Consul, quarum eorum causa multi plebei

supplicio afficiuntur.

S. Nicolaus Non est prætermittenda hic memoria Venerabilis viri
 Eochius præceptor S. Nicolai Eechii Beggintgii diestensis olim Pastoris, qui
 Junii et ex præ natus est honestis Christianisque parentibus circa annum
 vendario Car salutis 1507 in municipio satis celebri Costerwicano secus
 tuis Colonien. Gylbram Ducis, exinde missus Lovanium per annos
 sis Pastor Reg- aliquot Philosophis et Theologicis operam dedit, in quibus
 ginagii. gradum baccalaureatum adeptus Coloniam profectus est
 ubi cum ut prædagogus fieret Principis et Ducis Juliacensis
 rogaretur propter dissolutam aulicorum vitam non
 acquievit: aliorum autem curam non respuit, quod
 in illis majorem animarum fructum speraret. Quid?
 quod duos magni futuri exempli viros Petrum Ca-
 nisium et Laurentium Lucium ea litteratura et pie-
 tate qua postmodum orbi refulserunt imbruit. Ejusque
 opæ et opera factum est, ut innumerabiles prope-
 modum ejus discipuli ad vitam ecclesiasticam et
 monasticam (maxime Cartusianam) transierint.
 Cum in eo vitæ munere aliquandiu Colonia di-
 versatus fuisset, amicitiam et familiaritatem inivit
 cum religiosissimis Patribus Cartusie illius cum Justo
 Joanne Lanspergio, cum V. B. Petro Leydensi Priore, et
 F. Gerardo ab Hamont ibidem Procuratore, qui et post-
 modum in Priorem electus est cum his igitur as-
 siduans colloquia magno desiderio cepit officii solitariae
 vitæ. Cumque primum initiatus sacris ordinibus esset

in dicta Cartusia tanquam Præbendarius admissus est. Neque hoc gratis omnino volebat sibi concedi ne Conventus inde gravaretur, sed pro futurus vitæ suæ expensis de certa et parata pecunia cum ipsis stipulatus est. Erat autem hæc ejus intentio ut cum ibi habitare, sibi que vivere permitteretur paulatim se probaret utrum natura et constitutio sui corporis (si fortior fieret) perfere possint Cartusiana vitæ labores, verum propter magnam sui corporis teneritudinem et capitis sui debilitatem a bonis amicis et Cartusianis Patribus persuasum est ne temere inciperet, dispositione divina brevi post eligitur Pastor Begginagii Diestensis ipso ignorante anno 1538 cum esset annorum 30. Vix annum in Diestensi curia Begginarum exegerat, cum pertæsus turbarum et activæ vitæ, amore vitæ solitariæ, quam reliquerat abdicavit se regressusque est hoc anno 1539 Coloniam ad Cartusiam. Sed cum et successorem ejus quoque moles ipsa difficultatum terreret adeoque seipsum (post elapsum annum) eadem cura absolvisset: rursus electus Eschius coactus est de humeros oneri supponere. Cui tam certæ vocationi, et iteratæ electioni victas manus dedit, ea conditione ut Cartusia Coloniensis et Begginagium Diestense perpetuo, firmissimo ac inviolabili fœdere ad participatio- nem omnium orationum meritorum, cunctarumque exercitiorum spiritualium utrinque se obligarent,

scripta sunt tabulae participii testes in quibus Cartusiensibus
 Coloniensibus primum tribuit locum, et propter liberales
 eorum elemosynas et participationem rerum tempo-
 raliū statuit ut religiose virgines quibus praeerat colo-
 niensem Cartusiam in quotidianis suis precibus perpetua
 memoria unice haberent commendationem. Cuius obitus
 incidit in anno 1578, 19 Junii natus annos 70 cum
 vixisset in sacerdotio annis 40. In diversis locis instituit
 seminaria quaedam virtutum, Costernicæ primum
 ubi conventum piarum virginum fundavit: ex quo
 prodit Maria de ligno Costernicana spiritu illumi-
 nata atque in vita contemplativa plurimum exer-
 citata, ad diversos Religiosos aliosque Dei amicos verba
 sua lingua diversas scripsit epistolas, easque mi-
 rabiles, quae suppresso nomine per Colonienses typo-
 graphos omnibus sunt publicatae, ubi fuit sustentata
 a Cartusiensis aliosque piis amicis, habitavit cum
 illa et alia virgo nomine Ida comitis, illam au-
 tem puto composuisse Margaretam Evangelicam,
 quam Iuvius noster latinam fecit. Aliam ano-
 nymam facit Garnefeld.

Carolus V venit in Belgium per Hispania discedens per mediam Galliam regis liberis
 mediam Galliam comitantibus iter fecit et Lutetiam Parisiorum Fran-
 magnam animi cisco etiam Rege comitante hoc anno 1540, 13 Januarii
 confidentiam se intravit, magno ubique populorum concursu et letitia
 assulo committere

de eo retinendo actum affirmant. Deus illum tanto periculo eripuit.